

โมเดลการบริหารวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา
โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร
A Model of Academic Administration for Quality Enhancement
of Private Vocational Schools in Bangkok

สวัสดิ์ อุดมโภชน์

Sawat Udompoch

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

Rajapruek University

e-mail: olando12888@yahoo.com

Received: December, 2 2019

Revised: December, 22 2019

Accepted: December, 27 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างโมเดลการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อสร้างคู่มือการใช้งานโมเดลการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร การดำเนินการวิจัยมี 1 ระยะและมี 2 ขั้นตอน โดยระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและสร้างโมเดลการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของโมเดลการบริหารงานวิชาการโดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 551 คน ขั้นตอนที่ 2 สร้างโมเดลและตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยการสัมมนาอิงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดทำคู่มือการดำเนินการตามโมเดล ประเมินความเหมาะสมของคู่มือโดยผู้เชี่ยวชาญ 12 คน โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า โมเดลการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร มี 2 องค์ประกอบหลัก 12 องค์ประกอบย่อย คือ องค์ประกอบหลักที่ 1 วิจัย พัฒนานวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ มี 6 องค์ประกอบย่อย คือ 1) ส่งเสริม สนับสนุน นักเรียน และบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาและการประกอบอาชีพ 2) วิเคราะห์และประเมินผลการใช้หลักสูตร ผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอน การใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ทางการศึกษา การจัดอบรมและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษา 3) เผยแพร่ งานวิจัยและสิ่งประดิษฐ์ของครูและนักเรียน 4) ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอก 5) จัดทำแผนและโครงการต่าง ๆ 6) บำรุงรักษาอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้งาน องค์ประกอบหลักที่ 2 การส่งเสริม

ผลผลิตเพื่อการค้าและธุรกิจ มี 6 องค์ประกอบย่อย คือ 1) ส่งเสริมให้ ครู นักเรียน สร้างผลผลิต และจัดทำแผนธุรกิจเพื่อร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน 2) ตรวจสอบผลผลิตให้ตรงมาตรฐาน 3) วางแผนประชาสัมพันธ์ โดยการร่วมมือกับเอกชน ชุมชน และภาครัฐ เพื่อจำหน่ายผลผลิต ระหว่างกำลังศึกษาอยู่เพื่อการเรียนรู้ 4) จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ของธุรกิจการค้าเป็นประจำทุกเดือน 5) รวบรวมข้อมูลเพื่อปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนางาน 6) บำรุงรักษาอุปกรณ์การผลิตให้อยู่ในสภาพที่ดี ผลการประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความมีประโยชน์ของโมเดล พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ การบริหารวิชาการ คุณภาพการศึกษา

ABSTRACT

The purpose of this research was to: 1) construct a model of academic administration for quality enhancement in Vocational Schools in Bangkok, and 2) construct a manual of academic administration for quality enhancement in Vocational Schools in Bangkok. The research was conducted in 1 phase which consisting of 2 steps as follows. Phase I: was studying of factors and constructing a model of academic administration for quality enhancement in Vocational Schools in Bangkok with the following steps. Steps 1: was studying the elements of the model of academic administration for quality enhancement in Vocational Schools in Bangkok through reviewed of related literature, studying the opinions of 551 aimed subjects consisting of school executives and academic teachers. Step 2: was constructing a model of academic administration for quality enhancement in Vocational Schools in Bangkok and examining its appropriateness, feasibility, and usefulness by using a connoisseurship seminar with 12 experts. In preparing a manual for the model implementation and evaluating the manual were using 5 experts in revealing the IOC value in between 0.60-1.00. Statistics used for the research were percentage, mean, and standard deviation. Research revealed that a model of academic administration for quality enhancement in Vocational Schools in Bangkok consisted of 2 main elements, 12 indicators. The first major element was scoped of research, technology and innovation development with 6 indicators as follows: 1) Encourage and support students and the personnel on research and development in technology, innovation and the invention for the advantage in the studies and earning a living. 2) Analyze and evaluate of using curriculum, studies and instruction achievement, using tools and

educational equipments, the arrangement of trainings and activities in the school. 3) Publish research and the invention of a teacher and a student. 4) Coordinate activities and cooperate with all outsiders. 5) Make the plan and all projects. 6) Maintain all equipments for usable. The second major element was to encourage the production for the business with 6 indicators as follows: 1) Encourage teacher and student to produce the products and making business plan for cooperative with the government and private sectors, 2) Check the products directly to the standard, 3) Plan the public relations by cooperating with privates, communities, and the government sectors, for selling the products in between studying for learning skills. 4) Do regularly receiving and paying account of the business. 5) Collect the data for rectifying and developing the work. 6) Maintain production equipments in good condition. The feasibility of appropriateness and usefulness of academic administration model, in overall view and in each specific indicator were at the highest levels.

Keywords: A model development, Academic Administration, Educational Quality

บทนำ

การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาในปัจจุบัน รัฐได้เน้นถึงโรงเรียนหรือสถานศึกษาให้เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะโรงเรียนคือหน่วยปฏิบัติการ ผลของการจัดการศึกษาจะเป็นอย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานหรือการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนอาชีวศึกษาจึงมีภารกิจหลักคือการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้อ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา

การบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักและเป็นหัวใจในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนอาชีวศึกษา โดยการให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียนเพื่อให้เป็นพลเมืองดีและเป็นแรงงานของชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2555) ได้กำหนดงานบริหารโรงเรียนไว้ 4 งาน คือ งานบริหารวิชาการ งานฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ งานบริหารทรัพยากร และงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา งานบริหารวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียน โดยแบ่งเป็น 6 หน่วยงานย่อยคือ แผนกวิชา งานพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน งานวัดผลประเมินผล งานวิทยบริการและห้องสมุด งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และงานสื่อการเรียนการสอน ตามบทบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คณะกรรมการสำนักงานการอาชีวศึกษามุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด เพื่อที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว และรวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการ

ของผู้เรียน ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การดำเนินการดังกล่าวทำให้การจัดการศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ และสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล ให้เป็นไปตามมาตรฐานและมีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ.ม.ป.ป. : 33)

โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน ให้มีคุณภาพทางด้านวิชาการให้ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสำนักรับรองมาตรฐาน ในระยะที่ผ่านมาโรงเรียนอาชีวศึกษามีนักเรียน นักศึกษาสนใจเรียนน้อยลงเป็นอย่างมากเนื่องจากการเรียนรู้ไม่ตรงตามตลาดต้องการ เรียนแล้วยังไม่สามารถตอบโจทย์คือการสร้างเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้ประเทศได้ อีกทั้งยังไม่ได้มีการทำวิจัยใด ๆ เพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพทางการศึกษา แต่อย่างใด

ดังนั้นผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษาซึ่งสังกัดอยู่ในหน่วยงานของมหาวิทยาลัยเอกชน จึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร เพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการและเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร เพื่อเสนอเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยจะศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานวิชาการแล้วพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของงานวิชาการของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ต่อไป

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีคำถามสำหรับการวิจัย คือ โมเดลการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร ควรประกอบด้วยอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างโมเดลการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อสร้างคู่มือการใช้งานโมเดลการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อสร้างและพัฒนาโมเดลการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

โมเดลการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร มีองค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบ คือ วิจัย พัฒนานวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ และการส่งเสริมผลผลิตเพื่อการค้าและธุรกิจ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 381 คน ครูผู้สอน จำนวน 5,025 คน รวมทั้งหมด 5,406 คน ในปีการศึกษา 2562

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 191 คน ครูผู้สอนจำนวน 360 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบคลัสเตอร์ โดยการใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) รวมทั้งหมด 551 คน ในปีการศึกษา 2562

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา คือ การบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร มีองค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบ คือ 1) วิจัย พัฒนานวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ และ 2) การส่งเสริมผลผลิตเพื่อการค้าและธุรกิจ

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย จำแนกได้ดังนี้

1. กรอบแนวคิดของขอบข่ายการบริหารงานด้านวิชาการ มีดังนี้คือ วิจัย พัฒนานวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ องค์ประกอบย่อยคือ 1) ส่งเสริม สนับสนุน นักเรียน และบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาและการประกอบอาชีพ 2) วิเคราะห์และประเมินผลการใช้หลักสูตร ผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอน การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ทางการศึกษา การจัดอบรมและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษา 3) เผยแพร่งานวิจัยและสิ่งประดิษฐ์ของครูและนักเรียน 4) ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอก 5) จัดทำแผนและโครงการต่าง ๆ 6) บำรุงรักษาอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้งาน

2. กรอบแนวคิดของการส่งเสริมผลผลิตเพื่อการค้าและธุรกิจ ประกอบด้วยตัวแปรย่อยคือ 1) ส่งเสริมให้ ครู นักเรียน สร้างผลผลิต และจัดทำแผนธุรกิจเพื่อร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน 2) ตรวจสอบผลผลิตให้ตรงมาตรฐาน 3) วางแผนประชาสัมพันธ์ โดยการร่วมมือกับเอกชน ชุมชน และภาครัฐ เพื่อจำหน่ายผลผลิต ระหว่างกำลังศึกษาอยู่เพื่อการเรียนรู้ 4) จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ของธุรกิจการค้าเป็นประจำทุกเดือน 5) รวบรวมข้อมูลเพื่อปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนางาน 6) บำรุงรักษาอุปกรณ์การผลิตให้อยู่ในสภาพที่ดี

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบ และสร้างรูปแบบ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของโมเดลการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

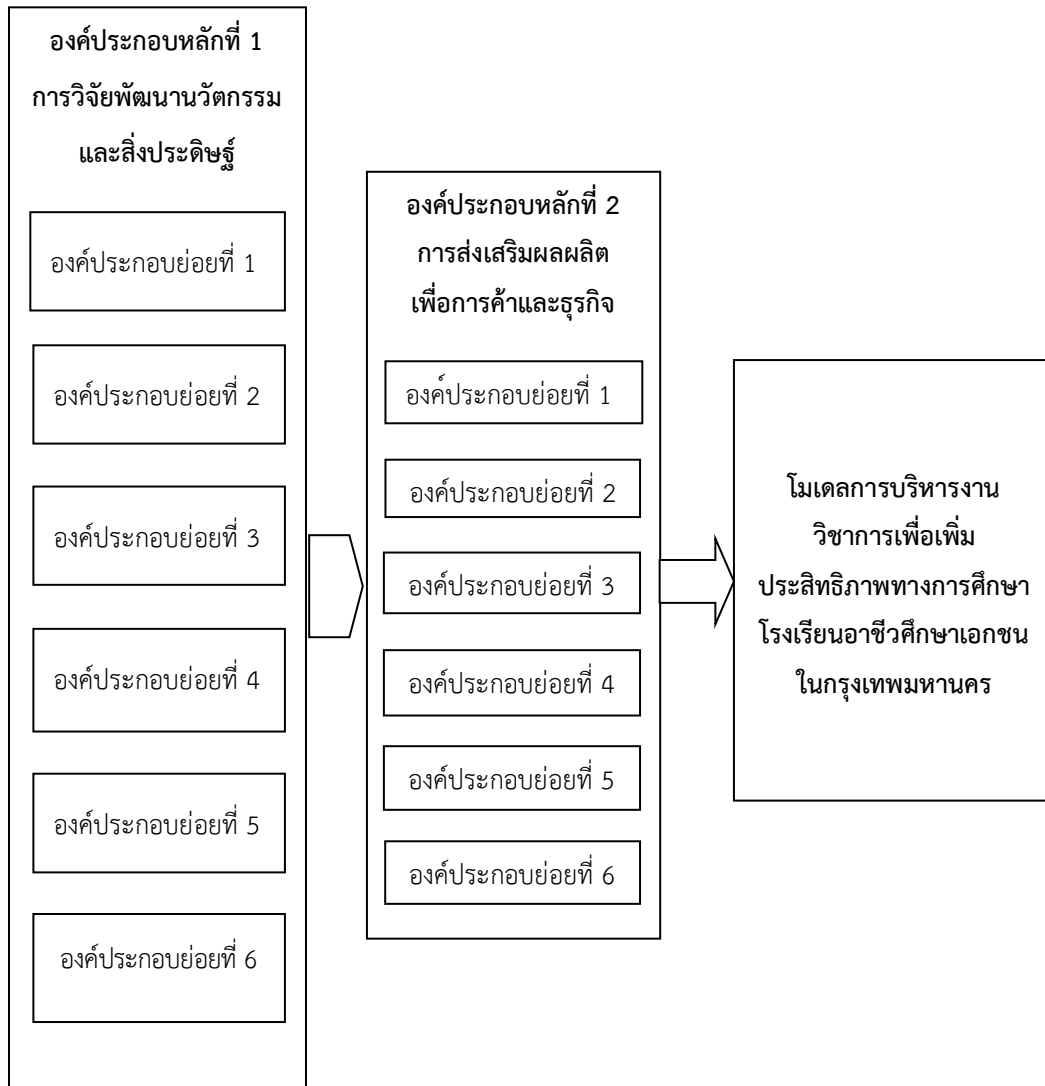
ขั้นตอนที่ 2 สร้างโมเดลการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร และสร้างและประเมินคู่มือการดำเนินงานตามโมเดลบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลของการสร้างและพัฒนาโมเดลการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร มีประเด็นหลัก ๆ ดังนี้ 1) ผลการสร้างโมเดลการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา ของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร และสร้างคู่มือการดำเนินการตามโมเดลการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการสร้างโมเดลการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร คือ รูปแบบประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบหลักที่ 1 คือ การวิจัย พัฒนานวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ องค์ประกอบย่อยคือ 1) ส่งเสริม สนับสนุนนักเรียน และบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาและการประกอบอาชีพ 2) วิเคราะห์และประเมินผลการใช้หลักสูตร ผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอน การใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ทางการศึกษา การจัดอบรม และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษา 3) เผยแพร่งานวิจัยและสิ่งประดิษฐ์ของครูและนักเรียน 4) ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอก 5) จัดทำแผนและโครงการต่าง ๆ 6) บำรุงรักษาอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้งาน องค์ประกอบหลักที่ 2 คือ การส่งเสริมผลผลิตเพื่อการค้าและธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยคือ 1) ส่งเสริมให้ ครู นักเรียน สร้างผลผลิต และจัดทำแผนธุรกิจเพื่อร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน 2) ตรวจสอบผลผลิตให้ตรงมาตรฐาน 3) วางแผนประชาสัมพันธ์ โดยการร่วมมือกับเอกชน ชุมชน และภาครัฐ เพื่อจำหน่ายผลผลิต ระหว่างกำลังศึกษาอยู่เพื่อการเรียนรู้ 4) จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ของธุรกิจการค้าเป็นประจำทุกเดือน 5) รวบรวมข้อมูลเพื่อปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนางาน 6) บำรุงรักษาอุปกรณ์การผลิตให้อยู่ในสภาพที่ดี

ภาพที่ 1 โมเดลการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนใน กรุงเทพมหานคร

การอภิปรายผล

องค์ประกอบหลักที่ 1 มีเพียง 6 องค์ประกอบ ซึ่งมาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และมาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 12 ท่าน ซึ่งสังเกตเห็นว่าในการปฏิบัติงานจริงนั้นควรมีเพียง 6 องค์ประกอบ

องค์ประกอบหลักที่ 2 จากการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญเสนอให้มีเพียง 6 องค์ประกอบย่อย ทั้งนี้เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญสังเกตเห็นว่าเพื่อให้องค์ประกอบต่าง ๆ สอดคล้องกับความเป็นจริงในการปฏิบัติงาน

การนำผลองค์ประกอบเพื่อหาความเหมาะสมของเนื้อหา ความเป็นไปได้ในการใช้งาน และการนำไปใช้ประโยชน์ จะเห็นได้ว่าคู่มือองค์ประกอบของโมเดลการบริหารวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทาง

การศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร มีความเหมาะสมของเนื้อหาสูง มีความเป็นไปได้สูง และมีประโยชน์สูงสุด ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก ๆ คือ องค์ประกอบหลักที่ 1 มี 6 องค์ประกอบ และองค์ประกอบหลักที่ 2 มีเพียง 6 องค์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับ ขจรศักดิ์ อินทรโสภา และประเสริฐ อินทรรักษ์ (2017 : 132-140) กล่าวถึงกระบวนการบริหารวิชาการไว้ว่ามี 5 องค์ประกอบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอนันต์ งามสะอาด (2006) ซึ่งมีผลวิจัยว่า กระบวนการบริหารวิชาการประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วน ราชการภายในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น พ.ศ. 2547. **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 121 ตอนพิเศษ 40 ก หน้า 3-4 ลงวันที่ 5 สิงหาคม 2547.
- ขจรศักดิ์ อินทรโสภา และ ประเสริฐ อินทรรักษ์. (2560). รูปแบบการบริหารการศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา เอกชนสู่ประชาคมอาเซียน. **Technical Education Journal King Mongkut's University of Technology**. Vol.8, No.1, January-June.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2555). **มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555**.
หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร.
- อนันต์ งามสะอาด. (2549). **The collaborative Management in dual vocational training: a case study of Detudom Technical College**. Unpublished doctoral dissertation, Educational Administration, Graduate School, Khonkaen University.
- Krejcie and Morgan. (1970). **Determining Sample Size for Research activities**. Educational and Psychological Measurement.

การศึกษาตัวแปรจิตวิทยาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียน
เครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

A Study of Psychological Variables Affecting the Quality of Working Life of
the Personnel in the Eighth School Education Development Network Under
Ratchaburi Primary Education Service Area Office 1

เกรียงศักดิ์ เรรูจา^{*1}, พีรพงศ์ ทิพนาค²

Kriangsak Rorujah^{*1}, Peerapong Tipanark²

^{*1}นักศึกษาระดับปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

²อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{*1}Master of Education Program Student, Faculty of Education, BangkokThonburi University.

²Advisor of Faculty of Education, BangkokThonburi University.

e-mail: ptipnak@gmail.com

Received: December, 4 2019

Revised: December, 22 2019

Accepted: December, 27 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาตัวแปรจิตวิทยาบางประการที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคลากรในโรงเรียนโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 175 คน ซึ่งได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นบันได

ผลการวิจัย พบว่า 1) ตัวแปรจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรโรงเรียนเกือบทุกด้านอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับคือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านแรงจูงใจ ด้านสุขภาพจิต และด้านความขัดแย้ง กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนอยู่ในระดับมาก 2) ตัวแปรจิตวิทยา ทั้ง 4 ตัวแปร มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ และร่วมกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนโดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรได้มากถึงร้อยละ 60 เฉพาะตัวแปรจิตวิทยาด้านสุขภาพจิตเพียงตัวแปรเดียวสามารถอธิบายได้มากถึงร้อยละ 48

คำสำคัญ: ตัวแปรจิตวิทยา, คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research was to study the psychological variables that affecting the quality of working Life of the personnel in the eighth school education development network under Ratchaburi Primary Education Service Area Office 1. The samples in this study were 175 personnel who have worked in those school. The instrument for gathering the data was a questionnaire and data were analyzed by using descriptive statistics namely percentage, arithmetic mean, and standard deviation, and the inferential statistics using the Pearson Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression.

The results of this research revealed that : 1) All psychological variables that lead to study were concerning with school personnel indicated at high level, that were aspect of personality, motivation, mental health, conflicts, and quality of working Life of the personnel was indicated at high level. 2) 4 psychological variables were moderate level statistical significant positive correlation with the quality of working Life of the personnel and could be explain the quality of working Life of the personnel at 60%, especially the mental health could be 48% explained.

Keywords: Psychological variables, Quality of working Life of the personnel

บทนำ

ทรัพยากรบุคคลที่ดีเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในองค์กร เพราะเป็นผู้ปฏิบัติงานทุกขั้นตอนของการบริหาร และเป็นผู้วางรากฐานให้องค์กรมีความแข็งแกร่งและมั่นคง เป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดของ ดังนั้นโรงเรียนควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะบุคลากรทุกคนมีความเป็นตัวของตัวเองอย่างสมบูรณ์ มีความเป็นอิสระ สามารถคิดหรือกระทำการใด ๆ ตามมโนธรรมและอุดมการณ์ของตน ซึ่งต้องมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และในการดำเนินชีวิตต้องมีส่วนที่เกี่ยวข้อง 4 ด้านคือ ด้านส่วนตัว เป็นความสมบูรณ์ทางร่างกาย สุขภาพกาย สุขภาพจิต สติปัญญาและอารมณ์ ด้านครอบครัว ซึ่งมีความรัก ความอบอุ่น สมาชิกในครอบครัวอยู่อย่างมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ด้านชีวิตการทำงาน ได้แก่ การมีอาชีพและได้ประกอบอาชีพตามความถนัด มีรายได้มั่นคง มีความเจริญก้าวหน้าด้านชีวิตและสังคม เป็นผู้ที่ยังคงยอมรับเป็นบุคคลที่มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อสังคม มีเพื่อนสนิทที่รักใคร่ต่อกันอย่างมาก ซึ่งบุคลากรที่ได้รับการเสริมสร้างสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้และมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของ

ตนเองให้เป็นที่ชื่นชอบและยอมรับของสังคมได้ โดยการพูด อาศัยการศึกษาเรียนรู้ทั้งทางจิตวิทยา สังคมวิทยาและหลักวิทยาศาสตร์ จะเป็นผู้ที่อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข จากการศึกษาพบว่า จิตวิทยาเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ทุกด้านและยิ่งในภาวะซับซ้อน ปัญหาต่าง ๆ ที่มีความสลับซับซ้อน จิตวิทยาจึงเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหามนุษย์มากขึ้นและคุณลักษณะของบุคลากรในการดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์ที่ทำงานในปัจจุบัน โดยมีองค์ประกอบหรือตัวแปรจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องหลายประการ คือ 1) แรงจูงใจ 2) สุขภาพจิต 3) บุคลิกภาพ และ 4) ความขัดแย้ง จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติงานในองค์กร สิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญก็คือคุณภาพชีวิตในการทำงาน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน เพราะคนเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญ เป็นต้นทุนทางสังคมที่มีคุณค่าที่สุด คนส่วนใหญ่ต้องเข้าสู่ระบบการทำงาน เพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้และตอบสนองความต้องการพื้นฐานเมื่อคนต้องทำงานในที่ทำงานเป็นส่วนใหญ่ จึงควรมีสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม ทำให้เกิดความสุขทั้งด้านร่างกายและด้านจิตใจ (กองสวัสดิการแรงงาน, 2547 : 18) ปัจจัยที่จะทำให้บุคลากรนั้นปฏิบัติงานให้แก่องค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพปัจจัยหนึ่งก็คือแรงจูงใจในการทำงานซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ เพื่อนำพาองค์กรประสบความสำเร็จ การสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรเพื่อให้บุคลากรมีความรัก ความผูกพันต่อองค์กรนั้น ในแต่ละองค์กรก็จะมีกลยุทธ์ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งองค์ประกอบที่มักใช้ในหลาย ๆ องค์กรในปัจจุบัน จนสามารถประสบความสำเร็จตามเป้าหมายนั้นประกอบด้วย ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบในงานและความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน (เกวลี พวงศรี, 2558) อีกสิ่งหนึ่งที่อาจจะมึผลกระทบต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานก็คือ ความขัดแย้งภายในองค์กร เนื่องจากทรัพยากรขององค์กรที่มักมีจำกัดรวมทั้งงานที่พนักงานแต่ละคนต้องรับผิดชอบนั้นมักมีความแตกต่างกันไป หลากหลายทั้งขอบเขตเนื้อหาและปริมาณงาน ทั้งในแง่ของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนก็มีความแตกต่างกันไป เช่น ความรู้ความสามารถ บุคลิก ทักษะคิด ค่านิยม การรับรู้ ความเชื่อ และความชอบต่าง ๆ จึงอาจนำไปสู่ปัญหาของความไม่เข้าใจกัน มีความคิดเห็นและมุมมองที่แตกต่างกัน จนเกิดเป็นการกระทบกระทั่งกัน กลายเป็นไม่ชอบหน้ากัน ไม่ลงรอยกัน และเกิดเป็นความขัดแย้งในที่สุด จึงต้องมีการบริหารจัดการในส่วนนี้ให้ดี (สุพานี สฤกษ์วานิช, 2552) การศึกษาตัวแปรจิตวิทยาจึงน่าจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการให้ดียิ่งขึ้นและส่งผลดีต่อราชการในภาพรวมต่อไป

ผู้วิจัยจึงมีความตระหนักอย่างยิ่งว่าการจัดการศึกษาและการดำเนินภารกิจต่าง ๆ ของโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนคุณภาพของทางชุมชนและสังคม จะต้องอาศัยบุคลากรที่มีศักยภาพร่วมกันพัฒนาโรงเรียน โดยบุคลากรทุกคนจะต้องมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี จึงทำให้มีความสนใจที่จะศึกษาว่าตามกรอบแนวคิดที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ เมื่อนำมาศึกษาในสถานการณ์ใหม่ ตัวแปรจิตวิทยาใดบ้างที่เกี่ยวข้องหรือมีอิทธิพลกับการแสดงพฤติกรรมการมีคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพ

การศึกษาที่ 8 สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมบุคลากร เพื่อทำการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพของตัวแปรจิตวิทยา ได้แก่ แรงจูงใจ สุขภาพจิต บุคลิกภาพ และความขัดแย้ง และคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

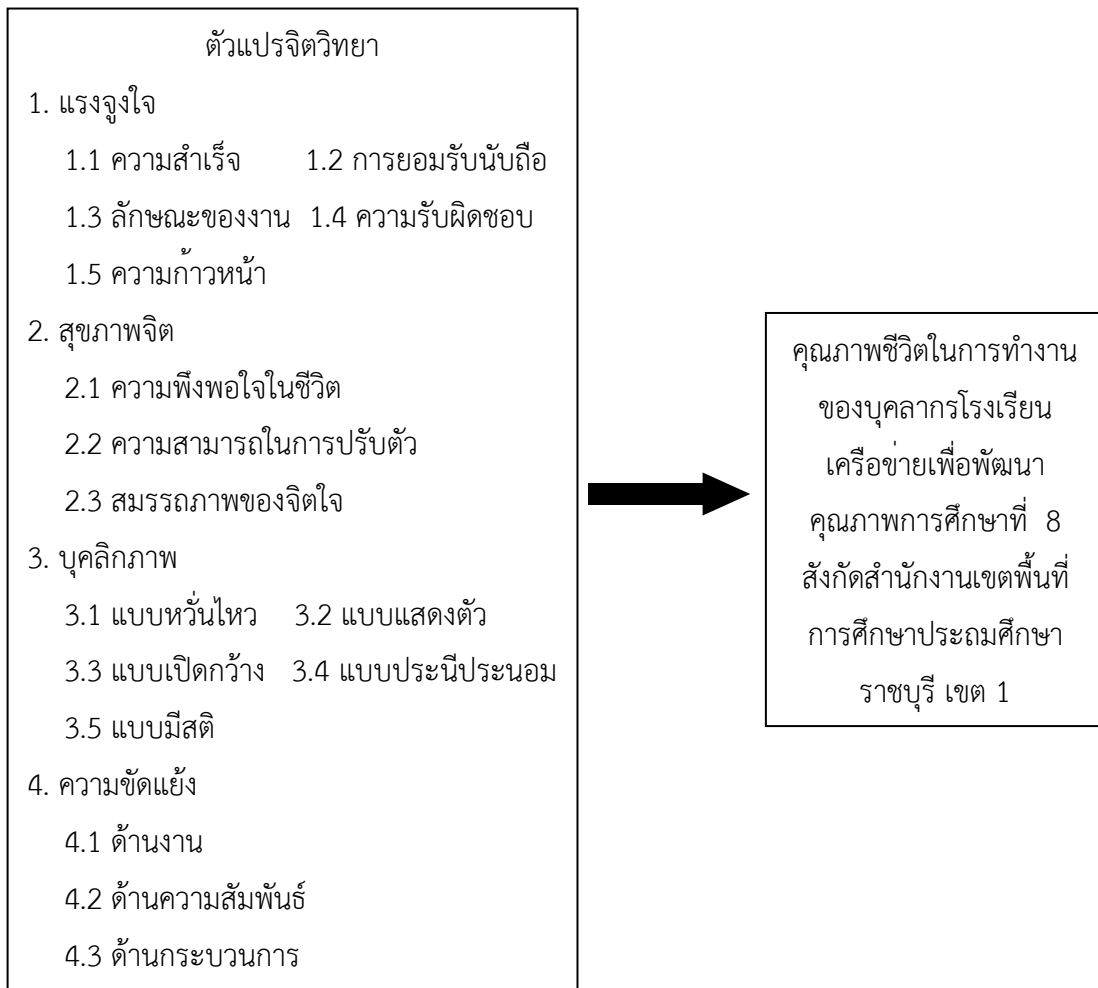
2. เพื่อศึกษาตัวแปรจิตวิทยา ได้แก่ แรงจูงใจ สุขภาพจิต บุคลิกภาพ และความขัดแย้ง ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาตัวแปรบางประการเท่านั้น ที่เกี่ยวข้องและคาดว่าจะส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยตัวแปรดังกล่าวผู้วิจัยใช้แนวคิดตัวแปรจิตวิทยา ได้แก่ แรงจูงใจของเฮร์ซเบิร์ก (Frederick Herzberg) สุขภาพจิตของรัชนี ว่องวิวัฒน์ไวยยะ (2549) บุคลิกภาพของ Costa and McCrae (1985) ความขัดแย้งของสุพานี สฤษฏ์วานิช (2552) ส่วนคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรที่นำมาศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีของ ฮิวส์และคัมมิงส์ (Huse & Cumming, 1985 : 235-238) สรุปเกณฑ์คุณภาพชีวิตการทำงานไว้ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ด้านบูรณาการทางสังคม ด้านระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการปฏิบัติงาน และด้านการปฏิบัติงานในสังคม โดยมีตัวแปรอิสระ และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน แสดงเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรตามหรือตัวแปรเกณฑ์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพยากรณ์ (Prediction Research) ที่มุ่งอธิบายลักษณะของตัวแปรพยากรณ์หลายตัวแปรกับตัวแปรเกณฑ์เพียง 1 ตัวแปร โดยดำเนินการดังนี้ คือ

ขั้นตอนแรก วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content analysis) เพื่อกำหนดกรอบตัวแปรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตามซึ่งเป็นตัวแปรแฝงและตัวแปรที่สังเกตได้ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่สอง วิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายลักษณะตัวแปรจิตวิทยาต่าง ๆ จากขั้นตอนแรกและใช้วิธีการทางสถิติเพื่อหาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เป็นตัวพยากรณ์มีอิทธิพลส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนซึ่งเป็นตัวแปรเกณฑ์

ประชากรหลักที่ใช้การวิจัย คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 21 โรงเรียน มีจำนวนทั้งสิ้น 321 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้บุคลากรจำนวน 175 คน เป็นตัวแทนในการวิจัยซึ่งถือว่าเป็นขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากเพียงพอและมีความน่าเชื่อถือได้ ไม่น้อยกว่าขั้นต่ำตามตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามข้อมูลพื้นฐาน หรือ Demographic variables จากกลุ่มตัวอย่าง และมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายลักษณะของตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 และ 2 ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติอนุมาน (Inferential statistics) เพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน สำหรับเกณฑ์การแบ่งระดับคะแนนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)

ผลการวิจัย

1. ตัวแปรจิตวิทยาบางประการที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านแรงจูงใจ ด้านสุขภาพจิต และด้านความขัดแย้ง

2. คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 อยู่ในระดับมาก โดยตัวบ่งชี้ 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านบูรณาการทางสังคม ด้านการปฏิบัติงานในสังคม ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน

3. ตัวแปรจิตวิทยาที่นำมาศึกษาทั้ง 4 ตัวแปร มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียน 4 ตัวแปร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับ คือ ด้านสุขภาพจิต ด้านแรงจูงใจ ด้านบุคลิกภาพ และความขัดแย้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งทุกตัวแปรร่วมกันส่งผลมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนได้มากถึงร้อยละ 60 โดยเฉพาะตัวแปรจิตวิทยาด้านสุขภาพจิตสามารถอธิบายความแปรปรวนได้สูงถึงร้อยละ 48

อภิปรายผล

1. ข้อค้นพบที่กล่าวถึงคือ บุคลากรโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = .18) แต่ในภาพรวมนั้นแม้จะอยู่ในระดับมาก

2. ข้อค้นพบที่เกี่ยวกับตัวแปรจิตวิทยา 4 ด้าน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับบุคลากรโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะตัวแปรด้านบุคลิกภาพมีอยู่ในระดับมากกว่าทุกด้าน รองลงมาคือด้านแรงจูงใจ ด้านสุขภาพจิต และ ด้านความขัดแย้ง ดังนั้นหากเพิ่มความเข้มข้นของตัวแปรจิตวิทยาดังกล่าวให้มีการดำเนินการหรือมีปฏิสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนก็ย่อมจะเกิดผลดีต่อโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

3. ตัวแปรจิตวิทยาหรือตัวแปรพยากรณ์ที่นำมาศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 คือ ด้านสุขภาพจิต ด้านแรงจูงใจ ด้านบุคลิกภาพและความขัดแย้ง และจากการค้นพบนี้ ตัวแปรจิตวิทยาทั้ง 4 ด้านร่วมกันอธิบายหรือพยากรณ์คุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้ร้อยละ 60 โดยเฉพาะตัวแปรด้านสุขภาพจิตสามารถอธิบายคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรได้ร้อยละ 48 ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวคิดที่หลายท่านได้กล่าวไว้ อาทิ งานวิจัยของนันทา โสรรัตน์ และ สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาด้านแรงจูงใจในการทำงาน คุณภาพชีวิตในการทำงาน และความขัดแย้งระหว่างบุคคลส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าแรงจูงใจในการทำงาน มีผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร คุณภาพชีวิตในการทำงาน มีผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร และ ความขัดแย้งระหว่างบุคคลไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชำเลียง สุขประวิทย์ (2557) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาลักษณะบุคคลและความสัมพันธ์กระบวนการทำงานและจิตวิทยาในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชน ในเขตปทุมวันกรุงเทพมหานคร พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะบุคคลในองค์กรของพนักงานในเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านลักษณะบุคคล ด้านลักษณะบุคคลและความสัมพันธ์นั้น พนักงานทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ดังนั้นองค์กรจำเป็นต้องทำให้พนักงานมีความพึงพอใจในงานที่ทำซึ่งจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานดีด้วย และหากผลการทำงานดี ผลประกอบการดีจะส่งผลไปถึงคุณภาพชีวิตด้านจิตใจและร่างกายของพนักงานในองค์กรให้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลูธานส์ และคณะ (Luthans et al., 2005, pp. 1740-1776) ศึกษาความสัมพันธ์ของ “ทุนทางจิตวิทยาด้านบวก” (Positive Psychological Capital) ซึ่งประกอบไปด้วย ความหวัง การมองโลกในแง่ดี และความยืดหยุ่นทางอารมณ์กับผลการปฏิบัติงานโดยศึกษากับคนงานในประเทศจีน จำนวน 422 คน และวัดผลการปฏิบัติงานจากคะแนนการประเมินของผู้บังคับบัญชาและอัตราการขึ้นเงินเดือนตามผลการปฏิบัติงานของพนักงาน (Merit-based salary) ผลการศึกษา พบว่าความหวังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงาน ($r = 0.17$) การมองโลกในแง่ดี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงาน ($r = 0.16$) และความยืดหยุ่นทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงาน ($r = 0.24$) และเมื่อนำตัวแปรแต่ละตัวมาศึกษา รวมกันเรียกว่า “ทุนทางจิตวิทยาด้านบวก” พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงาน ($r = 0.24$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. บุคลากรโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชนบุรี เขต 1 มีคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมาก ดังนั้นจึงควรประเมินตนเองว่ายังขาดในเรื่องใด และเรื่องใดที่ได้อยู่แล้วก็ควรคงไว้และปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น เพราะบุคลากรโรงเรียนมีคุณภาพชีวิตในการทำงานสูงจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานให้มีคุณภาพและพัฒนาโรงเรียนให้มีการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ผู้บริหารโรงเรียน ควรตรวจสอบบุคลากรในโรงเรียนของท่านว่ามีคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร ถ้าบุคลากรยังมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางหรือระดับมาก ก็นำข้อมูลในเรื่องที่บุคลากรของท่านยังขาดหรือมีน้อย นำมาพัฒนาให้มากยิ่งขึ้น โดยการวางแผนการบริหารงานทุกงาน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ร่วมงาน สร้างแรงจูงใจในการทำงาน สนับสนุนการทำงาน ส่งเสริมสุขภาพจิตของบุคลากร ลดความขัดแย้งภายในโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่สูงขึ้น

3. ผลการวิจัยที่พบว่าตัวแปรจิตวิทยาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต รายการที่บุคลากรมีปฏิสัมพันธ์ในระดับไม่สูงมากนัก คือตัวแปรจิตวิทยาด้านความขัดแย้ง ได้แก่รายการที่อยู่ในระดับปานกลาง “ท่านตระหนักและรับรู้ได้ถึงความขัดแย้งในเรื่องเกี่ยวกับงานในกลุ่มที่ท่านทำงานด้วย” และ “ท่านกับเพื่อนร่วมงานมีความคิดเห็นที่แตกต่างเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย” แสดงว่าสถานที่ทำงานของบุคลากรมีการทำงานที่มีความสัมพันธ์ที่ดี ไม่เกิดปัญหาความขัดแย้งมากนัก

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนในเขตพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องของผลการวิจัย (Consensus) เพื่อจัดทำเป็นบรรทัดฐาน (Norm) นำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารบุคลากรระดับสูงของโรงเรียนเรียน รวมทั้งใช้เป็นเกณฑ์ในการพัฒนาตนเองของบุคลากรโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนนำไปพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติมจาก 4 ตัวแปรจิตวิทยานี้ รวมทั้งตัวแปรด้านสภาพของบุคลากรโรงเรียน เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาบุคลากรโรงเรียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กรมสุขภาพจิต, สถาบันสุขภาพจิต. (2537). **สรุปรายงานการวิเคราะห์นิยามความหมายสุขภาพจิตและ**

องค์ประกอบสุขภาพจิต. นนทบุรี: ม.ป.ท.

กระทรวงสาธารณสุข. (2546). **กรมสุขภาพจิต สำนักพัฒนาสุขภาพจิต คู่มือการให้การปรึกษาขั้นพื้นฐาน.**

กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก. เขตพระปิ่นเกล้า,

มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม.

- เกวลี พ่วงศรี. (2558). การศึกษาปัจจัยคุณสมบัติส่วนบุคคล แรงจูงใจ และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่มีต่อความผูกพันต่อองค์กร: กรณีศึกษา บริษัท วนิสัน กรุ๊ป. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ชำเลื่อง สุขประวิทย์. (2557). การศึกษาลักษณะบุคคลและความสัมพันธ์ กระบวนการทำงาน และ จิตวิทยาในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชน ในเขต ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- นันทา โสรรัตน์ และสุทธินันท์ พรหมสุวรรณ. (2558). การศึกษาด้านแรงจูงใจในการทำงานคุณภาพชีวิต ในการทำงาน และความขัดแย้งระหว่างบุคคลส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของพนักงาน บริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- นพมาศ ธีรเวคิน. (2539). จิตวิทยาสังคมกับชีวิต. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พนัส หันนาคินทร์. (2523). การสอนค่านิยม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพานี สฤกษ์วานิช. (2552). พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่ : แนวคิดและทฤษฎี. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Huse, E.F. and Thomas G. Cummings. (1985). **Organization development and change.** (3rd ed.). Minnesota: West Publishing.
- Kobasa, S. C. (1979). Stressful life events, personality and health: An inquiry into hardiness. **Journal of Personality and Social Psychology.** 37, 1–11.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities.** Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610.
- Lee, L. and Sukoco, B. M. (2008). The Mediating effects of expatriate adjustment and operational capability on the success of expatriation. **Social Behavior & Personality: An International Journal.** 36(9), 1191-1204.
- Lefton, Lester A. (1946). **Psychology.** 6th ed. America: Printed in the United State of America.
- Lewin, J. (1981). **Staff enhancement: A personal development guide for school administrators.** Resto, VA: National Association of Secondary School Principals.
- Luthans,F.,Avolio,B.J.,Walumbwa, F.O. and Li W. (2005). **The Psychological Capital of Chinese Workers : Exploring the Relationship with Performance.** Management and Organization Review, 1(2), 1740-1766.
- Taylor, F. W. (1911). **Scientific management.** New York: Harper and Brothers.
- Watson,G. (1966). **Social Psychology: Issues and Insights.** Philadelphia:Lippincott.

กลยุทธ์สู่ความสำเร็จในการสืบทอดกิจการของโรงเรียนเอกชน Successful Strategies for Business Succession of Private Schools

อาลิสา กสิณธร

Alisa Kasintorn

โรงเรียนกสิณธรวิทยา เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

Kasinthon Witthaya School, Area BangKhae, Bangkok

e-mail: Kstvtty@l.com

Received: December, 3 2019

Revised: December, 20 2019

Accepted: December, 24 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากลยุทธ์ในการสืบทอดกิจการของโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้รูปแบบวิจัยผสมวิธี (Mixed Methodology) แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ระยะแรกเป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพเพื่อกำหนดกรอบตัวแปรกลยุทธ์ในการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชน จากเอกสารงานวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง จำนวน 18 คน ใช้แบบบันทึกข้อมูล และแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content Analysis และการใช้เทคนิคเดลฟาย ใช้คำถามยฐาน ฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ส่วนระยะที่สองเป็นการวิจัยในเชิงปริมาณ เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำกลยุทธ์ที่ศึกษาได้ไปใช้ โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเจ้าของโรงเรียนเอกชนที่กระจายอยู่ตามภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศ จากการสุ่มตัวอย่างแบบจัดชั้น ภูมิตามสัดส่วน จำนวน 360 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติอนุมานใช้ One sample t-test

ผลการวิจัย พบว่า 1) กรอบกลยุทธ์ในการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทั้งหมด 7 ด้านหลัก ได้แก่ (1) การสร้างแผนการสืบทอดกิจการ (2) การสื่อสารเพื่อสร้างผู้สืบทอดกิจการ (3) การส่งเสริมการปกครองในครอบครัว (4) การจัดวางตัวทายาทผู้สืบทอดกิจการ (5) การพัฒนาความพร้อมของทายาทผู้สืบทอดกิจการ (6) การปรับเปลี่ยนบทบาทผู้สืบทอดกิจการและเจ้าของ (7) การส่งต่ออำนาจและมอบทรัพย์สินแก่ผู้สืบทอดกิจการ 2) มีความเป็นไปได้ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งในภาพรวม และในแต่ละกลยุทธ์ย่อย สำหรับการนำไปใช้ในการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำสำคัญ: แนวทางสู่ความสำเร็จ, การสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชน

ABSTRACT

This research was designed to examine the guidelines for business succession of private schools in Thailand. The mixed methodology were design in this study, the process was comprised of two phases : first phase consisted of documentary analysis concerning family business succession and interpretation of data analysis in order to figure out the guidelines for business succession of private schools via Delphi Technique with the 18 key informants . The data were analyzed in this stage by contents analysis and statistical using median, mode and interquartile range. The second phase was studied the guideline for business succession of private schools. The sample were 360 owners of private schools which selected by proportional stratified random sampling method. The instrument was 5-level rating scale questionnaire. Data were analyzed by mean, standard deviation and one sample t-test.

The research findings were as follows 1) There were 7 major guideline for business succession of private schools in Thailand : (1) business succession planning; (2) communication for generating business successor; (3) family governance; (4) determining business successor; (5) developing business successor's readiness; (6) changing roles of business successor and business owner and (7) transferring business control and ownership of assets. 2) The level of the results obtained from study the possibility of implementing the guideline for business succession of private schools in Thailand was highly statistical significant at .05 as a whole and in each element.

Keywords: Guidelines for success, Private Schools

บทนำ

กิจการโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจหนึ่งของครอบครัว ซึ่งในปัจจุบันมักจะเผชิญกับปัญหาที่คล้ายคลึงกัน คือการขาดแคลนทายาทมารับช่วงดำเนินกิจการต่อ ทั้ง ๆ ที่โรงเรียนก็มีการพัฒนาเจริญก้าวหน้ามาด้วยดีและมีคุณภาพ แต่ในหลักการเข้าใจว่าหากเจ้าของโรงเรียนมีแนวทางในการสืบทอดกิจการที่ดีแล้ว ก็เชื่อว่าจะสามารถป้องกันปัญหาดังกล่าวได้

โรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเภทสามัญศึกษา ซึ่งจัดการศึกษาภาคบังคับภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเจ้าของโรงเรียนจะเป็นบุคคลสำคัญในการกำหนดให้บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ได้ทำงานร่วมกัน การบริหารจัดการต้องใช้กลยุทธ์ที่มุ่งคุณภาพตั้งแต่เริ่มเปิดโรงเรียนเป็นต้นมา และยังคงมีกลยุทธ์ในการสืบทอดกิจการ

อีกด้วย เพื่อให้โรงเรียนเจริญเติบโตอย่างไม่หยุดยั้งแต่ปัจจุบันเริ่มมีความเสี่ยงที่จะไม่มีผู้สืบทอดกิจการต่อ ต้องทยอยปิดตัวเองลงเป็นลำดับ ดังที่หนังสือพิมพ์มติชน (2558) รายงานว่าในปี พ.ศ. 2540-2556 เฉพาะในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครเพียงจังหวัดเดียว มีโรงเรียนเอกชนเลิกกิจการไปแล้วมากถึง 225 แห่งจากทั้งหมด 800 กว่าแห่ง ทั้งนี้เหตุสำคัญอันดับแรกคือการขาดทายาทมาสืบทอดกิจการ (คณะผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน : 2560) ที่เป็นเช่นนั้นพบว่ามีสาเหตุจากหลายประการ อาทิ (1) ทายาทมีการศึกษาไม่สอดคล้องธุรกิจของครอบครัว (2) ขาดการเตรียมความพร้อม (3) ทายาทขาดความใกล้ชิดกับครอบครัว (ธีระ กนกกาญจน์รัตน์, 2557) นอกจากนี้ยังพบอีกว่าในหลายประเทศมีเจ้าของกิจการเพียงร้อยละ 41 เท่านั้นที่ตั้งใจจะให้บุตรหลานสืบทอดกิจการต่อ ร้อยละ 25 ให้เป็นเจ้าของโดยไม่ต้องบริหารงานเอง ส่วนที่เหลือกว่าครึ่งยังไม่แน่ใจว่าบุตรหลานจะสืบทอดกิจการได้สำเร็จ (Pricewaterhouse Coopers, 2014 : 4)

ในการนี้เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าว เจ้าของโรงเรียนเอกชนจึงควรมีความตระหนักในการเตรียมความพร้อม หาผู้ที่มารับช่วงสืบทอดกิจการ เพราะในการนี้อาจต้องใช้เวลาอันยาวนานดังนั้นจึงควรมีกลยุทธ์หรือแนวทางในการสืบทอดเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบที่จะตามมาภายหลังอีกหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงาน และกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาหากกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชน โดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเภทสามัญศึกษา เพื่อให้เจ้าของโรงเรียนได้พิจารณานำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการสืบทอดกิจการโรงเรียนจากรุ่นสู่รุ่นอย่างต่อเนื่องสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อกำหนดกรอบกลยุทธ์ในการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย
2. เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำกลยุทธ์การสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้ไปใช้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ โดยในระยะแรกนั้น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายในการได้มาซึ่งกรอบกลยุทธ์ มาจาก

1. ตำรา เอกสาร บทความ งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ
2. การใช้เทคนิคเดลฟาย โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ประกอบด้วย เจ้าของโรงเรียนเอกชนในระบบประเภทสามัญศึกษาที่เคยใช้กลยุทธ์สืบทอดกิจการของตนเอง จำนวน 9 คน, เจ้าของธุรกิจที่ทราบกลยุทธ์สืบทอดกิจการเป็นอย่างดี จำนวน 9 คน และนักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์สืบทอดกิจการ จำนวน 9 คน รวมทั้งหมด 27 คน

3. สารระในการวิจัย ได้แก่ กลยุทธ์หรือแนวทางสู่ความสำเร็จในการสืบทอดกิจการ ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์มาจากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน อาทิ Churchill and Hatten (1987), Lea (1991), Aronoff and Ward (1992), Handler (1994), Floren (2002), Venter, Boshoff and Maas (2005), Poza (2010), กิติพงษ์ อรุณีพัฒน์พงศ์ (2554), เอกชัย อภิศักดิ์กุล (2557 ก), และदनัย เทียนพุด (2558) เป็นต้น สรุปได้กลยุทธ์หรือแนวทางสู่ความสำเร็จหลัก ๆ จำนวน 7 ด้านเพื่อกำหนดเป็นกรอบในการวิจัยเบื้องต้น

ส่วนในระยาะที่ 2 เป็นการวิจัยในเชิงปริมาณ เพื่อการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำกลยุทธ์ที่ศึกษาได้ไปใช้ในการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชน โดยได้กำหนดกรอบในการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าของผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนเอกชน ที่เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งกระจายอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย มีจำนวน 3,901 คน เนื่องจากมีจำนวนมาก จึงสุ่มตัวอย่างแบบจัดชั้นภูมิเป็นสัดส่วน มาศึกษาจำนวน 360 คน

2. สารหลักที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กลยุทธ์สู่ความสำเร็จในการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย ซึ่งเป็นผลการวิจัยที่ได้ในระยาะแรก

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยาะแรก

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) และสรุปเป็นกรอบคิดเบื้องต้น จากนั้นศึกษาต่อด้วยเทคนิคเดลฟาย โดยส่งแบบสอบถามให้ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในแต่ละกลุ่ม จำนวน 27 คน แสดงความคิดเห็น และหาความเห็นที่สอดคล้องกันของคำตอบ (Concensus) สอบถามทั้งหมด 3 รอบจนได้กลยุทธ์ในการสืบทอดกิจการโรงเรียนที่เหมาะสม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามเทคนิคเดลฟาย ซึ่งได้จากการศึกษา ตรวจสอบและพัฒนา จนมีความเหมาะสม สำหรับการวิจัย

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลหลักในรอบที่ 1-3 ด้วยสถิติ ได้แก่ ค่ามัธยฐานฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และในการตอบคำถามแต่ละข้อมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาค่าต่าง ๆ ดังนี้

ค่ามัธยฐาน จากการตอบแบบสอบถาม 1 น้อยที่สุด ถึง 5 มากที่สุด ใช้เกณฑ์ Mid-point ในการแปลความหมาย ส่วนค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ หากไม่เกิน 1.5 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นที่สอดคล้องกัน (Concensus) (ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม, 2555 : 12)

ส่วนการวิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างมัธยฐานและฐานนิยม หากมีค่าไม่เกิน 1.00 ถือว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกัน (สุมนตรี ประจวบเหมาะ, 2556 : 44)

ระยาะที่ 2

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นเจ้าของโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 360 คน ซึ่งคำนวณได้จากสูตรของ Taro Yamane (1973 : 886-887) มีความคลาด

เคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 และใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วนจากประชากรในแต่ละภาค ซึ่งมีจำนวนรวมกันทั้งหมด 3,901 คน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2559 : 1-453)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สารระที่ถามได้มาจากการศึกษาระยะแรก ได้พัฒนาจนมีความเหมาะสมและมีค่าความเชื่อมั่นในการนำไปใช้วิจัย (ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค โดยรวมเท่ากับ 0.97)

3. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการตอบแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประมาณค่า พารามิเตอร์ (Parameter) หรือจากค่า Statistics สู่ค่า Parameter เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของการนำแนวทางการสืบทอดกิจการไปใช้ โดยเปรียบเทียบค่าสังเกตได้กับเกณฑ์ค่าคะแนนเฉลี่ยที่สูงกว่าระดับความเห็นปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) เป็นการประเมินโดยใช้ Point Criteria ได้ใช้การทดสอบค่า t (One sample t-test) ของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สรุปผลการวิจัย

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยกระบวนการของ Documentary Research และ Delphi Technique พบว่า กลยุทธ์สู่ความสำเร็จในการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย ตามความเห็นที่สอดคล้องกันของผู้ให้ข้อมูลหลัก มีทั้งหมด 68 รายการ จาก 7 ด้านหลัก ได้แก่ (1) การสร้างแผนการสืบทอดกิจการ (2) การสื่อสารเพื่อสร้างผู้สืบทอดกิจการ (3) การส่งเสริมการปกครองในครอบครัว (4) การจัดวางตัวทายาทผู้สืบทอดกิจการ (5) การพัฒนาความพร้อมของทายาทผู้สืบทอดกิจการ (6) การปรับเปลี่ยนบทบาทผู้สืบทอดและเจ้าของ (7) การส่งต่ออำนาจและมอบทรัพย์สินแก่ผู้สืบทอดกิจการ

2. เจ้าของโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระจายอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย มีความเห็นในระดับมาก กับกลยุทธ์ในการสืบทอดกิจการของโรงเรียนเอกชน มีจำนวน 50 รายการที่สามารถนำไปใช้ได้ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่าเกณฑ์ ($\bar{X} = 3.41$) ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

1. การวางแผนการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชน หากสามารถเตรียมการโดยสร้างแผนการไว้อย่างน้อย 5 ปีก็จะทำให้ผู้ที่รับช่วงต่อมีเวลาเพียงพอพร้อมในการสืบทอดกิจการได้อย่างเต็มตัว โดยควรศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวางแผน เช่น จะต้องเตรียมการในเรื่องใดบ้าง ทำอะไร อย่างไร ใช้เวลา ทรัพยากรเท่าใด หากทราบตัวอย่างการสืบทอดกิจการจากองค์กรหรือโรงเรียนเอกชนอื่น อาจพิจารณาว่าจะนำแนวทางจากที่อื่นมาปรับประยุกต์ใช้ได้ผลหรือไม่ ควรเขียนแผนที่มีการกำหนดกรอบเวลาในการดำเนินการ

ต่าง ๆ ไว้ เช่น ระยะเวลาแต่ละขั้นตอน การเตรียมการให้แผนสำเร็จ ดำเนินการแต่ละเดือนอย่างต่อเนื่อง จนสามารถระบุปีที่คาดว่าจะมอบตำแหน่งผู้บริหาร ตำแหน่งผู้รับใบอนุญาตให้แก่ทายาทหรือผู้ที่สืบทอดกิจการและระยะเวลาเกษียณ หรืออาจจะระบุเวลาที่เปลี่ยนเป็นที่ปรึกษา ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวคิดของ Lea (1991 : 182) ที่กล่าวว่าเจ้าของต้องรับหน้าที่ทำให้กระบวนการสืบทอดสำเร็จ จัดตารางเวลาในการส่งต่อนอกจากนั้นพบว่าควรสร้างแผนสำรองหรือแผนฉุกเฉิน เช่น หากเกิดอุบัติเหตุที่แผนสืบทอดไม่สำเร็จ ทายาทไม่รับช่วงต่อ อาจคิดแผนสำรองที่จะสรรหาแต่งตั้งผู้บริหารจากคนนอกครอบครัวมาทำงานไปพลาง ๆ ก่อน สอดคล้องกับ Aronoff and Ward (1992 : 15) และ Handler (1994 : 137) ที่กล่าวว่าอาจมีภาวะฉุกเฉินที่ทายาท ผู้จะสืบทอดมาเสียชีวิตก่อน และถึงแม้จะพบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นปานกลางที่ไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียน และสถานการณ์ของเจ้าของโรงเรียนเพื่อทราบโอกาส อุปสรรค จุดแข็ง จุดอ่อน แต่หากเจ้าของโรงเรียนวิเคราะห์ดังกล่าวด้วย จะช่วยในการจัดทำแผน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (2552 : 3) กล่าวถึงกระบวนการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์ เริ่มแรกจะมีการวิเคราะห์ปัจจัยทางยุทธศาสตร์ เพราะจะทำให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม หรือคือการวิเคราะห์ SWOT นั่นเอง

2. แนวทางการสื่อสารสร้างผู้สืบทอด ควรให้กำลังใจหรือให้ความชื่นชมแก่ทายาทได้รับรู้ว่าไม่เกินความสามารถที่จะพัฒนาตนให้มีความพร้อมและ เหมาะสมที่จะดำเนินกิจการโรงเรียนต่อไป ซึ่งก็สอดคล้องกับ Kenyon-Rouvinez and Gabs (2007 : 34) ที่ได้กล่าวถึงการสื่อสารที่สำคัญ เช่น เรื่องค่านิยม ครอบครัว คำพูดแสดงความรัก และให้กำลังใจ หลีกเลี่ยงการสื่อสารอย่างกำกวม ไม่เปลี่ยนไปมา หากบอกไม่ให้บุตรหลานไปทำงานอื่นที่ชอบได้ ไม่สำคัญว่าต้องมาทำงานกิจการครอบครัวต้องหมายความตามนั้น ไม่ผิดหวัง เสียใจหรือโกรธที่บุตรหลานไม่เข้ามาทำงานกิจการครอบครัว นอกจากนี้ควรสื่อสารความต้องการให้ทายาทแบ่งเบาภาระ เช่น ขอให้มาช่วยทำงานตามความถนัดในช่วงปิดภาคเรียนหรือในวันหยุดบางวัน และขอให้พิจารณาสืบทอดกิจการโรงเรียนต่อไป และเมื่อมีโอกาสต่าง ๆ ที่สมาชิกครอบครัวได้มาพบอยู่กันพร้อมหน้า ก็ควรสนทนาเรื่องการค้าเนินกิจการโรงเรียน บอกความน่าสนใจในการดำเนินกิจการต่อ เพื่อให้มีทายาทสนใจสืบทอดกิจการ และได้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินกิจการ เพื่อสรรหาเลือกผู้สนใจสืบทอดกิจการ และในการสนทนากับทายาทหรือสมาชิกครอบครัวที่สนใจสืบทอดกิจการ ควรบอกรางวัลที่จูงใจตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุน เช่น การศึกษา การฝึกงาน เป็นต้น อีกทั้งควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การเลือกผู้สืบทอดที่ชัดเจนและเป็นธรรม เช่น มีการประเมินโดยคณะกรรมการ ผลงาน ทักษะ ความสามารถ การพัฒนาสู่เป้าหมาย เป็นต้น ควรแจ้งให้ครูบุคลากรทราบว่าจะมีผู้นำคนใหม่ของโรงเรียน โดยอาจเปิดเผยว่าจะมีการเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ เช่น ผู้นำคนเก่าจะบริหารควบคู่กับผู้นำใหม่จนกว่าสิ่งต่าง ๆ จะเข้าที่ และเปลี่ยนเป็นที่ปรึกษาหรือเกษียณ และในประเด็นนี้ถึงแม้ว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามจะเห็นด้วยเพียงระดับปานกลางว่าผู้ที่สืบทอดกิจการต่อไม่จำเป็นต้องสื่อสารให้บุคลากรโรงเรียนทราบ ความมุ่งมั่นตั้งใจ ภูมิใจหรือยินดีที่ได้เป็นผู้สืบทอดกิจการโรงเรียนต่อไป แต่ Kenyon-Rouvinez and Gabs (2007 : 36) ก็กล่าวถึงการสื่อสารให้บุคลากรทราบความมั่นคง การประกาศจากผู้จะสืบทอดจะทำให้ไม่เกิด

ความคาดเดา ข่าวลือว่ากิจการจะเปลี่ยนแปลงไปในทางไม่มั่นคง ทำให้เข้าใจความมุ่งหมายของการดำเนินกิจการต่อไป ซึ่งจะทำให้บุคลากรเกิดแรงจูงใจ และปฏิบัติงานด้วยความทุ่มเท นำไปสู่ความสำเร็จของกิจการ

3. แนวทางในการส่งเสริมปกครองครอบครัว พบว่า ควรปลูกฝังสมาชิกครอบครัวด้านคุณธรรมตั้งแต่วัยเยาว์ เช่น ความกตัญญู ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมส่งเสริมโรงเรียน การเห็นแก่ส่วนรวมก่อนส่วนตน รักพี่น้องครอบครัว อีกทั้งควรสอนและส่งเสริมความรักความสามัคคี สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิก และให้การสนับสนุนกันและกัน ไม่ว่าจะผู้ใดจะเป็นผู้นำคนใหม่ สอดคล้องกับ สิริรัฐ บุญรักษา (2559 : 16) กล่าวถึงหลักการให้สวัสดิการของกิจการครอบครัว สำหรับสมาชิกครอบครัว ประกอบด้วยสวัสดิการทางการศึกษา การรักษาพยาบาล ด้านยานพาหนะ ข้อตกลงหรือกฎที่เคารพร่วมกันของครอบครัวก็มีความสำคัญ เพื่อให้สมาชิกยึดถือต่อไป แม้เจ้าของโรงเรียนปัจจุบันไม่อยู่ เพื่อสืบทอดกิจการและจัดสรรผลประโยชน์แก่สมาชิกพบว่า ควรจัดทำเกณฑ์การให้ผลประโยชน์ที่ยุติธรรม เหมาะสม และสร้างความเข้าใจยอมรับเหตุผล เช่น ผู้สืบทอดและสมาชิกครอบครัวที่เข้ามาทำงานในตำแหน่งต่างกัน จะได้รับผลประโยชน์ต่างกัน หรือผู้สืบทอดที่เข้ามาทำงานจะได้รับประโยชน์ต่างจากสมาชิกครอบครัวที่ไม่ได้ทำงานในโรงเรียน นอกจากนั้นยังพบอีกว่า ควรกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์และที่ควรพัฒนาของผู้ที่จะสืบทอดกิจการในด้านต่าง ๆ เช่น ความเป็นผู้นำ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ มนุษย์สัมพันธ์ ความรักในครอบครัว อีกทั้งควรฝึกฝนให้ระดมความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อให้คุ้นเคยที่จะปรึกษากัน และเจ้าของโรงเรียนปัจจุบันอาจชี้แนะแนวทางว่าควรตัดสินใจอย่างไร ทั้งข้อกำหนดของครอบครัวและโรงเรียน ดังที่ ดนัย เทียนพุ่ม (2558 : 207) กล่าวถึงควรมีการเตรียมทีมความเป็นเจ้าของ ผู้นำปัจจุบันต้องเตรียมส่งผ่านความเป็นเจ้าของไปยังกลุ่มลูกพี่ ลูกน้อง ลูกหลาน พัฒนาทีมให้สนับสนุนผู้นำ นอกจากนั้น พบว่า ควรมีการหารือกำหนดกฎเกณฑ์ของแผนสำรองในการเปลี่ยนแปลงผู้สืบทอดให้สมาชิกครอบครัวคนอื่นที่มีคุณสมบัติเหมาะสม หากมีเหตุฉุกเฉินหรือหากจะบริหารจัดการโรงเรียนร่วมกันหรือจ้างผู้บริหารภายนอก

4. แนวทางในการเน้นวางตัวทายาท พบว่า ควรปลูกฝังจิตสำนึกเป็นประจำว่าการบริหารจัดการที่ดีทำให้สมาชิกครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีตาม จึงควรสืบทอดดำเนินการโรงเรียนให้ดีต่อไป ซึ่ง Aronoff, McClure and Ward (2011 อ้างถึงใน ดนัย เทียนพุ่ม, 2558 : 113) ว่าในฐานะของบิดามารดา ท่านเตรียมผู้สืบทอดได้ตั้งแต่วันที่เขาก่อเกิดมา ปลูกฝังคุณค่า ทักษะ ทศนคติ เพื่อเตรียมเขาตลอดชีวิต เช่นเดียวกับ Floren (2002 : 44) ที่เห็นว่าการเตรียมการเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลานานกว่าจะทำให้ทุกอย่างพร้อม นอกจากนั้นควรแสดงให้เห็นข้อดีของการรับผิดชอบดำเนินกิจการโรงเรียนต่อ ขณะเดียวกันเจ้าของโรงเรียนก็ควรเป็นแบบอย่างของการเป็นเจ้าของว่าได้ประโยชน์ สุขสบาย สำเร็จ สอดคล้องกับ Venter, Boshoff and Maas (2005 : 297-299) กล่าวถึงรุ่นบุตรหลานจะไม่สนใจเข้าทำงานหากเห็นคนรุ่นก่อนหน้าต้องทำงานหนัก เครียด นอกจากนั้นยังพบว่าควรปลูกปั้นทายาท โดยฝึกฝนให้รู้และถนัดในงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ให้ทายาทรับรู้ว่าเจ้าของหวังให้สืบทอดกิจการต่อไปเมื่อฝึกจนถนัดและทำได้ดี อีกทั้งควรทำให้สมาชิกครอบครัวเข้าใจว่ามีส่วนเป็นเจ้าของ ต่อไปต้องดูแลโรงเรียน เป็นการสร้างความผูกพันให้สมาชิก

ครอบครัวรัก และมีส่วนเป็นเจ้าของกิจการ นอกจากนี้ควรสั่งสอน บอกกล่าว ชื่นชม ให้รางวัล และส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวรับผิดชอบการทำงานเพื่อครอบครัว และควรแสวงหาแนวร่วมส่งเสริมสนับสนุนให้ทายาทรับสืบทอดกิจการโรงเรียนต่อไปโดยแนวร่วมอาจเป็นสมาชิกครอบครัว ครูอาจารย์ หรือ บุคลากรในโรงเรียน เป็นต้น เพื่อเกื้อกูลสมาชิกครอบครัวให้ได้รับผลประโยชน์ต่อไป ซึ่งควรฝากความหวังให้สมาชิกครอบครัวช่วยกันสืบทอดกิจการหากมีทายาทผู้ที่จะสืบทอดหลายคน ก็อาจตั้งผู้ที่จะเป็นผู้นำอันดับหนึ่งและผู้นำร่วม สอดคล้องกับ เอกชัย อภิศักดิ์กุล (2557 : 55) กล่าวว่าหากมีทายาทหลายคนต้องพิจารณาว่าคนไหนเก่งด้านไหน และวางตัวให้เหมาะกับตำแหน่ง

5. แนวทางการพัฒนาความพร้อมของทายาท พบว่า ควรให้ความรู้แก่ทายาทและสมาชิกครอบครัว ตั้งแต่เด็กจนโต ให้รับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของโรงเรียน เป็นระยะ เพื่อให้เห็นว่าการมีความหมาย สำคัญ น่าสนใจ เช่น สถานการณ์ต่าง ๆ เป้าหมายต่าง ๆ ผลดีต่าง ๆ ควรมอบหมายให้ทายาทและสมาชิกครอบครัว ที่อาจจะเป็นผู้สืบทอด ได้คลุกคลีมีประสบการณ์กับกิจการ ผู้คน ตั้งแต่เยาว์วัย โดยอาจให้ช่วยงานแต่เล็ก โดยควรมอบหมายให้ช่วยทำงานบ้าง ในช่วงวันหยุด ปิดภาคเรียน หรืออนุญาตให้ฝึกงานอื่น ๆ ที่จะมาช่วยโรงเรียนได้ โดยไม่ทำให้งานโรงเรียนนำหลักหนี สอดคล้องกับ Churchill and Hatter (1987: 62) กล่าวถึง เด็กได้เริ่มฝึกพัฒนาสู่การทำงานในกิจการตั้งแต่เด็กได้ยินผู้ใหญ่คุยกันเรื่องงานระหว่างรับประทานอาหาร ได้ทำงานเป็นกะชั่วคราว และทำงานในกิจการครอบครัวช่วงหยุดภาคเรียน นอกจากนี้ พบว่า ควรให้โอกาสทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกิจการโรงเรียน เช่น หลักสูตรปริญญาทางการบริหารการศึกษา ภาษาต่าง ๆ เทคโนโลยี หรือหลักสูตรอื่นที่ทายาทถนัด และสามารถช่วยงานโรงเรียนได้ แม้ไม่ได้มาดำเนินกิจการโรงเรียน อีกทั้งควรแสดงให้เห็นข้อดีของการทำงานโรงเรียน ที่ได้ประโยชน์กว่าการทำงานที่อื่น เช่น ผลตอบแทน ความคุ้มค่า การให้ความร่วมมือ เพื่อนร่วมงานที่ดี ความสะดวกต่าง ๆ และควรให้ทายาทมีประสบการณ์ เริ่มเข้าทำงานในด้านต่าง ๆ เรียนรู้ ฝึกปฏิบัติหลากหลายหน้าที่ จนเกิดความรู้ เข้าใจ และสามารถปฏิบัติงานในหลายหน้าที่ ซึ่ง Poza (2010 : 86) กล่าวว่า นอกจากประเมินความสามารถ ความสนใจของทายาทแล้ว ยังควรประเมินความพึงพอใจในอาชีพที่ทายาททำงานในกิจการ อีกทั้งควรให้ทายาทฝึกงานจนเลื่อนขั้นเป็นระดับหัวหน้า เพื่อฝึกความเป็นผู้นำ เช่น การสื่อสาร การควบคุมสั่งงาน การจูงใจ การทำให้ลูกน้องพัฒนางานก้าวหน้าและควรให้ทายาทสังสมการยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นหัวหน้าบุคลากร ผู้ปกครอง ผู้ติดต่อสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง

6. แนวทางการปรับเปลี่ยนบทบาทผู้สืบทอดและเจ้าของ พบว่า ควรให้ผู้สืบทอดฝึกฝนการเป็นผู้นำสูงสุด โดยยังมีเจ้าของโรงเรียน หรือมีผู้บริหารมืออาชีพเป็นที่เลี้ยง บริหารจัดการคู่กันกับผู้สืบทอดในช่วงปีแรก ๆ เช่น การประชุม การวางโครงการ การคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ ซึ่ง ธงชัย สินติวงษ์ (2546 อ้างถึงในกิติพงศ์ อรุณพัฒน์พงศ์, 2554 : 156) กล่าวว่า ในช่วงส่งผ่านธุรกิจ เจ้าของรุ่นเก่าไม่ควรเกี่ยวข้องกับการบริหารมากนัก ควรดูแล กำกับห่าง ๆ ค่อย ๆ วางมือ เป็นเพียงผู้ช่วยให้คำแนะนำ ปกป้องแก้ไขปัญหาและประสานงาน ซึ่งพบว่า เจ้าของโรงเรียนไม่ทำให้ผู้สืบทอดรู้สึกว่าเป็นผู้ตัดสินใจชี้ขาดไปทุกเรื่องดังเดิม ยังพบอีกว่าเจ้าของโรงเรียนเริ่มให้ผู้สืบทอดตัดสินใจบริหารจัดการแทนในบางเรื่อง ควรให้

คำปรึกษา ก่อนตัดสินใจ ในขณะที่เดียวกันเจ้าของโรงเรียนก็ต้องยอมรับการตัดสินใจของผู้สืบทอด ซึ่งอาจแตกต่างจากเจ้าของ เพราะมีความเป็นไปได้ที่สิ่งที่ใช้ได้ในอดีต อาจใช้ไม่ได้ในยุคสมัยที่เปลี่ยนไป นอกจากนี้พบว่า การจัดการความขัดแย้งความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันระหว่างเจ้าของกับผู้สืบทอด ระหว่างผู้สืบทอดกับครู บุคลากร หรือระหว่างผู้สืบทอดกับสมาชิกครอบครัว ซึ่ง Kenyon-Rouvinez and Gabs (2007 : 40-44) กล่าวถึงความขัดแย้งมีส่วนดีที่ช่วยให้แต่ละฝ่ายได้โอกาสบอกความคิดเห็นแก่กัน สามารถนำมาพิจารณาเพื่อปรับเข้าหากันและช่วยให้ตัดสินใจไปทางดีขึ้น การจัดการความขัดแย้งด้วยการวางกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน เพื่อหลีกเลี่ยงความคาดหวังในสิ่งที่ยู่นอกกฎ ควรช่วยเหลือสมาชิกที่ไม่ได้เป็นผู้นำ ให้ทำงานในบทบาทที่เหมาะสม ไม่รู้สึกโดนทอดทิ้งเสียกำลังใจ ควรเคารพความสัมพันธ์มีอาชีพ ไม่มองว่ายังเป็นเด็ก เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน สนับสนุนสมาชิกใหม่ เช่น ลูกสะใภ้ ลูกเขยที่ยินยอมเข้าครอบครัวโดยเซ็นสัญญาไม่เรียกร้องทรัพย์สินเมื่อหย่าร้าง นำการตัดสินใจแก้ปัญหาความขัดแย้งมาร่วมแก้ด้วยกัน และแสวงหาความสมานฉันท์ เช่นเดียวกับ รวีดา วิริยกิจจา (2559 : 16) กล่าวถึงกลไกการแก้ปัญหาความขัดแย้งว่า อาจหลีกเลี่ยงเผชิญหน้า โดยคุยสองต่อสอง เจรจาต่อรอง แก้ปัญหาร่วมกัน หรือใช้คนกลางไกล่เกลี่ย

7. แนวทางการส่งต่ออำนาจและมอบทรัพย์สิน โดยควรส่งเสริม สนับสนุน ให้สมาชิกร่วมมือช่วยเหลือ ให้ความคิดเห็น แนะนำแก่ผู้นำโรงเรียนคนใหม่ นอกจากนี้ควรสร้างความเข้าใจในครอบครัว ตามข้อกำหนดหรือธรรมนูญครอบครัว เช่น การให้ผลประโยชน์ตามลำดับ ยุติธรรมตามความเหมาะสม อีกทั้งควรกำหนดอำนาจบทบาทหน้าที่ของผู้สืบทอด และสมาชิกครอบครัว ถ้ามีทำงานให้โรงเรียน เช่น ด้านอำนวยการบริหารจัดการ ผู้สืบทอดมีสิทธิสูงสุด ขณะที่ผู้ที่ไม่ทำงานให้โรงเรียนไม่สามารถชี้ขาดได้ ส่วนด้านผลประโยชน์ ผู้ทำงานจะได้รับผลประโยชน์มากกว่าผู้ที่ไม่ทำงานให้โรงเรียน นอกจากนี้เจ้าของโรงเรียนสามารถส่งมอบทรัพย์สินโดยแจ้งให้สมาชิกครอบครัวทราบและเข้าใจถึงวิธีการจัดสรรทรัพย์สิน แบ่งมรดก ผลประโยชน์อย่างยุติธรรม ไม่ลำเอียง มีความเหมาะสม และควรยืนยันข้อตกลงครอบครัวที่ตั้งไว้ เช่น ข้อกำหนดในการโอนกิจการ ระบุว่าเมื่อผู้สืบทอดได้รับโอนกิจการแล้วให้ดำเนินกิจการต่อ คงไว้ซึ่งกิจการที่เป็นมรดก ให้เกื้อกูลสมาชิกครอบครัวให้ได้รับผลประโยชน์ มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป อีกทั้งพบว่า ควรมีการแนะนำส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวช่วยเหลือกันต่อไป เช่น อาจจัดตั้งกองทุนกองกลาง บริษัท สมาคม หรือสหกรณ์ ซึ่งเจ้าของโรงเรียนปัจจุบันอาจริเริ่มให้ นอกจากนั้น ควรจัดทำเอกสารทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พินัยกรรม การจัดการทรัพย์สินส่วนกลาง เพื่อดำเนินการส่งมอบทรัพย์สินต่าง ๆ หากเจ้าของไม่ทันดำเนินการเสร็จสิ้น อาจมีผู้ทำแทนหรืออาจระบุในพินัยกรรม มีผู้สืบทอดสำรอง ถ้าเกิดกรณีทายาทที่รับสืบทอดเสียชีวิตก่อน หรือเปลี่ยนใจไม่สืบทอดกิจการ อีกทั้งควรกำหนดระยะเวลาการโอนกิจการ ทั้งด้านใบอนุญาตต่าง ๆ กับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.), กรมที่ดิน อีกทั้งพบว่า ควรดำเนินการส่งต่ออำนาจและมอบทรัพย์สินตามช่วงเวลาที่กำหนด ตามข้อกำหนดที่ได้ประชุมชี้แจง และถึงแม้กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นปานกลางเรื่องความจำเป็นต้องทำพินัยกรรมที่ป้องกันปัญหาความขัดแย้ง เช่น อาจระบุในพินัยกรรมว่า หากผู้ใดฟ้องร้องในคดีมรดกตามพินัยกรรมจะมี

มาตรการตัดสิทธิประโยชน์ แต่ สอาด นาวิเจริญ (อ้างถึงในกิตติพงษ์ อรุณีพัฒน์พงศ์, 2554 : 112) กล่าวถึง หากไม่ต้องการให้ทายาทฟ้องร้องกันเอง อาจเขียนในพินัยกรรมในการตัดมิให้รับมรดก ซึ่งกิตติพงษ์ อรุณีพัฒน์พงศ์ (2554 : 105-107, 116) กล่าวว่าบางคนเชื่อผิด ๆ ว่าการทำพินัยกรรมเป็นการแข่งตัวเอง เมื่อเสียชีวิต เกิดปัญหาฟ้องร้อง ความจริงแล้วการทำพินัยกรรมเป็นเรื่องการเตรียมตัววางแผนกิจการครอบครัวที่ดี อาจทำพินัยกรรมโดยเขียนหรือพิมพ์และมีพยานอย่างน้อย 2 คนที่เป็นบุคคลที่ไม่ได้รับมรดก หรืออาจทำพินัยกรรมแบบลับ เขียนแล้วปิดผนึกส่งให้ผู้อำนวยการเขตหรือนายอำเภอเก็บ ควรจัดทำพินัยกรรมตามคำแนะนำของทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมาย สามารถให้ทนายที่ไว้ใจเก็บ พินัยกรรมคงไม่ใช่ทางออกสุดท้ายในการแก้ไขข้อพิพาท การทำความเข้าใจระหว่างสมาชิกครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู การสื่อสาร และการแบ่งปันผลประโยชน์ทั้งส่วนตนและส่วนรวมอย่างเป็นธรรมต่างหาก จะขจัดข้อพิพาทของสมาชิกครอบครัวได้

แนวทางสู่ความสำเร็จในการสืบทอดกิจการโรงเรียนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ซึ่งแต่ละครอบครัวอาจเลือกใช้ต่างกัน ดังที่ กิตติพงษ์ อรุณีพัฒน์พงศ์ (2554 : 164) กล่าวว่ากลยุทธ์หรือวิธีการในแต่ละครอบครัวไม่เหมือนกันและไม่สามารถใช้เป็นสูตรสำเร็จ จึงต้องพิจารณาและเลือกใช้ตามความเหมาะสมกับบริบทของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. เจ้าของโรงเรียนควรเตรียมการเขียนแผนไว้ล่วงหน้าและอำนวยการให้สำเร็จ โดยระบุกิจกรรมและเวลาให้สามารถดำเนินไปสู่เป้าหมาย และควรมีแผนสำรอง หรือแผนฉุกเฉินเอาไว้ด้วยหากแผนแรกไม่สามารถดำเนินไปตามที่คาดหวังไว้

2. เจ้าของโรงเรียนควรให้ความรู้ความเข้าใจ และสร้างความน่าสนใจในการดำเนินกิจการต่อ ควรบอกความต้องการให้บุตรหลานช่วยแบ่งเบาภาระและสืบทอดกิจการต่อ รวมทั้งควรให้ความชื่นชม กำลังใจ และให้รางวัลในการจูงใจที่เหมาะสม และหากสามารถทำให้ทายาทเริ่มรู้จักและเข้ามาช่วยงานกิจการตั้งแต่วัยเยาว์ จะส่งผลทำให้เกิดความผูกพันกับกิจการ รวมทั้งควรแจ้งเกณฑ์การเลือกผู้สืบทอด แจ้งให้บุคลากรได้ทราบการดำเนินการไปสู่การเปลี่ยนผู้นำคนใหม่ เพื่อให้เข้าใจ ยอมรับ และรู้สึกมั่นคงที่จะทำงานต่อไป

3. เจ้าของโรงเรียนควรปลูกฝังคุณธรรม เช่น ความกตัญญู ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมส่งเสริมกิจการโรงเรียน ให้รักพี่น้องครอบครัว มีความสามัคคี เห็นประโยชน์ส่วนรวม ควรสร้างข้อตกลงหรือกฎให้ทุกคนยึดถือร่วมกัน เช่น กำหนดลักษณะที่พึงประสงค์ที่ควรพัฒนาผู้ที่จะสืบทอด การส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวช่วยทำงานด้วยความสมัครใจ โดยจะสนับสนุนเตรียมความพร้อมและให้ผลประโยชน์ที่ยุติธรรม และเหมาะสม ทำให้ทุกคนเข้าใจยอมรับเรื่องการให้ผลตอบแทนที่เหมาะสม สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกครอบครัว ให้ช่วยเหลือสนับสนุนกัน ไม่ว่าใครจะเป็นผู้นำ

4. เจ้าของโรงเรียนควรปมเพาะ ปลูกจิตสำนึกให้แก่บุตรหลานตั้งแต่วัยเยาว์เป็นประจำถึงการดำเนินกิจการโรงเรียนเพื่อให้สมาชิกในครอบครัวได้รับประโยชน์ โดยหวังให้ทายาทมาสืบทอดกิจการต่อ โดยหาก

ทายาทได้ฝึกฝนในหลายหน้าที่จนถนัด จะทำได้ดีมีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งเจ้าของโรงเรียนควรสร้างความเข้าใจและทำให้สมาชิกครอบครัวมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ ควรเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งอาจหาแนวร่วมสนับสนุนให้ทายาทสืบทอดกิจการต่อไป เช่น เครือญาติ ครูอาจารย์ บุคลากรโรงเรียน เป็นต้น

5. เจ้าของโรงเรียนสามารถเตรียมบุตรหลานตั้งแต่วัยเยาว์โดยให้ความรู้ รับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของกิจการโรงเรียนเป็นระยะ และให้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาการที่เกี่ยวข้องกับกิจการโรงเรียน พร้อมทั้งให้เริ่มเข้ามาเรียนรู้ ฝึกงาน คลุกคลีกับผู้คนต่าง ๆ โดยมอบหมายให้ช่วยทำงานบางอย่างในช่วงวันหยุด ปิดภาคเรียน หรือให้ฝึกงานที่อื่นที่จะมาช่วยโรงเรียนได้ ได้รับการเลื่อนขั้นขึ้นเป็นระดับหัวหน้างาน เพื่อฝึกความเป็นผู้นำ เช่น การสื่อสาร การควบคุมสั่งงาน การจูงใจ การทำให้บุคลากรพัฒนางานก้าวหน้า และให้ทายาทได้สัมผัสการยอมรับของผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นหัวหน้า บุคลากร ผู้ปกครอง ผู้ติดต่อที่เกี่ยวข้อง

6. เจ้าของโรงเรียนควรให้ผู้สืบทอดฝึกฝนการเป็นผู้นำสูงสุด โดยเจ้าของหรือผู้บริหารมีอาชีพเป็นพี่เลี้ยงในช่วงแรก ให้ผู้สืบทอดปรึกษาก่อนการตัดสินใจ หรือให้ตัดสินใจบริหารจัดการแทนในบางเรื่อง และควรมีการจัดการความขัดแย้งของทุกฝ่ายที่อาจเกิดขึ้นได้ในช่วงการเปลี่ยนบทบาทผู้สืบทอดและเจ้าของ

7. เจ้าของโรงเรียนสามารถส่งต่ออำนาจโดยส่งเสริมสนับสนุน ให้คำแนะนำแก่ผู้นำโรงเรียนคนใหม่ สร้างความเข้าใจตามข้อกำหนดหรือธรรมนูญครอบครัว รวมทั้งแจ้งให้สมาชิกครอบครัวทราบและเข้าใจถึงวิธีการจัดสรรทรัพย์สิน มรดก หรือผลประโยชน์อย่างยุติธรรม เหมาะสม ให้ช่วยเหลือกัน เช่น อาจจัดตั้งกองทุนกองกลาง บริษัท สมาคม หรือสหกรณ์ ซึ่งเจ้าของโรงเรียนอาจริเริ่มให้ นอกจากนั้นควรจัดทำเอกสารทางกฎหมาย เช่น พินัยกรรม ป้องกันปัญหาความขัดแย้ง อาจระบุผู้สืบทอดสำรองกรณีทายาทที่รับสืบทอดเสียชีวิตก่อนหรือสืบทอดไม่สำเร็จ อีกทั้งกำหนดระยะเวลาโอนกิจการทั้งด้านใบอนุญาตต่าง ๆ เช่น สำนักคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.), กรมที่ดิน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยแนวทางหรือกลยุทธ์สืบทอดกิจการสำหรับเจ้าของธุรกิจโรงเรียนประเภทอื่น ๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันในพื้นฐานตามความยากง่ายของธุรกิจ
2. ควรทำวิจัยรูปแบบหรือ Model การสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชนที่มีรูปแบบวิธีการแตกต่างกัน ให้เหมาะสมกับลักษณะของแต่ละครอบครัวเจ้าของโรงเรียน
3. ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาเชิงลึก เกี่ยวกับแนวทางสู่ความสำเร็จหรือกลยุทธ์สืบทอดกิจการโรงเรียนที่มีขนาดและสถานที่ตั้ง แตกต่างกัน
4. ควรทำวิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือ สถาบันมหาวิทยาลัย ควรจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมหรือสัมมนา ในการเตรียมความพร้อมให้แก่เจ้าของโรงเรียนเอกชนและทายาทเกี่ยวกับการสืบทอดกิจการ เนื่องจากเป็นเรื่องที่ ละเอียด มีความยากในการดำเนินการ และต้องใช้ระยะเวลา
2. หน่วยงานของรัฐที่กำกับดูแลโรงเรียนเอกชน ควรให้การสนับสนุนช่วยเหลือในการดำเนินงานใน อนาคตในด้านความรู้ และการสืบทอดกิจการ เพื่อให้ทายาทผู้จะสืบทอดกิจการโรงเรียนได้รับการดูแล ช่วยเหลือให้ดำเนินกิจการโรงเรียน แบ่งเบาภาระการจัดการศึกษาของรัฐให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

- กิติพงษ์ อรุณีพัฒน์พงศ์. (2554). **วางแผนสืบทอดธุรกิจครอบครัวอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- คณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ, สำนักงาน. (2552). **การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ตามแนวทางของ สำนักงาน ก.พ.ร.** สืบค้นจาก http://www.pharmacy.cmu.ac.th/unit/unit_files/files_data/2013-07-24strategic-plan-technic-2552.pdf.
- คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. (2559). **รายชื่อโรงเรียนเอกชน**. สืบค้นจาก <https://sites.google.com/a/opec.go.th/opec/list-name-school>.
- คณะผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2560). **แนวทางการดำเนินงานของ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน**. สไลด์ประกอบการประชุมสัมมนาขับเคลื่อน การศึกษาเอกชนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. โรงแรมรามาร์คเด้นส์, กรุงเทพมหานคร.
- ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม. (2555). “การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย: การใช้มติสอดคล้องโดยเสียงข้างมาก.” **วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์**, 1-13.
- दनัย เทียนพุด. (2558). **ก้าวอย่างสานต่อธุรกิจครอบครัว**. กรุงเทพฯ: โครงการ Human Capital.
- รวิดา วิริยกิจจา. (2559). **การจัดการกลยุทธ์ธุรกิจครอบครัว**. เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตร การจัดการธุรกิจครอบครัวเพื่อความยั่งยืนสำหรับกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนเอกชน, กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยการเรีนนรู้.
- สิริรัฐ บุญรักษา. (2559). **ธรรมนูญครอบครัว ปฐมบทแห่งความยั่งยืน**. เอกสารประกอบการอบรม หลักสูตรการจัดการธุรกิจครอบครัวเพื่อความยั่งยืนสำหรับกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนเอกชน, กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยการเรีนนรู้.
- หนังสือพิมพ์มติชน. (2558). **โรงเรียนเอกชนวิกฤต! ปิดแล้ว 400 ขาดครู-ค่าใช้จ่ายสูง-รัฐเมิน**. สืบค้นจาก มติชนออนไลน์: http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1420172401

- เอกชัย อภิศักดิ์กุล. (2557). **การวางแผนสืบทอดธุรกิจรุ่นต่อรุ่น**. นิตยสารเศรษฐกิจและธุรกิจรายเดือน Thailand Economic and Business Review, 10(11), 53-57.
- Aronoff, C. E. & Ward, J. L. (1992). **Family Business Succession: The Final Test of Greatness**. Marietta, GA: Family Enterprise Publishers.
- Churchill, N.C., & Hatten, K.J. (1987). **Non-market -based transfers of wealth and power: a research framework for family businesses**. American Journal of Small Business, 11(3), 51-64.
- Floren, R. H. (2002). **Crown prince in the clay: An empirical study on the tackling of succession challenges in Dutch family farms**. Assen, The Netherlands: Royal Van Gorcum.
- Handler, W. C. (1994). **Succession in Family Business: A Review of the Research**. Family Business Review, 133-157.
- Kenyon-Rouvinez, D. & Gabs. (2007). **Who, Me? Family Business Succession**. A Practical Guide for the Next Generation. Georgia: Family Enterprise Publishers.
- Lea, J. W. (1991). **Keeping It in the Family: Successful Succession of the Family Business**. New York: Wiley & Sons.
- Poza, E. J. (2010). **Family Business 3rd ed**. Mason: South-Western.
- Venter, E., Boshoff, C., & Mass, G. (2005). The influence of succession process in small and medium-sized family businesses **Family Business Review**, 18(4), 283-303.
- Yamane, T. (1973). **Statistic: An Introductory Analysis 3rd Ed**. New York: Harper and Row.

จริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

The Morality of Level 3- Students in Schools under The Administrative

Organization Office of Nakhon Ratchasima

ศุภชัย ประศิริ

Supachai Prasiri

สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

Under the Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization

e-mail: supachai.dr2014@gmail.com

Received: December, 2 2019

Revised: January, 11 2020

Accepted: January, 13 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ใน 6 ด้าน ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความประหยัด และความเมตตา กรุณา กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2562 จำนวน 340 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way-ANOVA)

ผลการศึกษา พบว่า 1) นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีจริยธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความเสียสละ และความประหยัด สำหรับด้านอื่น ๆ มีจริยธรรมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีเพศ และระดับชั้นที่ต่างกัน มีจริยธรรมโดยรวมไม่แตกต่างกันยกเว้นนักเรียนที่อาศัยผู้ปกครอง ต่างกัน มีจริยธรรมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: จริยธรรม, นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3

ABSTRACT

This research was purposed to study and compare of morality of the level 3-students in schools under the administrative organization office of Nakhon Ratchasima, that divided by gender, age and occupational of the guardian, the sample 340 students were the level 3-students in schools under the administrative organization office of Nakhon Ratchasima, academic year 2019. The tool that using to collected the data was the inquired form of 5 levels rating scales. The statistic, to analyze the data such as percentage, mean, standard deviation, t-test and One-way-ANOVA.

The results of research found that: 1) The morality of level 3- students in schools under the administrative organization office of Nakhon Ratchasima in overall was at high level ($\bar{X} = 3.66$). When considered by side, found that: there were at high levels of 3 sides as the first was discipline, secondary were loyalty, kindness, responsibility and the other sides were at moderate level. 2) Comparison results of student of level 3- students in schools under the administrative organization office of Nakhon Ratchasima, found that the students with different gender and classes, in overall were not different behavior of morality. Excepted the different occupational of the guardian were different with statistically significant at .05 level.

Keywords: Morality, Students of Level 3

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ที่ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ จึงมุ่งพัฒนาคนและสังคมไทยให้ครอบคลุม 3 เรื่องหลัก คือการพัฒนาคนไทยให้มีคุณธรรมนำความรู้ โดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่ม ทุกวัย ตลอดชีวิต ตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็ง มีทักษะชีวิตพัฒนาสมรรถนะ ทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการ พร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ สร้างและพัฒนากำลังคนที่เป็นเลิศโดยเฉพาะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้ ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้สมัยใหม่ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงประเทศ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การเสริมสร้างสุขภาพของคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ดังนั้นการจัดการศึกษาและการให้ความรู้แก่ประชาชนจะต้องมีการพัฒนาทางด้านคุณธรรม

จริยธรรม ควบคู่กันไปด้วย สังคมจึงจะอยู่กันอย่างสงบสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 5) ในปัจจุบันวัฒนธรรมต่างชาติมีการหลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยมากขึ้นโดยผ่านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ขณะที่คนไทยโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ประกอบกับสถาบันทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา มีบทบาทน้อยลงในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ปัญหาจริยธรรมของเยาวชนจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญทำให้สังคมอยู่กันอย่างไม่ปกติสุข

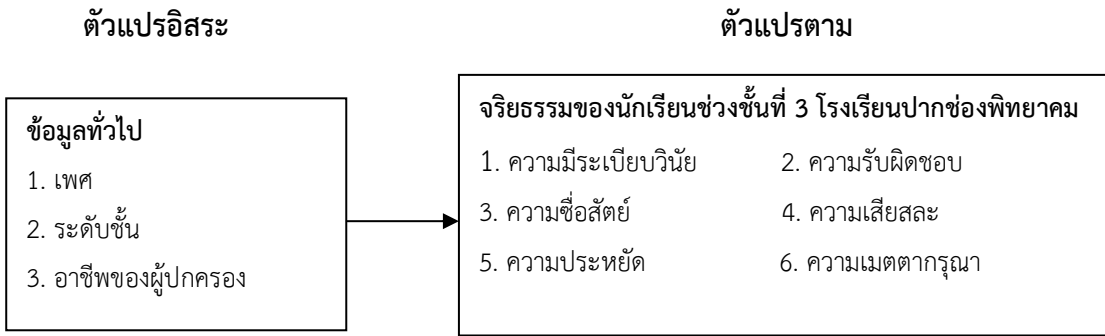
จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าภาระหน้าที่ของโรงเรียนมิได้มีแต่เพียงการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตเท่านั้น หากแต่ยังมีความรับผิดชอบที่จะต้องสร้างคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมให้แก่เยาวชนที่จะออกไปเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมอีกด้วย โรงเรียนจึงต้องทำหน้าที่จัดกระบวนการทั้งหมดเพื่อสร้างเสริมและปลูกฝังจริยธรรมค่านิยมอันดีงาม เพื่อนำไปสู่ชีวิตที่สงบสุข การสอนให้เยาวชนรู้ว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่วคือการให้ความรู้ ความเชื่อและเน้นการสร้างทัศนคติ การให้ความรู้ทางจิตวิทยาจริยธรรมช่วยให้เข้าใจลักษณะพื้นฐานทางจิตใจที่มีผลต่อการพัฒนาการทางจริยธรรมซึ่งมี 3 ลักษณะ ได้แก่ สติปัญญาดี สุขภาพจิตดี มีประสบการณ์สังคมดี จริยธรรม จึงเป็นเครื่องช่วยชี้แนวทางการพัฒนาคนที่เป็นบัวใต้น้ำให้เป็นบัวเหนือน้ำได้ (บุรยวัสฐ์ ตปรางทิพย์, 2550 : 23) จากความสำคัญของการปลูกฝังจริยธรรมค่านิยมอันดีงาม ดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เพื่อที่จะนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนปากช่องพิทยาคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับ จริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนใน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ ระดับชั้น และอาชีพผู้ปกครอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาระดับจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2562 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้วิจัยสนใจศึกษาองค์ประกอบจริยธรรม 6 ด้าน (วีระ วงศ์สรรค์, 2562) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาระดับจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนปากช่องพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาระดับจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนปากช่องพิทยาคม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งศึกษาในองค์ประกอบจริยธรรม 6 ด้าน ประกอบด้วย ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความประหยัด และความเมตตากรุณา

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

1. ตัวแปรต้น คือ สถานภาพของนักเรียน ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปีและ อาชีพของผู้ปกครอง
2. ตัวแปรตาม คือ จริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนปากช่องพิทยาคม ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความประหยัด และความเมตตากรุณา

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และหน่วยงานที่รับผิดชอบสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เพื่อปลูกฝังจริยธรรมของนักเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. ผลการศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลและแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องได้ศึกษาเพื่อปรับปรุงจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาได้แก่นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) โรงเรียนปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,840 คน และกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาได้แก่นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 340 คนโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp.608 - 610)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยปรับปรุงจากเครื่องมือ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปีที่ศึกษา และอาชีพของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนปากช่องพิทยาคม จำนวน 44 ข้อ ประกอบด้วย 6 ด้าน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยเรียงลำดับจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากเครื่องมือของชูพงษ์ สุขรัตน์ (2554) โดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำวิจัยเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม 2. สร้างเครื่องมือจากตำราการวัดผลประเมินผลรวมทั้งตัวอย่างแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของนักเรียนจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3. กำหนดขอบเขตของการศึกษาจริยธรรมตามองค์ประกอบ 6 ด้าน แล้วจึงสร้างเครื่องมือตามขอบเขตที่กำหนด

การหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้แยกออกเป็นการหาความเที่ยงตรง การทดสอบหาค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น ดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ดำเนินการดังนี้

1.1 เสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้นต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบแก้ไข

1.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบ ความ

เที่ยงตรงและความถูกต้องของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน

1.3 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำเสนอต่อประธานและคณะกรรมการเพื่อพิจารณาปรับปรุงเป็นครั้งสุดท้าย

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดำเนินการโดย

นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนที่ในช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่

กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. นำหนังสือยื่นถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดฯ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง และเก็บรวบรวมข้อมูลกลับด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจำนวน 340 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
3. นำแบบสอบถาม มาตรวจให้คะแนน 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 107) และหาค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. การเปรียบเทียบจริยธรรมนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โดยการทดสอบค่าที (t -test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจริยธรรมนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ปรากฏผลดังนี้

1. จริยธรรมนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียด ดังนี้
 - 1.1 ด้านความมีระเบียบวินัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ฉันทแต่งกายถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ฉันทึ่งเศษกระดาษหรือขยะลงในภาชนะรองรับเท่านั้น ฉันทหยุดเรียนโดยไม่มีเหตุผล อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ
 - 1.2 ด้านความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ฉันทไม่เข้าเรียนในบางรายวิชาที่ไม่ชอบเรียน ฉันทคืนของแก่เจ้าของทุกครั้งที่ยืมมา ฉันทช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านด้วยความเต็มใจ ตามลำดับ

1.3 ด้านความซื่อสัตย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ฉันทุจริตในการสอบเป็นประจำ ฉันทุหกพ่อแม่ว่ามาทำงานที่โรงเรียนในวันหยุด แต่ไปเที่ยวเตร่แทน ถ้าไปซื้อขนมแล้วได้รับเงินทอนเกินมาฉันจะคืนเขา ตามลำดับ

1.4 ด้านความเสียสละ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ฉันทชอบแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ ฉันทชอบบำเพ็ญประโยชน์ให้ส่วนรวม ฉันทยินดีเสียสละเวลาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ตามลำดับ ยกเว้น ฉันทชอบช่วยเหลือเฉพาะเพื่อนที่ช่วยเหลือฉัน อยู่ในระดับปานกลาง

1.5 ด้านความประหยัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ฉันทชอบซื้อของเล่นราคาแพง ฉันทใช้สมุด และปากกาจนหมดแล้วจึงซื้อใหม่ ฉันทจะซื้อเฉพาะของที่จำเป็นเท่านั้น ตามลำดับ อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ

1.6 ด้านความเมตตากรุณา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ฉันทเกลียดคนจน ฉันทชอบรังแกสัตว์เพื่อความสนุกสนานของตัวเอง ฉันทมีความยินดีที่เพื่อนได้รับรางวัลโดยไม่รู้สึกอิจฉาริษยา ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบจริยธรรมนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ ระดับชั้นที่ต่างกันโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบจริยธรรมนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอาชีพผู้ปกครองโดยรวมและด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความเสียสละ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

พบประเด็นสำคัญที่ต้องนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาจริยธรรมนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านความประหยัด อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความเมตตากรุณา ด้านความเสียสละ และด้านความประหยัด มีคุณธรรม จริยธรรม ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชูพงศ์ สุขรัตน์ (2554) ได้ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนสนิม จังหวัดชลบุรี ใน 5 ด้าน คือ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ และความอดทน ผลการวิจัยพบว่า จริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูงทุกด้าน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ราตรี นามวงศ์ (2556) ได้ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

โรงเรียนวัดบางสมัคร อำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.1 จริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในด้านความมีระเบียบวินัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนมีนโยบายด้านความมีระเบียบวินัยของนักเรียนอย่างเข้มงวด รวมทั้งได้ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองให้ช่วยดูแลเอาใจใส่บุตรหลานของตนเองในขณะที่นักเรียนอยู่บ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราตรี นามวงศ์ (2556) ได้ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดบางสมัคร อำเภอบางปะกง พบว่า จริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดบางสมัคร อำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ด้านความมีระเบียบวินัยโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.2 จริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ด้านความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้สอดแทรก และเน้นพัฒนา นักเรียนให้เกิดพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบด้วย จึงส่งผลให้จริยธรรมของนักเรียนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร สารพันธ์ (2554) พบว่า คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมือฉลองบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 จริยธรรมนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ด้านความซื่อสัตย์ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โรงเรียน ได้ปลูกฝังจิตสำนึกให้บุตรหลานของตนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร สารพันธ์ (2554) พบว่าคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมือฉลองบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านความซื่อสัตย์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูพงศ์ สุขรัตน์ (2554) พบว่า จริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ด้านความซื่อสัตย์โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.4 จริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ด้านความเสียสละ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นปลูกฝังให้มีการเสียสละ และผู้ปกครองนักเรียนก็ให้ความสำคัญและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูพงศ์ สุขรัตน์ (2554) พบว่า จริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราตรี นามวงศ์ (2556) พบว่า จริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนบางสมัคร อำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ด้านความเสียสละ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 จริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ด้านความประหยัดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และจริยธรรมด้านความประหยัดของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี โองเจริญ

(2550) และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะวัฒน์ พงศ์วัฒน์รักษ์ (2556) พบว่า จริยธรรมของด้านความ
ประหยัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน

1.6 จริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ด้านความเมตตา กรุณา โดยรวมอยู่ในระดับมาก
เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ฉันทกัลยาณจิต ฉันทชอขันธ์แก่สัตว์เพื่อความ
สนุกสนานของตนเอง ฉันทมีความยินดีที่เพื่อนได้รับรางวัล โดยไม่รู้สึกรังเกียจ ริษยา สอดคล้องกับงานวิจัยของ
อัญชลี โอ่งเจริญ (2550) พบว่า จริยธรรมของนักเรียน ด้านความเมตตา กรุณา โดยรวมอยู่ในระดับมาก
และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราตรี นามวงศ์ (2556) พบว่า จริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3
โรงเรียนวัดบางสมัคร อำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ด้านความ
เมตตา กรุณา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้ปกครองและครูดูแลเอาใจใส่ และสั่งสอนให้มีความเอื้อ
อาทร มีจิตใจอ่อนโยนและโรงเรียนอยู่บริเวณวัดจึงทำให้นักเรียนมีจิตใจที่เมตตา กรุณา สอดคล้องกับ
งานวิจัยของ สุมาลี สุตจินดา (2556) ได้ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสังกัดคณะ
รักกางเขนแห่งจันทบุรี ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียน พบว่า จริยธรรมด้านความ
เมตตา กรุณาอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบจริยธรรมนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามเพศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติ ไม่สอดคล้องกับ กัลยา ศรีปาน (2542) ที่กล่าวว่าโดยธรรมชาติการอบรมเลี้ยงดูเพศหญิง
จะได้รับการเลี้ยงดูที่เข้มงวดกวดขันมากกว่าเพศชายในทุก ๆ ด้าน เพศหญิงจึงเป็นเพศที่อ่อนโยน สุขภาพ
ในขณะที่เพศชายจะได้รับการอบรมให้มีความกล้าหาญ เข้มแข็ง ได้รับอิสระเสรีในการปฏิบัติตัวมากกว่าเพศ
หญิง ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูเหล่านี้มีผลต่อบุคลิกภาพ ทำให้เพศหญิงและเพศชายมีบุคลิกภาพ ทักษะ
แนวคิดและพฤติกรรมหลายอย่างแตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราตรี นามวงศ์ (2556)
ได้ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดบางสมัคร อำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าการเปรียบเทียบจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้น
ที่ 3 โรงเรียนวัดบางสมัคร อำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนก
ตามเพศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบจริยธรรมนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามระดับชั้นโดยรวมและรายด้าน
ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราตรี นามวงศ์ (2556) ได้ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วง
ชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดบางสมัคร อำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1
ผลการศึกษา พบว่า การเปรียบเทียบจริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดบางสมัคร อำเภ
อบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามระดับชั้น พบว่าโดยรวมและ
รายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างและ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะวัฒน์ พงศ์วัฒน์รักษ์ (2556) ได้ศึกษา
คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนปากช่องพิทยาคมผลการศึกษาพบว่าการเปรียบเทียบ
คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนจำแนกตามระดับชั้น โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะการ
พัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนในช่วงอายุวัยรุ่นจะมีระดับการพัฒนาตามทฤษฎีของ เพียเจต์ (2010)

ซึ่งอยู่ในชั้นยึดหลักแห่งตนเป็นวัยที่เด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญาสูงในการหาเหตุผลแสวงหาค่านิยมของตนเอง เริ่มมีความคิดเป็นของตนเอง ทำให้ความสนใจและความต้องการของนักเรียนในวัยนี้คล้ายคลึงกัน ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบจริยธรรมนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามอาชีพผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความเสียสละ ยกเว้นด้าน ความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความประหยัด และด้านความเมตตากรุณา แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองมีบทบาทและความสำคัญต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็ก และพฤติกรรมของครูก็ยังเป็นตัวอย่างให้นักเรียนปฏิบัติตาม แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ บูรยวัชร์ ตปรารงค์ทิพย์ (2550) ที่กล่าวว่า การจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารควรนำผลการวิจัยไปใช้ตามลำดับ ดังนี้

1. โรงเรียนควรปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนเป็นผู้มีความเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม และบุคคลรอบข้างมากขึ้นรู้จักการประหยัด ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงตามแนวพระราชดำรัส
2. ควรปลูกฝังให้นักเรียนมีระเบียบวินัยซื่อสัตย์ต่อตนเอง และผู้อื่นเวลาเก็บของได้ให้ส่งคืนเจ้าของ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ทำแบบฝึกหัดเสร็จโดยไม่ต้องมีครูคอยควบคุม ส่งงานคุณครูได้ตรงเวลาที่กำหนด และทำการบ้านส่งทุกครั้ง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาการกระบวนการสร้างความประหยัดของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
2. ควรศึกษาแนวทางการปลูกฝังความเสียสละเพื่อส่วนรวมของนักเรียนสังกัดองค์การอื่น ๆ

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. (2543). การวิจัยและพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย. กรุงเทพฯ: คุรุสภา ลาดพร้าว.

กนก จันทร์ขจร. (2555). คู่มือการอบรมความรู้และจริยธรรมเพื่อชีวิต ตอนที่ 2. กรุงเทพฯ: บุญช่วยการพิมพ์.

กัลยา ศรีปาน. (2542). ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนบุญเลิศ

อนุสรณ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา, วิทยานิพนธ์

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,

มหาวิทยาลัยทักษิณ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **กรอบความคิดเพื่อส่งเสริม และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่เน้นความมีวินัย และความเป็นประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ: คุรุสภา ลาดพร้าว.

จารุวรรณ พานทอง. (2546). **การเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

จิตติมา เฉยทิม. (2550). **การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนพานิชย์นาวิ จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชูพงศ์ สุขรัตน์. (2554). **จริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชุติมา สัจจานนท์. (2550). **คุณธรรมและจริยธรรมของนักสารสนเทศ**. *โดมทัศน์*, 24(2), 84-89.

บุญฤทธิ์ สนทับทิม. (2550). **ศึกษาจริยธรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอัสสัมชัญระยอง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

บุรยวัสฐ์ ตปรางทิพย์. (2550). **ศึกษาจริยธรรมนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 1 จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปิยะวัฒน์ พงศ์วัฒนรักษ์. (2556). **การศึกษาจริยธรรมนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนปากช่องพิทยาคม จังหวัดนครราชสีมา**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.

ราตรี นามวงศ์. (2556). **ศึกษาจริยธรรมของนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดบางสมัคร อำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

รุจิรี ภู่อาระ. (2554). **แบบเรียนแนวหน้าชุดพัฒนากระบวนการสร้างเสริมลักษณะนิสัย (พิมพ์ครั้งที่ 8)**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

วีรวัฒน์ ศรีจำรัส. (2548). **พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนของฝ่ายการศึกษาอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เขต 4 จังหวัดฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

วีระ วงศ์สรรค. (2562). **จริยธรรมและความเป็นธรรมทางสังคม**. *ประมวลสาระรายวิชา PA414*. Btude.Bkkthon.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2546). **ชาติพันธุ์ และมายาคติ**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์.

- สมณธา แก่นกุล. (2554). **ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอยะไข่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุเทพ ยงยุทธ. (2554). **ศึกษาจริยธรรมของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ เขตการศึกษา 4 สังกัดกรมอาชีวศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สมาลี สุจินดา. (2556). **จริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขนแห่งจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัมพร สารพันธ์. (2554). **ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมืองชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัญชลี โอ่งเจริญ. (2550). **พฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2**, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- Kohlberg, L. (1976). **Development of Moral Character and Moral Ideology**. In M.T. Hoffman & L.W. Hoffman (Eds.) Review of child development research. Hartford. C.T.: N.Y.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30(3), 608.
- Piaget, J. (2010). Judgement and Reasoning in The Child. **Teaching of Psychology**. 38(2), 115-120.
- Piaget, J. (1998). **The Moral Judgement of The Child**. London: Toutledge and Kegan Paul.
- Skinner, B.T. (1992). **Beyond Freedom and Dignity**. New York: Knopf. Sharp.

การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์กรุงเทพและวิทยาลัย
อาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ วิทยาลัยในเครือมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Comparison of executive characteristics of Bangkok Polytechnic College
and Bangkok Business Vocational College Affiliated College of
BangkokThonburi University

มุกิตา เบ็ญจาทิกุล^{*1}, สมบัติ เดชบํารุง², สมใจ เดชบํารุง³

Muthita Benjatikul, Somchai DeJbamrung², Sombat Dejbamrung³

^{*1}นักศึกษาระดับปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{2,3}อาจารย์ที่ปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{*1}Master of Education Program Student, Faculty of Education, BangkokThonburi University.

^{2,3}Advisor of Faculty of Education, BangkokThonburi University.

e-mail: doctoraljode@hotmail.com

Received: December, 1 2019

Revised: December, 15 2019

Accepted: December, 24 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) คุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์กรุงเทพ 2) คุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ 3) การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์กรุงเทพและวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา ใน 6 ด้าน (1) ลักษณะทางกาย (2) ภูมิหลังทางสังคม (3) สถิติปัญญา (4) บุคลิกภาพ (5) ลักษณะที่เกี่ยวกับงาน และ (6) ลักษณะทางสังคม โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t-test Independent Sample)

ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์กรุงเทพ โดยรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านลักษณะที่เกี่ยวกับงาน รองลงมาคือด้านลักษณะทางกาย และต่ำสุดคือด้านภูมิหลังทางสังคม 2) คุณลักษณะของวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านบุคลิกภาพ รองลงมาคือ ลักษณะที่เกี่ยวกับงาน และต่ำสุดคือ ด้านลักษณะทางกาย 3) ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์กรุงเทพ และวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้บริหาร, วิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์กรุงเทพ, วิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ

ABSTRACT

The objectives of this thesis were to study 1) the characteristics' administrator of Bangkok Technolypoly College 2) the characteristics' administrator of Bangkok Business Vocational College and 3) to comparison between the characteristics' administrator of Bangkok Technolypoly College and the characteristics' administrator of Bangkok Business Vocational College. The characteristics' administrator of Bangkok Technolypoly College and the characteristics' administrator of Bangkok Business Vocational College focus on 6 aspects which were physical characteristics, social background, intelligence, personality, task-related and social characteristics. The population were 103 teachers and equipment was 5 rating scales questionnaire. The statistical analyzing data were frequency percentage mean standard deviation and independent t-test.

Results were found that : 1) The characteristics' administrator of Bangkok Technolypoly College had mean at the high level in overall. When considered in each aspect found that, the highest mean was task-related, the runner up was physical characteristics and the lowest mean was social background. 2) The characteristics' administrator of Bangkok Business Vocational College had mean at the high level in overall. When considered in each aspect found that, the highest mean was personality, the runner up was task-related and the lowest mean was physical characteristics. 3) The comparison between the characteristics' administrator of Bangkok Technolypoly College and the characteristics' administrator of Bangkok Business Vocational College was' t different in overall.

Keywords: The characteristics' administrator, Bangkok Technolypoly College, Bangkok Business Vocational College

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้คนไทยที่มีคุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนดี เก่ง มีความสุข การพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพ ต้องอาศัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมด้วยระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ คือต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดและคุ้มค่า ลดขั้นตอนการบริหาร มีบุคลากรมืออาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 74) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของการปกครองประเทศ ได้กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ มาตรา 43

กำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอภาคในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี โดยรัฐจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและการจัดการศึกษาอบรมของรัฐจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน(สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2551 : 11) เจตนารมณ์ของแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2559) ที่มุ่งเน้นพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 6) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 5 ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษา ได้กำหนดหลักการบริหารจัดการศึกษาโดยเน้นความมีเอกภาพด้านนโยบาย และให้มีความหลากหลายในการปฏิบัติและให้สถานศึกษาดำเนินกิจการได้โดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการที่จะบริหารงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยอาศัยความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกฝ่าย ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องให้สถานศึกษาใช้วิธีที่หลากหลายที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์มาประยุกต์ใช้ เพื่อให้สถานศึกษามีศักยภาพยิ่งขึ้น และพัฒนาให้ทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน และอนาคตจึงนับว่าผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง และการที่ผู้บริหารจะสามารถพัฒนางานในให้ประสบสถานศึกษาความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการนำพาในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย คือ คุณลักษณะของผู้บริหาร (อัคราธร สังข์นิโชติ, 2550)

วัฒนธรรมองค์กรมีอิทธิพลต่อการบริหาร ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล วิธีการตัดสินใจความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน คุณภาพในการปฏิบัติงาน การตีความสภาพแวดล้อมขององค์กรการดำเนินการต่อข่าวสารวิธีปฏิบัติงาน สร้างความมั่นคงและเอกลักษณ์ร่วม สร้างพฤติกรรม ที่สอดคล้องกันในหมู่สมาชิก ส่งผลต่อความประทับใจของสมาชิกในรูปของการปฏิบัติงาน การสร้างสรรค์ ความผูกพันต่อองค์กร คุณภาพในการปฏิบัติงาน ผลผลิตและการปรับตัวต่อองค์กรเกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน รวมทั้งอาชีพของบุคคล อาจมีผลกระทบจากระดับความสอดคล้องของบุคลิกภาพกับวัฒนธรรมที่ไม่ดีก็จะส่งผลเสียต่อการปรับปรุงองค์กรด้วย และวัฒนธรรมยังเป็นตัวการสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมกรรมการบริหารจำเป็นต้องตอบสนองต่อวัฒนธรรมและความแตกต่างกันของบุคคลการเข้าใจถึงวัฒนธรรมภายในโรงเรียนของฝ่ายบริหาร จะส่งผลให้พฤติกรรมในการบริหารมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับกลุ่มปฏิบัติงานมากขึ้น ซึ่งมีผลสำคัญต่อประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาในที่สุด มีวัฒนธรรมซึ่งวัฒนธรรมเป็นผลรวมอันซับซ้อน จากพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มนั่นเอง การศึกษาวัฒนธรรมในมิติของพฤติกรรมเป็นมิติของวัฒนธรรมที่สามารถวัดได้ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาองค์กรได้ วัฒนธรรมองค์กร เป็นพื้นฐานการแสดงออกในพฤติกรรมซึ่งมีผลต่อสมาชิกในองค์กร การมีส่วนร่วมในความคาดหวังจากกลุ่มหรือวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่ใช่เพียงการรับรู้ของวัฒนธรรมองค์กร แต่มีผลต่อกลุ่มขององค์กรด้วย

ในการบริหารการศึกษาจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมีผู้นำที่มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อความสำเร็จหรือกล่าวอีกอย่างว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษาและเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีศักยภาพ สมรรถภาพและคุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา (ธีระ รุญเจริญ, 2555 : 4) ส่วนด้านการบริหารวัฒนธรรมองค์กรนั้น ผู้บริหารจะมีบทบาททั้งในการพัฒนา (develop) การธำรงรักษา (maintain) การเปลี่ยนแปลง (change) โดยเฉพาะในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรนั้นผู้บริหารจะต้องเข้าใจธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงนั้นว่า ไม่สามารถกระทำให้เห็นผลได้ในเวลาอันรวดเร็ว ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงและปฏิรูปทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารหรือวัฒนธรรมองค์กรหรือวัฒนธรรมวิทยาลัยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะบริหารหลักสูตร นโยบายกระบวนการในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา การบริหารจัดการในสถานศึกษา ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการเปลี่ยนแปลงภายในที่มีอิทธิพลต่อการบริหารและการดำเนินงานในสถานศึกษา และคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยหลักของการบริหารงาน ผู้วิจัย มีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพลีเทคนิกร่วมกับผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานในอนาคตของทั้งสองสถาบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพลีเทคนิกร่วมกับ
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร
3. การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพลีเทคนิกร่วมกับวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ในการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพลีเทคนิกร่วมกับคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ครั้งนี้ โดยใช้แนวคิดของสต็อกดิลล์ (1981 : 75-76) ผู้ศึกษามุ่งศึกษาใน 6 ด้าน 1) ลักษณะทางกาย (physical characteristics) 2) ภูมิหลังทางสังคม (social background) 3) สติปัญญา (intelligence) 4) บุคลิกภาพ (personality) 5) ลักษณะที่เกี่ยวกับงาน (task-related) และ 6) ลักษณะทางสังคม (social characteristics)

2. **ขอบเขตด้านประชากร** ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู ในวิทยาลัยเทคโนโลยีโพลีเทคนิกร่วมกับจำนวน 67 คน และครูวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 72 คน รวมทั้งสิ้น 139 คน

3. **ขอบเขตกลุ่มตัวอย่าง** กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู จำนวน 103 คน จากประชากรสองสถาบัน จำนวน 139 คน จากการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and

Morgan (1970 : 608) และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) แบ่งประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม คือวิทยาลัยละหนึ่งกลุ่ม และเทียบสัดส่วนของแต่ละกลุ่มแล้วสุ่มอย่างง่าย (Random Sampling) โดยการจับฉลากรายชื่อครูของแต่ละกลุ่ม

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์โพธิ์ กรุงเทพมหานคร และวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครครั้งนี้ โดยใช้แนวคิดของสต็อกดิลล์ (1981 : 75-76) ผู้ศึกษามุ่งศึกษาใน 6 ด้าน 1) ลักษณะทางกาย (physical characteristics) 2) ภูมิหลังทางสังคม (social background) 3) สติปัญญา (intelligence) 4) บุคลิกภาพ (personality) 5) ลักษณะที่เกี่ยวกับงาน (task-related) และ 6) ลักษณะทางสังคม (social characteristics)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาการศึกษาโดยมุ่งที่จะศึกษาเพื่อทราบคุณลักษณะของผู้บริหาร โดยใช้แนวคิดของสต็อกดิลล์ (1981 : 75-76) ซึ่งเขียนเป็นกรอบการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้แก่ ครู จำนวน 67 คน ในวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์โพธิ์ กรุงเทพมหานคร และครูวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 72 คน รวมทั้งสิ้น 139 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 103 คน จากประชากรสองสถาบัน จำนวน 139 คน จากการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970 : 608) และสุ่มตัวอย่างแบบ

แบ่งชั้น (stratified random sampling) แบ่งประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม คือวิทยาลัยละหนึ่งกลุ่ม และเทียบสัดส่วนของแต่ละกลุ่มแล้วสุ่มอย่างง่าย (Random Sampling) โดยการจับฉลากรายชื่อครูของแต่ละกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แบบสอบถามสำหรับรวบรวมข้อมูลจากครูที่ปฏิบัติงานสอนในวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์โพธิ์กรุงเทพ และ ครูวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ มีเป็น 2 ตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือก ที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (forced choice)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร โดยยึดองค์ประกอบตามแนวคิดของ สต็อกคิล (Stogdill) เพื่อวัดคุณลักษณะของผู้บริหารในวิทยาลัยเทคโนโลยีกรุงเทพ 6 ด้าน เป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert, 1967 : 4-10) โดยผู้ศึกษากำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ โดยมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง	คุณลักษณะของผู้บริหารอยู่ในระดับน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน
ระดับ 2 หมายถึง	คุณลักษณะของผู้บริหารอยู่ในระดับน้อย	มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน
ระดับ 3 หมายถึง	คุณลักษณะของผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน
ระดับ 4 หมายถึง	คุณลักษณะของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก	มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน
ระดับ 5 หมายถึง	คุณลักษณะของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน

การสร้างเครื่องมือและการพัฒนาเครื่องวิจัย

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและแบบสอบถามที่เกี่ยวข้อง นำมาปรับปรุงขึ้นใหม่และพัฒนาเป็นเครื่องมือในตอนต้นที่ 2 ภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษาที่ใช้ตลอดจนเนื้อหาให้สอดคล้องกับลักษณะการปฏิบัติงาน โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งได้ค่า IOC ของแบบสอบถาม อยู่ระหว่าง 0.6-1.0

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม ซึ่งเป็นวิทยาลัยเทคโนโลยีปิ่นมณฑล และวิทยาลัยเทคโนโลยีวิบูลย์บริหารธุรกิจ (ท่าพระ) ผู้ให้ข้อมูลวิทยาลัยละ 15 คน รวมเป็น 30 คน โดยนำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้

แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1978 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96 และนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาทำหนังสือถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์กรุง และครูวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ในการเก็บแบบสอบถาม
2. ผู้ศึกษาเก็บแบบสอบถามด้วยตัวเอง ครบตามจำนวน 103 ฉบับ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมา จัดระเบียบข้อมูล ลงรหัส และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การทำงาน ใช้ค่าความถี่ (f) และร้อยละ (%)
2. การวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหาร ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์คือว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนน ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลอยู่ในช่วงคะแนนใด แสดงว่า คุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์กรุง และครูวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับนั้น ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1970 : 190) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.49 แสดงว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 ถึง 2.49 แสดงว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.49 แสดงว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร อยู่ในระดับระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 ถึง 4.49 แสดงว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 ถึง 5.00 แสดงว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด

3. วิเคราะห์การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์กรุง และคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้ t-test (Independent)

การวิเคราะห์ข้อมูล

คุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์กรุงเทพ พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์กรุงเทพ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$, S.D.= 0.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีสูงสุดคือ ด้านลักษณะที่เกี่ยวกับงาน ($\bar{x} = 4.48$, S.D.= 0.31) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านลักษณะทางกาย ($\bar{x} = 4.47$, S.D.= 0.29) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และต่ำสุดคือด้านภูมิหลังทางสังคม ($\bar{x} = 4.30$, S.D.= 0.38) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.29-0.38 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกัน (ตารางที่ 1)

คุณลักษณะของวิทยาลัยอาชีวศึกษารุงเทพธุรกิจ พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษารุงเทพธุรกิจ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D.= 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าสูงสุดคือด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= 0.49) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือลักษณะที่เกี่ยวกับงาน ($\bar{X} = 3.95$, S.D.= 0.51) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และต่ำสุด คือด้านลักษณะทางกาย ($\bar{X} = 3.80$, S.D.= 0.56) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.49-0.56 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกัน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์กรุงเทพ และวิทยาลัยอาชีวศึกษารุงเทพธุรกิจ โดยรวม

ที่	คุณลักษณะของผู้บริหาร	วพท. (n=50)			พทท. (n=53)		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ด้านลักษณะทางกาย	4.47	0.29	มาก	3.80	0.56	มาก
2	ด้านภูมิหลังทางสังคม	4.43	0.29	มาก	3.94	0.49	มาก
3	ด้านสติปัญญา	4.44	0.32	มาก	3.89	0.49	มาก
4	ด้านบุคลิกภาพ	4.43	0.31	มาก	3.97	0.52	มาก
5	ด้านลักษณะที่เกี่ยวกับงาน	4.48	0.31	มาก	3.95	0.51	มาก
6	ด้านลักษณะทางสังคม	4.30	0.38	มาก	3.92	0.51	มาก
รวม		4.42	0.31	มาก	3.92	0.51	มาก

ผลการวิเคราะห์ การเปรียบเทียบเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์กรุงเทพ และคุณลักษณะของผู้บริหารของวิทยาลัยอาชีวศึกษารุงเทพธุรกิจ โดยรวม

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์กรุงเทพ และวิทยาลัยอาชีวศึกษารุงเทพธุรกิจ โดยรวมไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านคุณลักษณะทางกาย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับด้านภูมิหลังทางสังคม ด้านสติปัญญา ด้านบุคลิกภาพ ด้านลักษณะที่เกี่ยวกับงาน และด้านลักษณะทางสังคม ไม่มีความแตกต่างกัน (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงค่าการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพลีกรุงเทพ และวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ

ที่	คุณลักษณะของผู้บริหาร	วพท. (n=50)		พทท. (n=53)		t	sig
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1	ด้านลักษณะทางกาย	4.47	0.29	3.80	0.56	2.251*	.05
2	ด้านภูมิหลังทางสังคม	4.43	0.29	3.94	0.49	1.645	.00
3	ด้านสติปัญญา	4.44	0.32	3.89	0.49	1.667	.00
4	ด้านบุคลิกภาพ	4.43	0.31	3.97	0.52	1.445	.00
5	ด้านลักษณะที่เกี่ยวกับงาน	4.48	0.31	3.95	0.51	1.848	.00
6	ด้านลักษณะทางสังคม	4.30	0.38	3.92	0.51	0.974	.00
รวม		4.42	0.31	3.92	0.51	1.571	.00

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพลีกรุงเทพ พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพลีกรุงเทพ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านลักษณะที่เกี่ยวกับงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านลักษณะทางกาย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และต่ำสุดคือด้านภูมิหลังทางสังคม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกัน

2. คุณลักษณะของวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบุคลิกภาพ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือลักษณะที่เกี่ยวกับงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และต่ำสุดคือ ด้านลักษณะทางกาย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกัน

3. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพลีกรุงเทพ และวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ โดยรวมไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณลักษณะทางกาย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับด้านภูมิหลังทางสังคม ด้านสติปัญญา ด้านบุคลิกภาพ ด้านลักษณะที่เกี่ยวกับงาน และด้านลักษณะทางสังคม ไม่มีความแตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. คุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์กรุงเทพ พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์กรุงเทพ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์กรุงเทพ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีกรุงเทพ มีลักษณะทางกาย ภูมิหลังทางสังคม สติปัญญาบุคลิกภาพ ลักษณะที่เกี่ยวกับงาน และลักษณะทางสังคม เป็นที่ยอมรับของครูและบุคลากรภายในวิทยาลัยมาก จึงทำให้การดำเนินงานการประสานสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้บริหารเป็นไปด้วยดี งานแต่ละด้านประสบความสำเร็จโดยเฉพาะงานแนะแนว งานบริการชุมชน และเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายทุกสถาบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา (2555) วิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนจังหวัดนครปฐมโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพิชฌาย์ เหลืองนวล (2556) วิจัยเรื่องคุณลักษณะการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของปนัดดา ปิ่นทัศน์ (2556) วิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. คุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ มีลักษณะทางกาย ภูมิหลังทางสังคม สติปัญญาบุคลิกภาพ ลักษณะที่เกี่ยวกับงาน และ ลักษณะทางสังคม เป็นที่ยอมรับของครูและบุคลากรภายในวิทยาลัยมาก จึงทำให้การดำเนินงาน การประสานสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้บริหารเป็นไปด้วยดี งานแต่ละด้านประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะงานแนะแนว งานบริการชุมชน และเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายทุกสถาบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพน รุจยากรกุล (2556) วิจัยเรื่องคุณลักษณะองค์กรที่มีประสิทธิผลกับการปฏิบัติงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะองค์กรที่มีประสิทธิผลกับการปฏิบัติงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของนัยนา นิลพันธุ์ (2556) วิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้นำกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้นำกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวม และรายด้านอยู่

ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวุฒิ คูอาริยะกุล (2558) วิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานศึกษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานศึกษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์โพธิ์กรุงเทพ และวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ โดยรวมไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์โพธิ์กรุงเทพและวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ มีความแตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีกรุงเทพ และผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ มีลักษณะทางกาย ภูมิหลังทางสังคม สติปัญญาบุคลิกภาพ ลักษณะที่เกี่ยวกับงาน และลักษณะทางสังคม เป็นที่ยอมรับของครูและบุคลากรภายในวิทยาลัยมากไม่แตกต่างกัน จึงทำให้การดำเนินงานการประสานสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้บริหารเป็นไปด้วยดี งานแต่ละด้านประสบความสำเร็จโดยเฉพะงานแนะแนว งานบริการชุมชน และเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายทุกสถาบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา ชนะโรค (2555) ศึกษาเรื่อง “คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสระแก้ว” ผลการศึกษา พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสระแก้ว ระหว่างความคิดเห็นของครูชาย และครูหญิง ไม่แตกต่างกัน และ คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ จังหวัดสระแก้ว ระหว่างความคิดเห็นของครู ซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กขนาดกลางและขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงสวัสดิ์ แสงมณี (2553) วิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความต้องการของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความต้องการของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของปนัดดา ปิ่นทัศน์ (2556) พบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของบุคลากร ครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ปรากฏว่า บุคลากรครู ที่มีความคิดเห็น โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านลักษณะทางสังคม ของผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีโพธิ์โพธิ์กรุงเทพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ควรได้รับการพัฒนาด้านมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงาน และการบริหารความขัดแย้งในองค์กร
2. ด้านลักษณะทางกาย ของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ควรได้รับการพัฒนาด้านการดูแลสุขภาพประจำปี และอบรมด้านบุคลิกภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาคั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยคุณลักษณะของผู้บริหารในภาพรวมของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในสังกัดศูนย์ส่งเสริมอาชีวศึกษา สำนักงานการอาชีวศึกษา
2. ควรศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมองค์กรของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในสังกัดศูนย์ส่งเสริมอาชีวศึกษา สำนักงานการอาชีวศึกษา

บรรณานุกรม

- กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา. (2555). “คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนจังหวัดนครปฐม.” **วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร**. 2(2): 98-108.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **เอกสารประกอบการศึกษาด้วยตนเอง หลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กาญจนา ชนะโรค. (2555). **คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสระแก้ว**. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชัยวุฒิ คูอาริยะกุล. (2558). “คุณลักษณะที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานศึกษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร.” **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี** 4(2): 224-235.
- ณัฐพน รุจยากรกุล. (2556). “คุณลักษณะองค์กรที่มีประสิทธิผลกับการปฏิบัติงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18.” **วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร**. 4(1): 63-74.
- ทรงสวัสดิ์ แสงมณี. (2553). “คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความต้องการของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน.” **วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร**. 4 (1): 60-70.
- ธีระ รุญเจริญ. (2555). **สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- นัยนา นิลพันธุ์. (2556). “คุณลักษณะผู้นำกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1.” **วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร**. 4(1): 84-92.
- ปนัดดา ปิ่นทัศน์. (2556). “คุณลักษณะของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1.” **วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร**. 4(1) : 33-40.

- สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2551). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สุพิชฌาย์ เหลืองนวล. (2556). “คุณลักษณะการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2.” **วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร**. 3(2): 43-54.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม (พ.ศ.2545 - 2559)**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- อัคราธร สังมณีโชติ. (2555). **คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของชุมชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Best, John W. (1970). **Research in Education**. Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice Hall Inc.
- Cornbach, Lee J. (1978). **Essentials of psychological Testing**. 3rd ed. New York: Herper & Row Publishers.
- Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. (1970). “Determining Sample Size for Research Activities.” **Journal for Education and Psychological Measurement**, No.3. November 1970: 608.” Prentice – Hall Inc.
- Likert, Rensis. (1961). **New Pattern of Management**. New York: McGraw-Hill.
- Stogdill, Ralph M. (1981). **Handbook of Leadership: A Survey of Theory and Research**. New York: The Free Press, 1981.

ผลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม
ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม

The Effects of Engineering Design Process-Based Instruction on “Science
and Technology in Daily Life” Learning Achievement, General Education,
Nakhon Phanom University

ปรัชญา ธงพานิช

Pratya Thongpanit

อาจารย์ประจำ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

Lecturer, Science faculty, Nakhon Phanom University

e-mail: p.thongpanit@npu.ac.th

Received: December, 2 2019

Revised: December, 14 2019

Accepted: December, 24 2019

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของวิจัยเพื่อ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแผนจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและ แนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ด้านความรู้รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน หลังจากเรียนรู้ ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและ แนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม และ แนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 26 คนได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลาก เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แผนจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบความรู้ และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า 1) แผนจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมกับแนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ได้ค่าประสิทธิภาพ $E1/E2 = 80.95/77.93$ 2) ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม และแนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 26 คน คะแนนผลการสอบ คะแนนเต็ม 30 คะแนน ได้ค่าเฉลี่ย 23.38 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.24 สรุปคิดคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 77.93 3) ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับ

การจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและ แนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm ในภาพรวมเห็นด้วยในระดับมากทุกข้อ

คำสำคัญ: กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were as follows: 1) to study the efficiency of an instruction plan that was based on the engineering design process and the NPU Teaching and Learning Paradigm in improving the learning outcome per the 75/75 requirement; 2) to study the learning outcome in Science and Technology in Daily Life after instruction, which was derived from the engineering design process and NPU Teaching and Learning Paradigm; 3) to investigate students' opinions toward this particular teaching approach. Simple random sampling was used to select 26 students who were enrolled in Science and Technology for Life at the General Education, Nakhon Phanom University, in the 2019 academic year. Research instruments were an instruction plan, achievement tests and a questionnaire. The obtained data were analyzed using mean, standard deviation, percentage, and dependent t-test. The researcher came to the following conclusions:

The instruction plan has proven to be effective, according to the 75/75 requirement, scoring 80.95/77.93 on the E1/E2 efficiency assessment. The 26 students have scored an average of 23.38 out of 30, with a standard deviation of 1.24. Their average score is an equivalent of 77.93 percent. Overall, the students “strongly agreed” with the instruction approach.

Keywords: The Engineering Design Process, learning outcome/achievement

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ แนวคิดสำคัญประการหนึ่ง คือ การบูรณาการแนวคิดทางวิศวกรรมศาสตร์กับการศึกษา เนื่องจากองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรมศาสตร์ สามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะและการเรียนรู้ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหา และสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า เป็นการเตรียมความพร้อมให้คน ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงได้มีคุณภาพ

ชีวิตที่ดี (Office of the education Council 2016) ประเทศไทยได้นำการจัดการศึกษาที่บูรณาการวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรมศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนตามกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์ กระบวนการ หรือวิธีแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต

การจัดเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 รูปแบบและวิธีการในการเรียนการสอนจะมีความแตกต่างกับการจัดเรียนการสอนในอดีตที่เป็นผลมาจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ตอบสนองการแสวงหาความรู้จากสื่อดิจิทัล ในยุคการศึกษา 4.0 การพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อให้นักศึกษาในปัจจุบันเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและหลากหลายในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ บทบาทของผู้สอนจะต้องนำดิจิทัล-เทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (Active-learning) ดังที่ BEL and Mallet, (2006) สรุปไว้ว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (active-learning) ต้องมีการออกแบบการสอนโดยผสมผสานการสอนและเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมตามแนวคิดสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนกระบวนทัศน์เดิมที่มุ่งเน้นที่การสอนจากอาจารย์ผู้สอนเป็นหลัก (Instruction Paradigm) กระบวนทัศน์ใหม่ก็คือ สถาบันการศึกษาจะเปลี่ยนจาก "สถานที่สอน" เป็น "สถานที่ผลิตการเรียนรู้" พันธกิจของสถาบันการศึกษาจะถูกปรับเปลี่ยนเป็น การทำให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิถีทางที่ได้ผลดีที่สุด ในกระบวนทัศน์ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ การบรรยายของอาจารย์จะลดลง เป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งในการเรียนรู้ กระบวนทัศน์การเรียนรู้นี้จะทำให้สถาบันการศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนจะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ตอบสนองการแสวงหาความรู้จากสื่อดิจิทัล ในยุคการศึกษา 4.0

รายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน เป็นรายวิชาศึกษาทั่วไป ที่นักศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม จะต้องเรียน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์การเรียนการสอนที่ผ่านมาสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียน 2) การนำเสนอข้อมูลใหม่ และ 3) การเสนอแนะแนวทางปฏิบัติ ให้ข้อมูลย้อนกลับและการประยุกต์ใช้ การเรียนการสอนแบบนี้ก็คือรูปแบบครูเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอน เป็นไปตามลำดับขั้นตอน ตรงไปตรงมา ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยได้เร็วและได้มากในเวลาจำกัด ไม่สับสน ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความสามารถของตนจนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ ทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียน และมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง รูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวนี้อาจกล่าวได้ว่าไม่ตอบสนองการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้จะมีความสำคัญ ผู้เรียนจะต้องได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้รู้จักการแสวงหาความรู้จากสื่อดิจิทัล ในยุคการศึกษา 4.0 เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเสนอแนะว่า “กระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายจะกระตุ้นผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันได้ เมื่อมีโอกาสที่จะเรียนรู้และค้นพบ ดังนั้นครูจึงเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องค้นหาศักยภาพของผู้เรียน และต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของผู้เรียนการสอนโดยเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญจะช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ทั้งด้านความรู้ทักษะ และเจตคติ (ลักษณะนิสัย) นอกจากนี้การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 4 มาตรา 24 ซึ่งกล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์จริง

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ตอบสนองการแสวงหาความรู้จากสื่อดิจิทัล ในยุคการศึกษา 4.0 พบว่า ในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์นั้นเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ และในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล จึงจำเป็นต้องอาศัยการเรียนการสอนเพื่อช่วยพัฒนากระบวนการคิดที่มีเหตุผล มีวิจารณญาณให้สามารถคิดอย่างสร้างสรรค์ที่สามารถจัดเป็นกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิทยาศาสตร์ให้นักเรียนเกิดความรู้ มีประสบการณ์ จากการปฏิบัติจริง โดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เกิดองค์ความรู้จากการเรียนรู้ ได้พัฒนากระบวนการคิด เช่น ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ หรือประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเป็นวิธีการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิต โดยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรมศาสตร์มาพัฒนาแนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมตรงกับความต้องการ (Mangold and Robinson, 2013) กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมมีความคล้ายคลึงกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แต่แตกต่างกันตรงที่วิธีการทางวิทยาศาสตร์เริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่สนใจ แล้วสำรวจตรวจสอบ สืบค้นข้อมูลเพื่อตอบคำถาม ส่วนกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเริ่มต้นด้วยปัญหาหรือความต้องการ แล้วออกแบบและหาวิธีหรือสร้างชิ้นงานเพื่อใช้แก้ปัญหานั้น (NGSS Lead State, 2013)

Grubbs and Strimei (2015) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมในชั้นเรียนไว้ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการ ทั้งทักษะทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี 2) เพื่อให้เรียนรู้และนำแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี รวมทั้งศาสตร์อื่น ๆ ไปใช้ในการสร้างสรรค์ เพื่อตอบสนองความต้องการหรือการแก้ปัญหาได้ 3) เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและตอบสนองความต้องการหรือการแก้ปัญหา/ความต้องการ/แก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืน แนวคิดหลักของการออกแบบเชิงวิศวกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ NGSS (NGSS Lead State, 2013) นำเสนอไว้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การระบุความต้องการ (Define) เป็นการระบุและกำหนดขอบเขตของความต้องการหรือปัญหาที่จะต้องแก้ไขให้ชัดเจนมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ภายใต้เงื่อนไขของความสำเร็จ

และข้อจำกัดที่มี 2) การพัฒนาแนวทางแก้ปัญหา/ตอบสนองความต้องการ (Develop Solution) เป็นการออกแบบแนวทางการแก้ปัญหา/ตอบสนองความต้องการ ด้วยการสร้างทางเลือกแนวทางการแก้ปัญหา/ตอบสนองความต้องการที่เป็นไปได้อย่างหลากหลาย จากนั้นประเมินว่าแนวทางใดที่เป็นไปได้ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติที่เหมาะสมกับเกณฑ์และข้อจำกัดของปัญหา/ความต้องการมากที่สุด และ 3) การปฏิบัติเพื่อแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา/ตอบสนองความต้องการ (Optimize) เพื่อให้ได้ข้อสรุปตามที่ได้ออกแบบ/วางแผนไว้ จะต้องมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ด้วยการทดสอบและปรับปรุงเพื่อให้ได้แนวทางแก้ปัญหา/ความต้องการที่เหมาะสมโดยทั้งสามขั้นตอนมีลักษณะเป็นวงจรย้อนกลับไปมา สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท. 2014) ได้นำเสนอกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ระบุปัญหา 2) รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เพื่อสรรหาวิธีการที่เป็นไปได้ 3) เลือกและออกแบบวิธีการแก้ปัญหา 4) ดำเนินการแก้ปัญหาเพื่อสร้างต้นแบบ 5) ทดสอบ ประเมิน และปรับปรุงแก้ไขต้นแบบ และ 6) นำเสนอต้นแบบ วิธีการและผลการแก้ปัญหา ผู้วิจัยประมวลแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ได้ดังนี้ 1) การระบุปัญหา หรือความต้องการ รวมทั้งการระบุเงื่อนไขหรือข้อจำกัดที่มี การรวบรวมแนวทางแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ 2) การออกแบบหรือการวางแผนแก้ปัญหา การออกแบบการเรียนรู้หรือเลือกกลยุทธ์ในการแก้ปัญหา ระบุแนวคิด/แนวทางที่จะช่วยแก้ปัญหา 3) การสร้างต้นแบบ ชิ้นงาน (Job) หรือโครงการ (Project) และ 4) การประเมินและปรับปรุงต้นแบบ การประเมินการเรียนรู้ สรุปแนวทางแก้ปัญหา ทบทวนแนวทางแก้ปัญหา

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ในระดับอุดมศึกษา พบว่า พิจิตรา ธงพานิช (2562) วิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการทัศน์การสอนและการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงในยุคการศึกษา 4.0 ของนักศึกษาวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการทัศน์การสอนและการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงในยุคการศึกษา 4.0 เรียกว่า NPU Teaching and Learning Paradigm มี 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ความต้องการในการการเรียนรู้ ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ และการกำหนดระดับคุณภาพของการเรียนรู้ในรูปแบบของภาระงาน 2) การปฏิบัติการเรียนรู้ ได้แก่ คือ การออกแบบการเรียนรู้หรือเลือกกลยุทธ์ในการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง และการบูรณาการความรู้เข้าด้วยกัน 3) การประเมินการเรียนรู้ ได้แก่ คือ การตรวจสอบแบบย้อนคิด ทบทวน และการประเมินความรู้เปรียบเทียบกับมาตรฐาน กระบวนการทัศน์การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ได้ค่าประสิทธิภาพ $E1/E2 = 80.95/81.36$ และมีค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index ; E.I.) ตามเกณฑ์สูงกว่า 0.5 ได้ค่า E.I = 0.63 และจากการศึกษาแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม อันเป็นขั้นตอนการตัดสินใจ การทำงานของวิศวกร และการสร้างสรรค์สิ่งที่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเป็นหัวใจของการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางสะเต็มศึกษา นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นเป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเป็นแนวทางในการนำแนวคิดและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี และศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้อย่างบูรณาการในชีวิตประจำวัน

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนรายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ได้ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยนำกระบวนการทัศน์การสอนและการเรียนรู้ เรียกว่า NPU Teaching and Learning Paradigm และแนวคิดกระบวนการเชิงวิศวกรรมมาสังเคราะห์ และเขียนแผนการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยตั้งคำถามการวิจัยไว้ ดังนี้ 1) แผนจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์แนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม กับ แนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm มีประสิทธิภาพหรือไม่ 2) ผลการเรียนรู้ รายวิชา วิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ที่หลังจัดการเรียนการสอนตามแผนจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเป็นอย่างไร และนักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ตามแผนจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแผนจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม และ แนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ด้านความรู้รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน หลังจากเรียนรู้ ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและ แนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม และ แนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและแนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. หลังจากที่นักศึกษาได้รับการพัฒนาด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและ แนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ในรายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน หลังเรียน (Posttest) คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 75

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาที่เรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ จำนวน 3 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 85 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 รวม 26 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลาก

ระยะเวลาในการทดลอง

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการทดลอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาสำหรับวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม และแนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

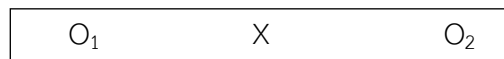
2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและ แนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

2.2 ผลการเรียนรู้รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน

2.3 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและแนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบ Pre-Experimental Design แบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อน-หลัง (One Group Pretest Posttest Design) (Campbell and Stanley, 1963 : 7) ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย มีความหมายดังต่อไปนี้

O₁ แทน การทดสอบก่อนเรียน

X แทน การจัดการเรียนการสอน รู้ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและ แนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm

O₂ แทน การทดสอบหลังเรียน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

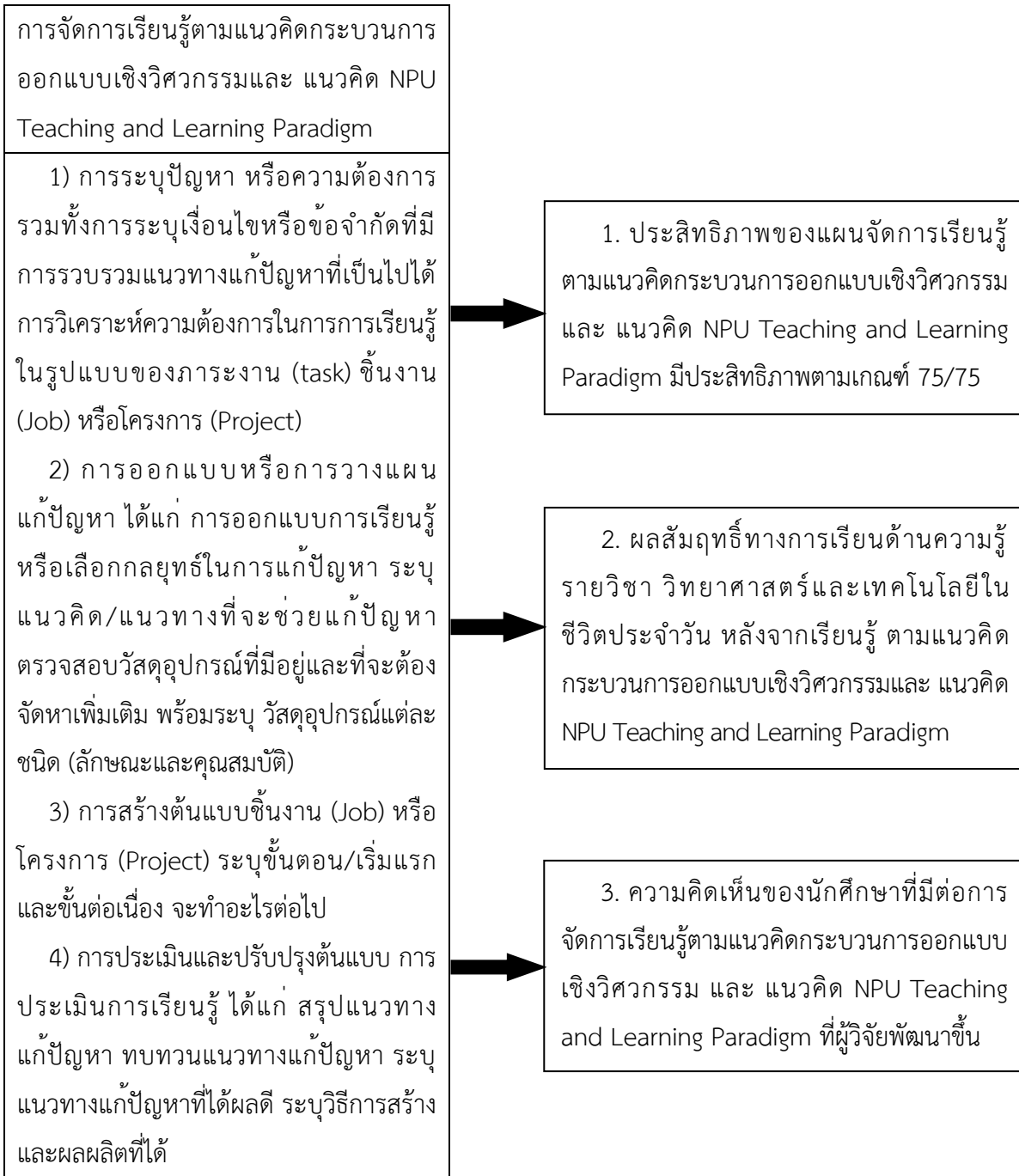
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและ แนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm 2) แบบทดสอบความรู้รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน และ 2) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและ แนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm

ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและ แนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรง (Validity) ของแผนจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบความรู้รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน และแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและ แนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm หลังจากปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้ กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน จำนวน 10 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ก่อนนำไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 26 คน

แบบทดสอบความรู้ สร้างแบบทดสอบความรู้ จำนวน 60 ข้อ และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปใช้กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน จำนวน 10 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ผลการวิเคราะห์คัดเลือกได้แบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.2 - 0.8 มีอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20 - 0.70 และมีค่าความเชื่อมั่น $K-R 20 = 0.89$

แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติตามกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่นักศึกษาจะต้องสร้างสรรค์ ชิ้นงาน โครงการ และกำหนดเกณฑ์ และแปลความหมายของคะแนนตามเกณฑ์ (Tanner and Tanner 1980 อ้างถึงใน Glickman และคณะ 2014 : 311 - 312)

สรุปกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมและภาระงานการเรียนรู้ในรายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน

1.1 ศึกษาแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม

1.2 ศึกษาแนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm

2. สังเคราะห์และเขียนแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมกับแนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm และสร้างแบบทดสอบแต่ละแผนจัดการเรียนรู้ เป็นแบบปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

2.1 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแผนจัดการเรียนรู้ ที่บูรณาการแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมกับแนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm และแบบตรวจสอบคุณภาพข้อสอบ ซึ่งแบบสอบถามและแบบตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบทั้งสองเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และประเด็นคำถามความคิดเห็น ข้อคำถามแบบปลายเปิด (Opened Form)

2.2 ส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของแผนจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบ ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าวัดตรง ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ไม่ตรงและให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจ จากการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80–1.00 สรุปว่ามีความเที่ยงตรงสามารถนำไปใช้ได้

2.3 หลังจากปรับปรุงแล้วนำแผนจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบไปทดลองใช้ภาคสนาม (Field Tryout) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ ก่อนนำไปใช้ (Implement) กับกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน จำนวน 26 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.2 -0.8 มีอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20 - 0.70 และมีค่าความเชื่อมั่น $K-R 20 = 0.91$

2.4 การรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ในรายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน โดยใช้แนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงนวัตกรรม และแนวคิด NPU Teaching and learning Paradigm และเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงและสร้างความเข้าใจร่วมกันในการเรียนการสอนในรายวิชาและวัตถุประสงค์ การจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผล ผู้วิจัยวิเคราะห์คะแนนผลการเรียนรู้หลังเรียนด้วยค่าเฉลี่ยร้อยละ และวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมกับแนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน จากการให้คะแนนของผู้ประเมิน 2 คน และทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและ แนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยร้อยละ ตามเกณฑ์ 75/75

2. การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากคะแนนแบบทดสอบความรู้ รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ยร้อยละ

3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและ แนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา ตามสูตรของคอนบราก ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.90 และแปลความหมายคะแนนตามแนวคิดของเบสท์ (Best W. John, 1997 : 190) ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

1.00	หมายความว่า	ระดับความคิดเห็น	เห็นด้วยน้อยที่สุด
2.00	หมายความว่า	ระดับความคิดเห็น	เห็นด้วยน้อย
3.00	หมายความว่า	ระดับความคิดเห็น	เห็นด้วยปานกลาง
4.00	หมายความว่า	ระดับความคิดเห็น	เห็นด้วยมาก
5.00	หมายความว่า	ระดับความคิดเห็น	เห็นด้วยมากที่สุด

แปลความหมายคะแนน

ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายความว่า	ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายความว่า	ระดับเห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายความว่า	ระดับเห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายความว่า	ระดับเห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายความว่า	ระดับเห็นด้วยมากที่สุด

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยใน 3 ประเด็น ดังนี้

1. แผนจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม กับแนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1

2. ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม และแนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 26 คน คะแนนผลการสอบ คะแนนเต็ม 30 คะแนน ได้ค่าเฉลี่ย 23.38 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.24 สรุปคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 77.93 จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2

ความสามารถในการปฏิบัติตามกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม เป็นคะแนนที่ได้จากการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Job) โครงการ (Project) รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน นักศึกษามีคะแนนความสามารถสร้างสรรค์ชิ้นงาน โครงการ ระดับดี (เฉลี่ยร้อยละ 80.95)

3. ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและ แนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาในภาพรวมเห็นด้วยในระดับมากทุกข้อ โดยลำดับแรกคือ ด้านประโยชน์ ได้รับการเพิ่มโอกาสเพื่อที่จะฝึกทักษะกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ($\bar{X} = 4.50$, S.D.= 0.71) ได้แนวทางในการกำหนดปัญหา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้วางแผนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.46$, S.D.= 0.64) ส่งเสริมให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.43$, S.D.= 0.58) รองลงมาเห็นด้วยกับ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้-การให้นำเสนอแนวคิดในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน โครงการเพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม ($\bar{X} = 4.32$, S.D.= 0.57) ส่งเสริมให้ร่วมมือกันเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.29$, S.D.= 0.57) ให้อิสระเลือกที่จะเรียนรู้จากแหล่งความรู้/WEBSITE ต่าง ๆ ในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน โครงการ ($\bar{X} = 4.29$, S.D.= 0.71) และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมมีการนำสื่อดิจิทัล-เทคโนโลยีที่ให้อิสระในการเรียนรู้แบบเครือข่ายออนไลน์ ($\bar{X} = 4.29$, S.D.= 0.71) มีการให้แนวทาง/ใช้คำถามเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้นำกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมมาใช้ในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน โครงการ ($\bar{X} = 4.21$, S.D.= 0.50) กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ในยุคการศึกษา 4.0 และทักษะการตรวจสอบและประเมินผลชิ้นงาน โครงการ” ($\bar{X} = 4.21$, S.D.= 0.57) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม เป็นการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในยุคการศึกษา 4.0 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนได้นำทักษะกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยจัดการเรียนรู้มุ่งให้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student Centered Learning) ผู้วิจัยได้นำกระบวนการเรียนรู้ NPU Teaching and Learning Paradigm บูรณาการร่วมกับแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม และตรวจสอบคุณภาพในเชิงการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง และนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

จากการจัดการเรียนรู้ตาม กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม และแนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm การอภิปรายผลการวิจัยตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การระบุปัญหา หรือความต้องการ รวมทั้งการระบุเงื่อนไขหรือข้อจำกัดที่มีการรวบรวมแนวทางแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ การวิเคราะห์ความต้องการในการการเรียนรู้ ในรูปแบบของภาระงาน (task) ชิ้นงาน (Job) หรือโครงการ(Project) ผู้เรียนต้องกำหนดปัญหาที่ชัดเจนเพื่อให้ได้รับการตอบสนองในการศึกษาเรียนรู้ที่ชัดเจน ตามที่ Osborne and Wittrock (1983 : 489-508) อธิบายไว้ว่าผู้สอนและผู้เรียนจะต้องวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ เพื่อกำหนดจุดหมายการเรียนรู้ของบทเรียน ในทำนองเดียวกัน Murphy (1997 : 6-8) ได้รวบรวมแนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนว

คอนสแตคตีวิสท์ไว้ว่า ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเป้าหมายและจุดหมายการเรียนรู้ของตนเอง หรือผู้เรียนกับผู้สอน ร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน โดยที่ผู้เรียนจะต้องมีความชัดเจนว่า เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ ตามบทเรียนแล้ว ผู้เรียนจะต้องบรรลุจุดมุ่งหมายคือมีความรู้อะไร และหรือมีทักษะอะไร

2. การออกแบบหรือการวางแผนแก้ปัญหา ได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้หรือเลือกกลยุทธ์ในการแก้ปัญหา ระบุแนวคิด/แนวทางที่จะช่วยแก้ปัญหา ตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่และที่จะต้องจัดหาเพิ่มเติม พร้อมระบุวัสดุอุปกรณ์แต่ละชนิดมีลักษณะและคุณสมบัติอย่างไร ในการออกแบบ วางแผนแก้ปัญหาเป็น กิจกรรมการเรียนรู้รายบุคคลและกลุ่มย่อย การเรียนรู้รายบุคคลจะให้ความสำคัญกับความต้องการ (needs) และความสามารถ (abilities) ของผู้เรียนซึ่งเป็นฐานของการเรียนรู้ ที่สอดคล้องแนวคิด Subject-Based Banding (<http://www.moe.gov.sg/online>) ในการออกแบบ วางแผนแก้ปัญหา ผู้เรียนจะต้องสืบเสาะหาความรู้จากสื่อดิจิทัล ในยุคการศึกษา 4.0 ดังที่ BEL and Mallet, (2006) สรุปไว้ว่า การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (active-learning) ต้องมีการออกแบบการสอนโดยผสมผสานการสอนและเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมตามแนวคิดสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนกระบวนทัศน์เดิมที่มุ่งเน้นที่การสอนจากอาจารย์ผู้สอนเป็นหลัก (Instruction Paradigm) กระบวนทัศน์ใหม่ก็คือ สถาบันการศึกษาจะเปลี่ยนจาก "สถานที่สอน" เป็น "สถานที่ผลิตการเรียนรู้" พันธกิจของสถาบันการศึกษาจะถูกปรับเปลี่ยนเป็น การทำให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิถีทางที่ได้ผลดีที่สุด ในกระบวนทัศน์ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ การบรรยายของอาจารย์จะลดลง เป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งในการเรียนรู้ กระบวนทัศน์การเรียนรู้นี้จะทำให้สถาบันการศึกษาเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนจะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ในทำนองเดียวกัน ชีระ รุญเจริญ (2560) กล่าวสรุปไว้ว่า ความก้าวหน้าของสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งเป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้เกิดศาสตร์และนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่มีอิทธิพลทั้งเศรษฐกิจสังคมและการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นั่นคือทุกคนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในองค์ความรู้เทคโนโลยีดิจิทัล มีทักษะดิจิทัลและมีคุณลักษณะที่เอื้อสอดคล้องกับสื่อดิจิทัล สถานศึกษาจำเป็นต้องมีแนวทางในการจัดการศึกษาเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพปัญหาความสนใจความต้องการของผู้เรียนทั้งเป็นรายกลุ่มและรายบุคคล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นการใช้สื่อเทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่อง และพัฒนาทักษะดิจิทัลหลายหลายอย่าง เป็นต้น ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ บทบาทของผู้สอนจะต้องนำดิจิทัล เทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (Active-Learning)

3. การสร้างต้นแบบ ชิ้นงาน (Job) หรือโครงการ (Project) ระบุขั้นตอน/เริ่มทำอย่างไร และจะทำอะไรต่อไป การสร้างสรรค์ชิ้นงาน โครงการนี้มุ่งให้ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์ผลผลิตได้ด้วยตนเอง ดังที่ ชีระ รุญเจริญ (2560) ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า การจัดการศึกษาต้อง เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีตลอดเวลา อาศัยความเร็วในการสื่อสาร ต้องเรียนรู้ได้มากในเวลาอันรวดเร็ว เน้นทางออกหรือแก้ปัญหาแปลกใหม่โดยการคิดเชิงนวัตกรรม ใช้กระบวนการคิดหลากหลาย ใช้แหล่งเรียนรู้หลากหลาย ใช้หลักบูรณาการศาสตร์ที่อุบัติขึ้นใหม่ ๆ ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นส่วนสำคัญ และอาศัยทักษะดิจิทัลหลายอย่าง

ทั้งนี้ยังเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ดังที่ น้ามนต์ เรืองฤทธิ์ (Ruangrit, 2018) วิจัยเรื่องสภาพและความต้องการแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมหาชน “ด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์” พบว่า นักศึกษามีความต้องการแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิดโดยมีความต้องการด้านการเข้าถึงมากที่สุด รองลงมา 3 อันดับแรก ได้แก่ แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ด้านเสรีภาพ และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และด้านวิธีการเรียนการสอน ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวนี้สอดคล้องกับ รูปแบบการสอนเพื่อแก้ปัญหา (SSCS Model) ของ Edward L. Pizzini, Daniel P. Shepardson and Sandra K. Abell (1989) ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ 1) Search หมายถึง การค้นหาปัญหาแยกแยะสาเหตุของปัญหา 2) Solve หมายถึง การแก้ปัญหาหรือการหาคำตอบของปัญหาที่เราต้องการ 3) Create หมายถึง การนำเอาข้อมูลที่ได้จากการแก้ปัญหาหรือคำตอบที่ได้ มาจัดกระทำให้อยู่ในรูปของคำตอบและ 4) Share หมายถึง การที่ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำตอบที่ได้ทั้งของตนเองและผู้อื่น ส่วนการบูรณาการความรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงลึก มีการเรียนแบบกลุ่มย่อย (Small Group) ในรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมและพฤติกรรมการทำงาน ดังที่ อุบลวรรณ ส่งเสริม (Songserm, 2012 : 28) กล่าวสรุปไว้ว่า การทำงานกลุ่มทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางสังคม ซึ่งต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน คือ ผู้เรียนมีโอกาสได้พูดคุยปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อันจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นในตนเอง สร้างความรับผิดชอบเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของตนเองและของกลุ่มต่อไปในทำนองเดียวกัน Johnson & Johnson (1994) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือในชั้นเรียนบทเรียนในระดับใด ๆ ก็ตามอาจจัดโครงสร้างให้เป็นแบบร่วมมือได้ ในหนึ่งคาบเรียนจะประกอบด้วยทำให้ผู้เรียนจับกลุ่มกันในกลุ่มพื้นฐาน การบรรยายสั้น ๆ หรือโครงการกลุ่ม และการพบปะของกลุ่มพื้นฐานเป็นลำดับสุดท้าย ในช่วงท้ายของบทเรียนผู้เรียนรวมกันในกลุ่มพื้นฐานเพื่อสรุปและสังเคราะห์สิ่งที่ได้เรียน โครงสร้างนี้จะทำให้ผู้เรียนตื่นตัวและใช้สติปัญญาจดจ่อกับงานที่ปฏิบัติและจดจ่อกับการเรียนโดยปกติในชั้นเรียน

4. การประเมินและปรับปรุงต้นแบบการประเมินการเรียนรู้ ได้แก่ สรุปแนวทางแก้ปัญหา ทบทวนแนวทางแก้ปัญหา ระบุแนวทางแก้ปัญหาที่ได้ผลดี ระบุวิธีการสร้าง และผลผลิตที่ได้เป็นอย่างไร ขั้นตอนนี้กล่าวได้ว่าเป็นการประเมินคุณภาพผลผลิตชิ้นงาน โครงการซึ่งการเรียนรู้จะเป็นการเชื่อมโยงความคิดระหว่างจุดหมายในการเรียนรู้กับระดับคุณภาพของการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรูปของภาระงาน ชิ้นงาน โครงการ เป็นการประเมินแบบสรุปรวม ที่สะท้อนด้านความรู้และทักษะปฏิบัติ หรือกล่าวได้ว่าการประเมินอิงมาตรฐานที่ผู้เรียนสามารถตรวจสอบทบทวนได้ด้วยตนเองว่าผู้เรียนบรรลุสิ่งที่ผู้เรียนต้องรู้และปฏิบัติได้ด้วยตัวเอง ในขั้นการประเมินนี้มุ่งให้นักศึกษาประเมินการสร้างสรรค์ชิ้นงาน โครงการ โดยกำหนดระดับคุณภาพการสร้างสรรค์จากการวิเคราะห์การประเมินการเรียนรู้ด้านความรู้ (Cognitive Domain) ในขั้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมิน (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating)

จากผลการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนมสอดคล้องกับ สุเทพ อ่วมเจริญ, จันทรัตน์ ภคมาศ และปรัชญา ธงพานิช (2562) วิจัยเรื่อง กระบวนทัศน์การเรียนรู้ BTU เพื่อส่งเสริม Metacognition ของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาชีพครู ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนดังนี้ 1) B (Begin with the end) การเริ่มต้นด้วยการตั้งเป้าหมาย 2) T (Teaching to learn, Learning to Teach) การเรียนการสอนเพื่อเรียนรู้ เรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอน นำแผนการเรียนรู้ไปปฏิบัติและ 3) U (Understanding Became Even Deeping) การทำความเข้าใจ ยิ่งลึกซึ่งยิ่งขึ้นการประเมินและกำกับติดตามมีความถูกต้องแม่นยำ

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการเรียนรู้ตาม กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม และแนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นผู้สอนควรจะต้องศึกษาข้อมูลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องตามขั้นตอน และจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ บรรยากาศการเรียนรู้ที่อิสระ และบรรยากาศความมีวินัยแห่งตนเอง ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสานสร้างความรู้ จากสังคม (Social Constructivism) ซึ่งมีความสำคัญสอดคล้องกับยุคการศึกษา 4.0 (The Age of Education 4.0)
2. การจัดการเรียนรู้ตาม กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม และแนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm เป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา ยังคงต้องวิจัยเพื่อค้นหาทิศทางที่นำไปสู่ปัญญาและสอดคล้องกับสังคมไทย ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ตาม กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม และแนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm สำหรับนักศึกษาในกลุ่มวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ประโยชน์ที่ได้รับ

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าประโยชน์ที่จะได้รับ ดังนี้

1. ได้แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมและ แนวคิด NPU Teaching and Learning Paradigm ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ที่จะฝึกให้นักศึกษามีทักษะ กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม และเป็นแนวทางให้แก่ผู้สอน เพื่อนำไปพัฒนาความสามารถในการ ส่งเสริมความสามารถทางวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมต่อไป
2. เป็นแนวทางในการวางแผนจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ที่ตอบสนองแนวนโยบาย การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ยุคการศึกษา 4.0

บรรณานุกรม

- ธีระ รุญเจริญ. (2560). **ทิศทางการจัดการศึกษาเรียนรู้สู่การศึกษา 4.0 ในยุคดิจิทัล**. นครราชสีมา :
วิทยาลัยนครราชสีมา.
- น้ามนต์ เรืองฤทธิ์. (2558). **สภาพและความต้องการแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์ในระบบเปิด
สำหรับมหาชน “ด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์”** Veridian E-Journal, Silpakorn University
ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะปีที่ 8 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-
สิงหาคม 2558 หน้า 124 - 140.
- พิจิตรา ชงพานิช. (2562). **การพัฒนากระบวนการสอนและการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิด
ขั้นสูง ในยุคการศึกษา 4.0 ของนักศึกษาวิชาชีพครู**. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
- สุเทพ อ่วมเจริญ, จันทรัตน์ ภคมาศ และปรัชญา ชงพานิช. (2562). **กระบวนการเรียนรู้ BTU
เพื่อส่งเสริม Metacognition ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาชีพครู**. คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- อุบลวรรณ ส่งเสริม. (2555). **การศึกษาผลการเรียนรู้เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้อง
กับความต้องการของท้องถิ่น ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 รายวิชาพัฒนาหลักสูตร ด้วยวิธีสอนแบบ
ร่วมมือเทคนิคทีมเกมแข่งขัน**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Bel E. and Mallet M. (2006). **Constructionist Teaching in The Digital Age- A Case Study**.
IADIS International Conference on Cognition and Exploratory Learning in Digital Age
(CELDA 2006) :371-375.
- Best, J. W. (1977). **Research in Education**. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey:
Prentice Hall.
- Campbell, Donald T and Stanley, Julian C. (1963). **Experimental and Quasi-Experimental
Designs for Research** Boston: Houghton Mifflin Company.
- Edward L. Pizzini, Daniel P. Shepardson and Sandra K. Abell. (1989). **A Rationale for and
the Development of a Problem-Solving Model of Instruction in Science
Education**. ScienceEducation. 73(5) :523-534
- Glickman, Gordon and Ross – Gordon. (2014). **Supervision and Instructional Leadership:
A Developmental Approach**. 9th ed. Boston: Allyn and Bacon, Inc.
<http://www.moe.gov.sg/online>.
- Grubbs M.and Strimel G. (2015). Engineering design: the great integrator. **Jornal of STEM
teacher Education 50(1) 77-90**.
- Johnson, David W., Johnson Roger T., and Johnson Edythe, H. (1994). **The New Circles of
Learning Cooperation in the Classroom and School**. Alexandria Virginia: ASCD.

- Mangold J. and Robinson S. (2013). **The engineering design process as a problem solving and learning tools in K-12 Classroom**. Retrieve December 2019 from <https://escholarship.org/content/qt8390918m/qt8390918m.pdf?t=n8r6vh>
- Murphy, E. (1997). **Characteristics of constructivist teaching and learning**.
constructivism: From philosophy to practice. Intelligence Organizes the World by Organizing Itself.
- NGSS Lead State. (2013). **Next generation science standard: For state, by state**.
Washington, D.C.: National Academics Press.
- Office of the education Council. (2016). **A report of progress in learning management at basic education level in year 2008-2009**. Bangkok: OEC.
- Osborne And Wittrock. (1983). Osborne, R. and Wittrock, M. (1983). **Learning Science: A Generative Process**. Science Education. 67(4): 489-508.

การศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียน
กลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก
The Study of Academic Administration's Administrator Toward Teacher's
Opinion of Banna 3 School Group Under the Nakhonnayok Primary
Educational Service Area Office

กนกพร ทับพุง^{*1}, พรหมพิริยะ พนาสนธิ²

Kanokporn Tubpayoong^{*1}, Phrompiriya Panarson²

^{*1}นักศึกษาระดับปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

²อาจารย์ที่ปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{*1}Master of Education Program Student, Faculty of Education, BangkokThonburi University.

²Advisor of Faculty of Education, BangkokThonburi University.

e-mail: ppanarson@yahoo.com

Received: December, 5 2019

Revised: December, 25 2019

Accepted: December, 27 2019

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนอำเภอบ้านนา 3 จำแนกตามสถานภาพของครูผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครู 92 คน เป็นครูในโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ปีการศึกษา 2560 สุ่มโดยวิธีแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test Independent Sample)

ผลการวิจัย พบว่า (1) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (2) การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษานครนายก, จำแนกตามเพศและระดับการศึกษาแตกต่างกัน พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, ผู้บริหาร

ABSTRACT

This research name, The Study of Academic Administration's Administrator toward Teacher's Opinion of Banna 3 School Group under the Nakhonnayok Primary Educational Service Area Office, had two objectives as 1) to study the level of teachers' opinions on the academic affairs administrative of administrators in Banna 3 schools group 2) to compare teachers' opinions on the academic affairs administrative of administrators which classified by the status of the respondents. The sample consisted of 92 teachers in Banna 3 schools group under Nakhonnayok Educational Service Area Office, in academic year of 2017, and randomized with Stratified Random Sampling. The instrument used for data collection were questionnaires. The statistic used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation and hypothesis tested by Independent t-test.

The results of the research showed that: 1) The level of teachers' opinions on the academic affairs administrative of administrators in Banna 3 schools group under Nakhonnayok primary educational service area office were at high levels in overall. When we considered in each aspects, we could rank by mean from high to low, in terms of development, media, innovation, technology for education, measurement, evaluation and outcomes transfer curriculum development, research on educational quality improvement learning process development (mean and the development of quality assurance system) 2) Comparison of teachers' opinions on the academic affairs administrative of administrators in Banna 3 schools group which classified by the status of the respondents were found: Teachers with different genders had opinions on the academic affairs administrative of administrators, in overall were not different and teachers with different education - levels had opinions on the academic affairs administrative of administrators, in overall were not different.

Keywords: Academic Administration's, Administrator

บทนำ

ตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ มาตราที่ 39 ได้ระบุว่า “ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง”

การบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 งานของสถานศึกษา ประกอบด้วย การบริหารวิชาการ การบริหาร งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปนั้น การบริหารวิชาการ นับว่าเป็นหัวใจสำคัญที่สุด ของการบริหารสถานศึกษา ถือว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษา ส่วนงานอื่น ๆ ได้แก่ การบริหาร งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป เป็นงานรองที่ช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงาน วิชาการมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการยกระดับ คุณภาพการศึกษาของประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นสถาบันการศึกษาทุกระดับจำเป็นต้องให้ ความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการเป็นลำดับแรก ทั้งนี้สถาบันการศึกษาจะมีคุณภาพมากขึ้นเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ แนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการที่มีต่อการ พัฒนานักเรียน และสถานศึกษา โดยจะเห็นได้จากการจัดหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา เนื้อหา ของหลักสูตร จะเน้นหนักในเรื่องภารกิจในการบริหารงานวิชาการเป็นสำคัญ และในการสอบแข่งขัน คัดเลือกบุคคลเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาก็เช่นกัน จะใช้การทดสอบความรู้ความเข้าใจในงาน วิชาการเป็นหลักเกณฑ์สำคัญอย่างหนึ่งที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ โดยให้ ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะการบริหารวิชาการเป็นงานสร้างทักษะด้านภูมิ ปัญญาให้เด็กได้มีความรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหา มีเหตุผล สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมี ความสุข ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการตามขอบข่าย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษานั้นจะเป็นสถานศึกษา ประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานทางวิชาการ เนื่องจากงาน วิชาการเกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเปรียบเสมือนหัวใจของ สถานศึกษา งานวิชาการถือเป็นงานหลักโดยตรงเป็นงานที่เป็นไปเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพจึง เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง และการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพ เนื่องจากงานวิชาการสะท้อนถึงระดับมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียน การประเมิน คุณภาพมาตรฐานของโรงเรียน จะพิจารณาจากผลงานทางวิชาการในระดับสถานศึกษา งานวิชาการถือเป็น หัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและ

การเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน การบริหารวิชาการในยุคปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนจะมีโอกาสในการตัดสินใจมากขึ้น ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่ให้โรงเรียนรับผิดชอบการบริหารงานวิชาการโดยตรง (ศรีรุ่ง มรกฏ, 2560)

งานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งส่วนงานด้านอื่น ๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่เป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรการที่จะตรวจสอบว่าสถานศึกษาใดผู้บริหารให้ความสำคัญต่องานวิชาการสามารถดูได้จากสถานศึกษามีขอบเขตของงานวิชาการอย่างชัดเจนผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และแนวคิดใหม่ ๆ ในการพัฒนางานครูมีความตระหนักและร่วมมือกันพัฒนางานวิชาการอย่างจริงจัง สามารถนำปรัชญาของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติตามโครงการต่าง ๆ ได้อย่างดีเยี่ยมและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศรีรุ่ง มรกฏ, 2560)

จากการศึกษาคุณภาพด้านวิชาการของไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่ายังประสบปัญหา ดังที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ได้สรุปปัญหาสำคัญในปัจจุบันของการจัดการศึกษาในทุกระดับคือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ หลักสูตรมีสาระเนื้อหาแน่นเกินไปและใช้เหมือนกันหมด กระบวนการเรียนการสอนยังยึดหลักการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียน เน้นการท่องจำมากกว่าการฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาจากสถานการณ์หรือประสบการณ์จริง หนังสือเรียนเป็นเพียงแบบฝึกหัดที่มีคำตอบเพียงคำตอบเดียวแทนที่จะเป็นคำถามแบบปลายเปิด ครูสอนยังยึดติดกับวัฒนธรรมการสอนแบบเดิม ๆ ทั้งที่หลักสูตรปัจจุบันเน้นการคิดวิเคราะห์แต่วิธีสอนยังไม่สอนให้ผู้เรียนมีทักษะดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนยังไม่ได้รับการอบรมให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงาน ทำให้ขาดทักษะในการบริหารและการจัดการด้านการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 10)

การบริหารงานวิชาการตามกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 (2546 : 33-34) มีทั้งหมด 12 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

โรงเรียนในกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 มีโรงเรียนในกลุ่มทั้งสิ้น 12 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนมีครูและนักเรียนมากน้อยแตกต่างกันออกไป บางโรงเรียนมีครูไม่ครบชั้นเรียน ครูสอนไม่ตรงกับวุฒิ ขาดแคลนอุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอน ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรและรับจ้างทั่วไป มีการศึกษาน้อย ไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลบุตรหลาน ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น เด็กนักเรียนหยุดเรียน ผลการเรียน

ตกต่ำ ผู้ปกครองที่มีฐานะดีก็จะนำบุตรหลานเข้าไปศึกษาต่อในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้กลยุทธ์หลาย ๆ ด้าน เพื่อแก้ปัญหาโดยเฉพาะด้านวิชาการ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น อันแสดงให้เห็นถึงผลสำเร็จของการบริหาร ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะได้รับการแก้ไขตรงจุดจากความคิดเห็นของครูผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายกใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อนำเสนอผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มงานบริหารวิชาการโรงเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนอำเภอบ้านนา 3
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนอำเภอบ้านนา 3 จำแนกตามสถานภาพของครูผู้ตอบแบบสอบถาม

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน
2. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยยึดแนวทางการบริหารงานวิชาการ ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ใน 12 ด้าน ในที่นี้ผู้วิจัยได้เลือกวิจัย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

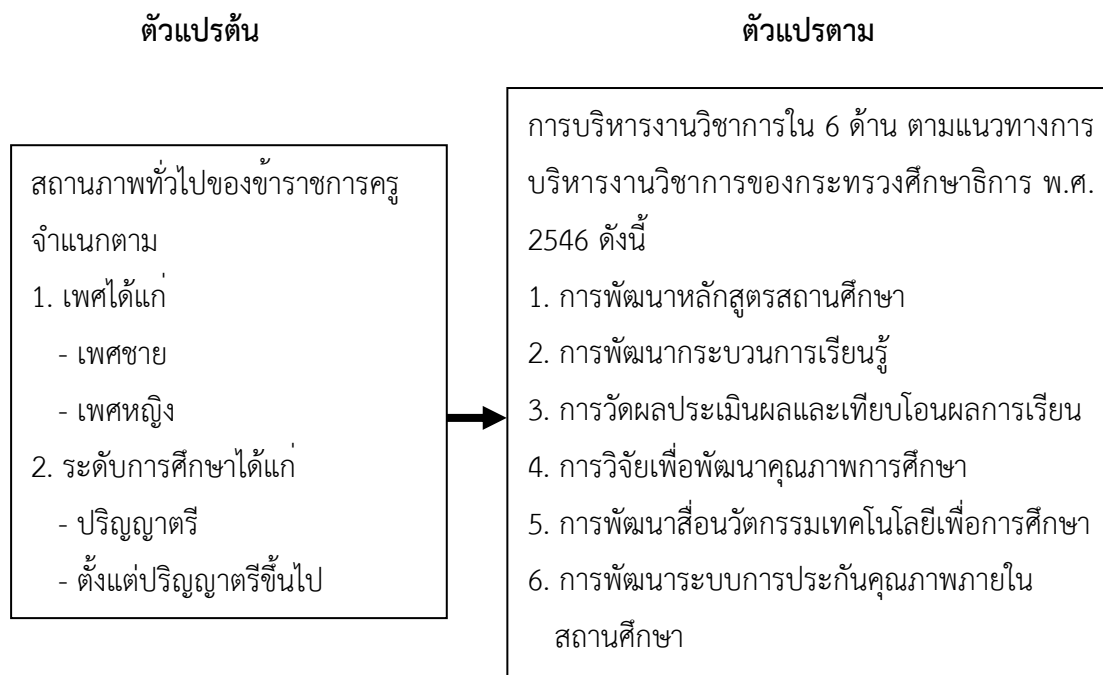
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู 120 คน เป็นครูในโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ปีการศึกษา 2560

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครู 92 คน เป็นครูในโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ปีการศึกษา 2560 โดยกำหนดจากตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และทำการสุ่มโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยใช้แนวทางการบริหารงานวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ใน 6 ด้าน จากขอบข่ายดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำมาประมวลเป็นกรอบแนวคิด ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลในเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ สร้างกรอบแนวคิดของการวิจัย และสร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิดให้ครอบคลุม 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอน

ผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ได้ค่าความเชื่อมั่น (reliability) และได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.7-1

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. ผลการเปรียบเทียบครูที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารของโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ในด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์ภรณ์ เตียวเจริญ (2555) ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตาม

แนวทางการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการบริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีคุณภาพและประสพผลสำเร็จนั้นสถานศึกษามีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยผู้บริหารเป็นผู้นำในทุกด้านและที่สำคัญคือ การเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ เป็นผู้อำนวยการความสะดวกในทุกด้าน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกฝ่าย ส่งเสริมให้บุคลากรภายในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาตนเองเสมอ จัดให้มีการนิเทศติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่งเสริมสร้างแรงจูงใจและเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้แก่เพื่อนร่วมงาน สนับสนุนให้มีการวิจัย เผยแพร่ข่าวสารผลงานของสถานศึกษา

2. ครูที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีรุ่ง มรกฏ (2560) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนวัดเขมาภิตาราม พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนวัดเขมาภิตาราม ครูที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนวัดเขมาภิตาราม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการบริหารงานวิชาการเป็นการบริหารงานที่มีกรอบการทำงานอย่างเป็นระบบ มีโครงสร้าง เป้าหมายที่ชัดเจน ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก ครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากและน้อยต่างก็ต้องได้รับมอบหมายงานคล้ายคลึงกัน โดยเป็นการทำงานภายใต้โครงสร้างเดียวกัน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

3. ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพยาภรณ์ เตียวเจริญ (2555) ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ที่จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละหลักสูตร ซึ่งมีมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละสาระเป็นตัวกำหนดคุณภาพของผู้เรียน ในการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ โดยยึดมาตรฐานการเรียนรู้แกนกลางตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักและสถานศึกษาสามารถดำเนินการเพิ่มเติมมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี ตลอดจนสาระการเรียนรู้ในส่วนที่เห็นว่าจำเป็น และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ดังนั้นสถานศึกษาจึงได้ดำเนินการกำหนดแนวทางและ

ดำเนินการในการปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษา โดยจัดทำโครงการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดได้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการทำวิจัยของครู เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ได้อย่างตรงจุด
2. ผู้บริหารควรให้ครูผลิต พัฒนาปรับปรุงสื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษาให้ทันสมัยอยู่เสมอ โดยอาจให้การช่วยเหลือแก่ครู

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก
2. ควรศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มอำเภอบ้านนา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ในเชิงลึกเพื่อหาคำตอบว่าปัจจัยใดมีผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. (2539). การพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพฯ. ม.ป.ท.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ

พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). คู่มือการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ศรีรุ่ง มรกฏ. (2560). ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม.

สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ทิพยาภรณ์ เตียวเจริญ. (2555). การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหาร

สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. ครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

แนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคเหนือตอนบน
Guidelines for Development of Educational Management to Meet Local
Communities' Needs in Schools Affiliated with Office of Basic
Education of Upper Northern Region

ชาลี ภัคดี^{*1}, ศ.พศิน แดงจวง², พระครูวิทิตศาสนารุ³, พระมหาวิระศักดิ์ สุรเมธี⁴, พระมหาสกุล มหาวีโร⁵, ฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์⁶
Chalee Pakdee^{*1}, Phasina Thangjuang², Phrakruwititsatanorn³, Phramahaweerarak Suramedhi⁴,
Phramahasakul Mahaweero⁵, Chatchai sririkulpan⁶
^{*1,2,3,4,5,6}มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
^{*1,2,3,4,5,6}Mahamakut Buddhist University Lanna Campus
e-mail: chapak120101@gmail.com

Received: December, 5 2019

Revised: December, 25 2019

Accepted: December, 27 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพทั่วไปและเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคเหนือตอนบน

ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนบ้านสันทรายคองน้อย อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการตอบสนองความต้องการให้โรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียน มีทักษะในการแสวงหาความรู้ สรุปลองค์ความรู้ ด้วยตนเอง มีกระบวนการคิด และได้ดำเนินการตามแนวทางพัฒนาคือโครงการ 1 โรงเรียน 1 ผลิตภัณฑ์ (เบเกอรี่) โดยมีผลการประเมินกระบวนการตามโครงการ ร้อยละ 89.00 และนักเรียนมีความพึงพอใจเฉลี่ย 4.05

โรงเรียนสัสนเชียงใหม่วิทยาคม อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ชุมชนมีความต้องการให้โรงเรียนจัดการศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีทักษะในการแสวงหาความรู้ สรุปลองค์ความรู้ ด้วยตนเอง มีกระบวนการคิดเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ให้สูงขึ้น หลังจากนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดทำแผนพัฒนา และดำเนินการตามแนวทางพัฒนา คือ โครงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์โดยร่วมกับโรงเรียน ออกแบบกิจกรรมการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยผลการประเมินมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.41/ 80.08 เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 สามารถกล่าวได้ว่า กิจกรรมการสอนที่ร่วมกันสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง สามารถประกอบการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดีมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน มีค่าเท่ากับ 5.30 คิดเป็นร้อยละ 53.00 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 8.08 คิดเป็นร้อยละ 80.08 ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีพัฒนาการเพิ่มขึ้น

ร้อยละ 27.08 แสดงว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นหลังการเรียนด้วยกิจกรรมการสอนที่สร้างขึ้น และนักเรียนมีความพึงพอใจ ร้อยละ 4.86

และโรงเรียนอนุบาลเมืองพะเยาบ้านโทกหวาก อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ดำเนินการตามความต้องการให้โรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง รู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง มีความรักในวิถีชีวิตในชุมชน และได้ดำเนินการตามแนวทางพัฒนาคือโครงการส่งเสริมทักษะชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เรียนรู้โดยวิถีโครงการเพื่อพัฒนางานอาชีพ มีผลการประเมินกระบวนการตามโครงการ ร้อยละ 88.00 และ นักเรียนมีความพึงพอใจเฉลี่ย 4.01

คำสำคัญ: แนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษา, ความต้องการของชุมชน

ABSTRACT

The objectives of this research were to study general contexts of educational management and to formulate development guidelines in order to meet local communities' needs for schools under the jurisdiction of Basic Education Commission in the Upper Northern Region.

Findings revealed that Bansansai Klongnoi School, Amphoe Fang, Chaing Mai Province, carried out learning activities to encourage students to acquire knowledge-seeking skills, self-justification, and critical thinking. It also has participated in One School, One Product Program (Bakery), with the score of 82.15% of process evaluation and the average score of students' satisfaction at 4.05.

Saksan School, Amphoe Theong, Chaing Rai Province, carried out the activities in relation to community's needs by encouraging students to obtain the 21st century skills, knowledge-seeking skills, self-justification, and critical thinking to increase their achievement in school. A development plan was subsequently formulated and implemented through an Achievement Development Program together with the 21st century skills activities, with the efficiency achievement results at 80.41/80.08 proportions as compared to the given criteria at 80/80. It suggested that the instruction activities were highly effective, with the student's pre-test average score of 5.30, or 53.00% and post-test average score of 8.08 or 80.08%. The learning achievement after participating in the activities has increased by 27.08% and the students' satisfaction at 4.86.

Furthermore, Anubanmuangpayao School, Ban Tokwark, Amphoe Muang, Payao Province carried out the activities to promote students' life skills concerning the sufficiency economy, self-justification, cherished community ways of living, by implementing the so-

called Life-skill Promotion concerning Sufficiency Economy Project and Project-Based Learning (PBL). The process evaluation of the program was 88.00%. The students' average satisfaction was at 4.01.

Keywords: Guidelines for Development of Educational Management, Local Communities' Needs

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจใน มาตรา 29 ระบุว่าให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน และ มาตรา 40 ระบุว่า ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาที่จัดการศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และ หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการกำกับส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา อันเนื่องมาจากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ต้องการให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับผู้บริหารสถานศึกษาครู บุคลากรทางการศึกษาอย่างแท้จริงในลักษณะเป็นเจ้าของ หรือหุ้นส่วนของสถานศึกษา โดยตระหนักถึงความเป็นเจ้าของร่วมกัน (จำลอง รัตนโกเศศ, อ่างใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2547 : 1)

ราชกิจจานุเบกษา (2553) ระบุว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 ได้กล่าวถึงการส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา ในมาตรา 67 ระบุว่ารัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย เพราะกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และพัฒนางานเหมือนเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติทั่วไปถือเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญอย่างยิ่งในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนให้สำเร็จและดำเนินไปอย่างยั่งยืนตลอดชีวิตการวิจัยและพัฒนาเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบระเบียบมีการศึกษาทดลองให้เห็นประจักษ์อาศัยข้อมูลที่เชื่อถือได้ประกอบการตัดสินใจและปรับปรุงพัฒนาไปเรื่อย ๆ จนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือมีลักษณะตรงตามที่ต้องการ

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของคณะผู้วิจัย พบว่า ด้านการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมกับภาคประชาชนฐานรากยังไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ที่กำหนด ซึ่งสังเกตได้จากผลการประเมินคุณภาพภายนอก

ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรอบที่ 1-รอบที่ 3 (พ.ศ.2545-2558) พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 7 ในด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งหมายถึง การบริหารจัดการสถานศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพ ยั่งยืนและต่อเนื่องตามเกณฑ์ข้อที่ 2 ด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึงการได้มาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อที่ 5 ข้อที่ 13 และข้อที่ 14 ของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา พ.ศ. 2553 และตัวบ่งชี้ที่ 8 ด้านพัฒนาการของการประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาและต้นสังกัด หมายถึง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงที่ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อที่ 14 ระบุว่า กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัดทั้งนี้สถานศึกษาจะต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในที่ครอบคลุมตัวบ่งชี้ตามกฎกระทรวงฯ ส่วนมากอยู่ในระดับพอใช้ และปรับปรุง และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 8 คน ครูที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 คน และตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครองรวมทั้งประชาชนทั่วไปจำนวน 9 คน จำนวน 25 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive) ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบนประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา น่าน แพร่ ลำปาง ลำพูน และแม่ฮ่องสอน เมื่อเดือนธันวาคม 2559 และเดือนมกราคม 2560 พบข้อมูลสำคัญพอสรุปได้ว่าในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาการบริหารจัดการสถานศึกษา อย่างมีส่วนร่วมกับภาคประชาชน ที่ผ่านมามีส่วนใหญ่อ้อยละ 60 ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน ซึ่งมีสาเหตุหลักที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนา “ฐานราก” คือ สถานศึกษา ทุกแห่งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้มีองค์ประกอบครบตาม พ.ร.บ.การศึกษาและตามระเบียบของกระทรวงฯ แต่ในความเป็นจริงการดำเนินงานบริหารจัดการสถานศึกษาส่วนใหญ่คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง และชุมชนไม่ได้มีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการดำเนินงานโดยผู้บริหาร ครู บุคลากรของสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นการร่วมแสดงความคิดเห็นและเห็นชอบในการกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การมีส่วนร่วมปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับ ชุมชนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพภายใน เป็นต้น

จากการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ในเบื้องต้นเกี่ยวกับบริบทด้านการวิจัยและพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมกับภาคประชาชนฐานราก ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการต่อยอดจากการที่นักวิจัยหลายท่านได้เคยศึกษาไว้แล้ว เช่น พิศศักดิ์ หม่อมกันทา (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแหลมโพธิ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระดับ สุวิชา วิริยมานุวงศ์ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการวิจัยและพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะผู้วิจัยความคาดหวังว่า การศึกษาวิจัย แนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐานภาคเหนือตอนบน โดยการกำหนดให้มีรูปแบบการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนในเขตบริการสถานศึกษาและเครือข่ายชุมชนระหว่างสถานศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน โดยการศึกษาวิจัยและพัฒนา ครั้งนี้จะได้อะไรจากการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา การจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา สภาพทั่วไป การจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคเหนือตอนบน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เกิดกลไกความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาชุมชนด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาสร้างแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชนที่มีกระบวนการปฏิบัติที่ชัดเจนระหว่างสถานศึกษาผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและชุมชน
2. ทำให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอันเกิดจากช่องทางโอกาสในการได้รับการศึกษาและการสร้างสรรค์การเรียนรู้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตการเสริมสร้างโอกาสทางการเรียนรู้และการศึกษาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีพื้นฐานที่ดี
3. เป็นการขยายผลการสร้างแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชนในสถานศึกษามีรูปแบบที่นำไปปฏิบัติในการบริหารจัดการศึกษาที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นและมีกระบวนการปฏิบัติที่ชัดเจนเกิดระบบการถ่ายโอนองค์ความรู้เทคโนโลยีและทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนฐานรากและมีการขยายผลต่อไปยังชุมชนอื่น ๆ อย่างเป็นรูปธรรม
4. เพื่อพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ ถือเป็นการลงทุนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต และรองรับการแข่งขันทางการศึกษาในสังคมอาเซียนได้
5. ผลดำเนินการวิจัยสามารถถอดบทเรียนเพื่อขยายผลหรือเป็นต้นแบบในการพัฒนาการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและสอดคล้องความเป็นอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ ไปยังชุมชนหรือพื้นที่อื่นได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคเหนือตอนบนโดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษา สภาพทั่วไปการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชนในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคเหนือตอนบน 2) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคเหนือตอนบน

กลุ่มเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน จังหวัดละ 1โรงเรียน ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ โรงเรียนบ้านสันทรายคองน้อย จังหวัดเชียงราย ได้แก่ โรงเรียนสีกสันเชียงใหม่วิทยาคม และจังหวัดพะเยา ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลเมืองพะเยาบ้านโทกหวาก อำเภอเมืองจังหวัดพะเยา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 9 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 9 คน ตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 9 คน ตัวแทนประชาชนทั่วไปจำนวน 9 คน รวมทั้งสิ้น 32 คนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสนทนากลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน กลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 3 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไป จำนวน 3 คน และกลุ่มผู้ประเมินคุณภาพจำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 12 คนรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังต่อไปนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา สำรวจ ข้อมูลพื้นฐาน โดยการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร หลักการ ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สังเกตสภาพทั่วไป และสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การค้นหาปัญหาและหาแนวทางพัฒนาในขั้นตอนนี้เป็นการออกแบบและพัฒนาแนวทาง โดยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในระยะที่ 1มาจัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อค้นหาปัญหา ออกแบบและ พัฒนาหาแนวทางการพัฒนา การบริหารจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมกับภาคประชาชน

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการทดลองและประเมินแนวทางพัฒนาเป็นการทดลองดำเนินงานตามโครงการ กิจกรรม ตามความต้องการของชุมชน ซึ่งมีขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) การดำเนินการ ตามโครงการ กิจกรรม ตามความต้องการของชุมชน
- 2) เครื่องมือที่ใช้คือโครงการ กิจกรรม ตามความต้องการของชุมชน
- 3) การประเมินผลโครงการและกระบวนการดำเนินงานตามโครงการ

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงพัฒนาแนวทางในขั้นตอนนี้เป็นการปรับปรุงพัฒนาแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคเหนือตอนบน

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนโรงเรียนบ้านสันทรายคองน้อย อำเภอฝางจังหวัดเชียงใหม่พบว่าชุมชน มีความต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพเป็นจุดเด่นจุดเน้นให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ สรุปลองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์อย่างเป็นระบบขั้นตอน และให้มีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ให้สูงขึ้นโดยเฉพาะในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ ให้มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

โดยเฉพาะในกระบวนการ PDCA หลังจากนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดทำแผนพัฒนาและได้ดำเนินการตามโครงการ 1 โรงเรียน 1 ผลิตภัณฑ์ (เบเกอรี่) โดยกลุ่มชุมชนนักเรียนที่สนใจการทำเบเกอรี่ กำหนดรายการเบเกอรี่ สอบถามความคิดเห็นผู้ซื้อว่ารายการขนมเบเกอรี่ที่จะทำเมื่อทำแล้วจะมีตลาดรองรับมากน้อยเพียงใด เมื่อนักเรียนมั่นใจในการตลาดจะสืบค้นแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาแนะนำ และเมื่อทำเสร็จแล้วจะมีการนำเสนอผลงานทุกครั้ง

ผลการวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนโรงเรียนสัสนเชียงใหม่วิทยาคม อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย พบว่า ชุมชนมีความต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพเป็นจุดเด่นจุดเน้นตามลำดับดังนี้ ให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ สรุปลองค์ความรู้ด้วยตนเองมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์อย่างเป็นระบบขั้นตอน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ให้สูงขึ้น สถานศึกษามีระบบประกันคุณภาพภายในที่ชัดเจน พัฒนาคู่มือที่มีผู้ดูแลไม่ตรงเอกให้มีความรู้ความสามารถในการออกแบบการสอนใหม่ ๆ มุ่งผลสัมฤทธิ์ในวิชาที่รับผิดชอบให้สูงยิ่งขึ้น มีการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ชุมชนพร้อมส่งเสริม จัดหา ให้มีรถตู้รับส่งนักเรียนที่มีบ้านอยู่ไกลจากโรงเรียน เพื่อลดปัญหาผู้ปกครองส่งลูกหลานเข้าไปเรียนในเมือง ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนโรงเรียนอนุบาลเมืองพะเยาบ้านโทกหวาก อำเภอเมืองจังหวัดพะเยา พบว่า ชุมชนมีความต้องการพัฒนาการเรียนรู้อาชีพ รวมทั้งประสานหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล เข้ามาช่วยเหลือการศึกษาแก่โรงเรียนในชุมชนแต่ยังติดขัดในด้านกฎหมายเพราะปัญหากฎหมายด้านการใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่สามารถนำมาช่วยเหลือโรงเรียนต่างสังกัดได้อย่างชัดเจน แม้ปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนตำบลมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเกือบเต็มตามเป้าหมายแล้ว และองค์การบริหารส่วนตำบล มีความต้องการช่วยเหลือด้านการศึกษา แต่ขัดกับกฎหมายดังกล่าว ดังนั้นจึงพยายามหาช่องทางให้ความช่วยเหลือในลักษณะการบูรณาการ นอกจากนี้ชุมชนมีความต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพเป็นจุดเด่นจุดเน้น ให้นักเรียนมีทักษะชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยวิธีโครงการงานสามารถคิดพัฒนางานอาชีพที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่น รู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง มีความรักในวิถีชีวิตในชุมชน โดยทำโครงการร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อาชีพ ต้องการให้มีการส่งเสริมด้านระเบียบวินัยให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการแสวงหาความรู้ สรุปลองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีกระบวนการคิดโดยวิธีโครงการงานที่ชัดเจน และต้องการส่งเสริมด้านทักษะภาษาอังกฤษ และต้องการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น หลังจากนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดทำแผนพัฒนา และได้ดำเนินการตามโครงการส่งเสริมทักษะชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เรียนรู้โดยวิธีโครงการงานเพื่อพัฒนางานอาชีพ โดยให้นักเรียนรวมกลุ่มเป็นชุมชนอาชีพที่สนใจ มีการสืบค้นความรู้ด้วยตนเองในการพัฒนางานอาชีพ สรุปลองค์ความรู้จัดทำแผนที่ความคิด และนำเสนอผลงาน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคเหนือตอนบน มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

โรงเรียนบ้านสันทรายคองน้อย อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชน โดยการดำเนินงานและประเมินผลการดำเนินงานในโครงการ 1 โรงเรียน 1 ผลิตภัณฑ์ (เบเกอรี่) มีการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการชุมชนโดยให้โรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะ ในการแสวงหาความรู้ สรุปลองค์ความรู้ ด้วยตนเอง มีกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์อย่างเป็นระบบขั้นตอน ซึ่งเห็นว่าการดำเนินการใด ๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้อื่นได้นั้น ก่อนดำเนินการ ต้องมีการกำหนดรายการเบเกอรี่อย่างน้อย 2-3 รายการนำไปสอบถามความคิดเห็นผู้ซื้อหรือผู้บริโภคว่ารายการขนมเบเกอรี่ที่จะทำเมื่อทำแล้ว จะมีตลาดรองรับมากน้อยเพียงใด เมื่อนักเรียนมั่นใจในการตลาดจะสืบค้นแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาแนะนำ และเมื่อทำเสร็จแล้วจะมีการนำเสนอผลงานทุกครั้ง

จากข้อค้นพบ ผลที่ได้การวิจัยทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาระบบการคิด รู้จักการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถเพิ่มผลผลิต สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจมากขึ้น เพราะผลผลิตที่ดำเนินการเป็นไปตามความต้องการของชุมชน หรือผู้บริโภค ซึ่งมีความแตกต่างจากการดำเนินงานที่ผ่านมา ผลผลิตที่นำออกมาตามความคิดของผู้ทำหรือครูเป็นผู้ชี้แนะ แต่ไม่ได้นำไปสอบถามความต้องการของผู้ซื้อหรือผู้บริโภค ก่อน ในการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นไปตามคำสั่งของครู นักเรียนไม่มีโอกาสในการแสวงหาความรู้ สรุปลองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ขาดกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์อย่างเป็นระบบขั้นตอนรวมทั้งจะไม่ทราบการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุงพัฒนาผลงานให้ดียิ่งขึ้น

ที่เป็นเช่นนี้มาจากข้อค้นพบซึ่งเป็นการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการชุมชนมาจัดทำแผนพัฒนาโดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ก่อนทำแผนพัฒนา สอดคล้องกับวิธีชานิภาวรรณ (2554 : 11-12) กล่าวว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์การเป็นการประเมินสภาพขององค์การโดยเลือกใช้เทคนิคการวิเคราะห์ที่เหมาะสม เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์มากที่สุดโดยทั่วไป SWOT Analysis ถูกนิยมนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์การ

สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการราชบัณฑิตสถาน (2546 : 176) ได้แยกความหมายของคำว่า ความต้องการ ออกเป็นคำว่า “ความ” หมายถึง เนื้อหา เกิดความ อากา “ต้องการ” หมายถึง อยากได้ใคร่ได้หรือประสงค์จะได้ ดังนั้น “ความต้องการ” จึงหมายถึง ความอยากได้ หรืออาการที่อยากได้และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าว จะทำให้บุคคลเกิดสิ่งเร้าที่มากกระตุ้น และมีแรงขับภายในเกิดขึ้น จึงมีผลทำให้เกิดพฤติกรรมที่แสดงออกมาเพื่อดิ้นรน และแสวงหาการตอบสนองความต้องการนั้น เมื่อได้รับการตอบสนองแล้วบุคคลนั้นก็เกิดความต้องการใหม่ ๆ หรือมีความต้องการในระดับที่สูงขึ้นมาทดแทน

วนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด สอดคล้องกับนันท์นรี เสียมไหม (2559 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความต้องการของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนเกาะสีเฮอร์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาโรงเรียนเกาะสีเฮอร์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนเกาะสีเฮอร์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต โดยภาพรวม มีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ.05 และ 3) ผู้ปกครองนักเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความต้องการต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาโรงเรียนเกาะสีเฮอร์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ในด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่าผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความต้องการต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนเกาะสีเฮอร์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต แตกต่างกัน

โรงเรียนสัคน์เชียงใหม่วิทยาคม อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย โรงเรียนมีวัตถุประสงค์ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชน โดยการดำเนินงานและประเมินผล การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยชุมชนมีความต้องการให้โรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ สรุปลองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์อย่างเป็นระบบขั้นตอนโดยกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้

จากข้อค้นพบผลที่ได้การวิจัย คือ ครูวิเคราะห์หลักสูตรออกแบบการสอนจัดทำแผนการสอนก่อนการเรียนครูแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาทั้งด้านพุทธิพิสัย (knowledge: K ด้านความรู้) ด้านทักษะพิสัย (practice หรือ Process: P ด้านการปฏิบัติหรือด้านกระบวนการ) และด้านจิตพิสัย (Attitude: A ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร) (KPA) หลังจากแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือเป้าหมายการเรียนรู้ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนให้นักเรียนทราบแล้ว ในขั้นตอนต่อไปคือการให้นักเรียนทำแบบทดสอบความรู้ก่อนเรียน ครูเปิดประเด็นหรือเรื่องที่จะเรียนรู้ หลังจากนั้นครูให้นักเรียนร่วมกลุ่มสืบค้นความรู้ศึกษาใบความรู้ สรุปลองค์ความรู้ด้วยตนเองทบทวนความรู้ (เพื่อส่งเสริมให้เกิดทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิตการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อสร้างภาวะผู้นำผู้ตาม รู้จักรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น) หลังจากนั้นครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการสืบค้นความรู้ (เพื่อส่งเสริมให้เกิดทักษะการสื่อสาร) ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบความรู้ (เพื่อส่งเสริมให้เกิดทักษะการคิด ประมวลผลความรู้) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปลองค์ความรู้เป็นแผนที่ความคิด (เพื่อส่งเสริมให้เกิดทักษะการคิด) และทำแบบทดสอบหลังเรียน สรุปลองค์การเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ร้อยละ 80.80 สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน ร้อยละ 53.00 ในด้านกิจกรรมกลุ่มสามารถปฏิบัติสืบค้นความรู้ สรุปลองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ทุกคน ร้อยละ 10 และด้านนักเรียนมีวินัย มีความซื่อสัตย์ทุกคนอยู่ในระดับ 3 ขึ้นไปจากการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีทักษะ ในการแสวงหาความรู้ สรุปลองค์ความรู้

ด้วยตนเอง มีกระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์อย่างเป็นระบบขั้นตอนผ่านเกณฑ์ทุกคนผลการประเมินกระบวนการผลการประเมินเฉลี่ยร้อยละ 95 ผ่าน และได้“ดีเยี่ยม” (Best Practice) ชุมชนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานตามความต้องการค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.96

ที่เป็นเช่นนี้มาจากข้อค้นพบซึ่งเป็นการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการชุมชนมาจัดทำแผนพัฒนาโดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ก่อนทำแผนพัฒนา สอดคล้องกับวิธีสนิภาวรรณ (2554 : 11-12) กล่าวว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์การเป็นการประเมินสถานภาพขององค์การโดยเลือกใช้เทคนิคการวิเคราะห์ที่เหมาะสม เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์มากที่สุดโดยทั่วไป SWOT Analysis นิยมนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์การ เมื่อได้ทราบจุดอ่อนจุดแข็งปัญหา อุปสรรคจากการวิเคราะห์ SWOT แล้ว เพื่อให้ได้ทราบแนวทางในการพัฒนาตามความต้องการของชุมชนอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมจึงมีการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางจัดทำเป็นแผนงาน โครงการ กิจกรรมเพื่อพัฒนาที่ชัดเจนมีขั้นตอนที่เป็นระบบมากขึ้น

และสอดคล้องกับทิพาพร ต้นขศิริ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าในภาพรวมเกี่ยวกับความต้องการของผู้ปกครองของนักเรียนระดับปฐมวัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติจังหวัดเชียงใหม่อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้านได้แก่ด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยด้านครูและบุคลากรและด้านการจัดบริการอาหารสำหรับเด็กและระดับมาก 3 ด้านได้แก่ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมด้านการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน สอดคล้องกับพาทิพย์ ชมคำ (2551 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่าในงาน 4 ด้าน คือ 1) งานวิชาการ 2) งานงบประมาณ 3) งานบุคคล และ 4) งานบริหารทั่วไป พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการมีส่วนร่วมด้านงานงบประมาณมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คืองานบริหารงานทั่วไป ด้านงานวิชาการ และด้านงานบุคคล

โรงเรียนอนุบาลเมืองพะเยาบ้านโทกหาวก อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชน โดยการทำงานและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยชุมชนมีความต้องการให้โรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงนักเรียนได้เรียนรู้โดยวิถีโครงการสามารถคิดพัฒนางานอาชีพที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่น รู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง มีความรักในวิถีชีวิตในชุมชน โดยทำโครงการร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อาชีพ ต้องการให้มีการส่งเสริมด้านระเบียบวินัยให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการแสวงหาความรู้ สรุปลงมาได้ด้วยตนเอง มีกระบวนการคิดโดยวิถีโครงการที่ชัดเจน และต้องการส่งเสริมด้านทักษะภาษาอังกฤษ โดยกำหนดกิจกรรมไว้ในช่วงระยะเวลาลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

จากข้อค้นพบผลที่ได้การวิจัยจากโครงการส่งเสริมทักษะชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เรียนรู้โดยวิธีโครงการเพื่อพัฒนางานอาชีพ โดยให้นักเรียนรวมกลุ่มเป็นชุมนุมอาชีพที่สนใจ มีการสืบค้นความรู้ด้วยตนเองในการพัฒนางานอาชีพ และนำเสนอผลงาน โดยมีการกำหนดรูปแบบโครงการ โดยมีขั้นตอน 1) มีการกำหนดสถานการณ์และความจำเป็นในการกำหนดเรื่องโครงการ 2) การคิดทำโครงการเรื่องที่สนใจ 3) นำเสนอความคิดที่แปลกใหม่แก่ผู้เกี่ยวข้องเช่นครู เพื่อน ผู้บริโภคหรือลูกค้า และสอบถามความเป็นไปได้แก่ผู้บริโภคหรือเกี่ยวข้อง 4) ลงมือสืบค้นความรู้และลงมือปฏิบัติ 5) การประเมินผลและพัฒนาผลงาน 6) นำเสนอผลงานเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วได้นำไปเสนอผลงานโดยให้เพื่อนต่างชุมนุม ครู ผู้บริหารได้ประเมินผลก่อนนำออกจำหน่ายสรุปผลการประเมินกระบวนการเฉลี่ยร้อยละ 88 ผ่านชุมชนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานตามความต้องการค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.01

ที่เป็นเช่นนี้มาจากข้อค้นพบซึ่งเป็นการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการชุมชนมาจัดทำแผนพัฒนาโดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ก่อนทำแผนพัฒนา สอดคล้องกับวิรัช นิภาวรรณ (2554 : 11-12) กล่าวว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กรเป็นการประเมินสถานภาพขององค์กรโดยเลือกใช้เทคนิคการวิเคราะห์ที่เหมาะสม เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์มากที่สุดโดยทั่วไป SWOT Analysis นิยมนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร เมื่อได้ทราบจุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา อุปสรรค จากการวิเคราะห์ SWOT แล้วเพื่อให้ได้ทราบแนวทางในการพัฒนาตามความต้องการของชุมชนอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมจึงมีการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางจัดทำเป็นแผนงาน โครงการ กิจกรรมเพื่อพัฒนาที่ชัดเจนมีขั้นตอนที่เป็นระบบมากขึ้น

สอดคล้องกับวันชัย คำลือ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการของผู้นำชุมชนที่มีต่อการจัดการศึกษาด้านอาชีพของกองการศึกษาเทศบาลตำบลจันจว้าอำเภอแม่จันจังหวัดเชียงรายพบว่าในเขตเทศบาลตำบลจันจว้าผู้นำชุมชนทุกคนเห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ต้องการให้เทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานในการจัดการศึกษาด้านอาชีพธุรกิจการท่องเที่ยวต้องการให้จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยวแบบชาวบ้าน (Home Stay) และภาษาต่างประเทศประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและตกแต่งสถานที่ให้สวยงามมีความปลอดภัยสำหรับด้านอาชีพหัตถกรรมพื้นบ้านต้องการให้จัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องการผลิตการสนับสนุนงบประมาณและตลาดจำหน่ายผลผลิต

ในการดำเนินงานศึกษาวิจัยแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคเหนือตอนบนเกิดกลไกความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาชุมชนด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษา สร้างแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคเหนือตอนบนของสถานศึกษาเครือข่ายที่มีกระบวนการปฏิบัติที่ชัดเจนในรูปแบบเครือข่ายระหว่างสถานศึกษากรรมการสถานศึกษา ชุมชนหน่วยงานต้นสังกัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากผลการประเมินความพึงพอใจในการดำเนินงานร้อยละ 80 ขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่ชัดเจน มากกว่าการประชุมขอความคิดเห็นจากการดำเนินงานของสถานศึกษา
2. ควรมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องมีการวัดและประเมินผลสมรรถนะของนักเรียนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยมุ่งพัฒนานักเรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 มีทักษะกระบวนการคิด ทักษะการเรียนรู้ รู้จักแสวงหาความรู้ สรุปความรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการทำงานเป็นทีมเพื่อสร้างภาวะผู้นำผู้ตาม มีทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและไม่ให้เกิดความแตกต่าง เหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียนในเมืองและโรงเรียนในชนบท
3. การพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาควรมีการปรับปรุงระบบการจัดการศึกษาและจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เป็นระบบที่ชัดเจนผู้ที่เกี่ยวข้องควรกำกับติดตามการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สถานศึกษาควรปรับเปลี่ยนกระบวนการวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการศึกษาโดยให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
2. ควรมีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะความรู้ความสามารถแก่ครู และบุคลากรทางการศึกษาในเรื่องการจัดการศึกษาและภารกิจที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21
3. ควรส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งจะต้องมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมงานเครือข่ายให้ผู้ปกครองและชุมชนรับทราบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องเพื่อการปรับปรุงการบริหารงานโดยยึดแนวทางการพัฒนาตามกลุ่มเครือข่ายที่มีคุณภาพเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคเหนือตอนบน
2. ควรวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารจัดการศึกษาศูนย์เครือข่ายตามความต้องการของผู้ปกครอง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคเหนือตอนบน

บรรณานุกรม

- จำลอง รัตนโกเศศ. (2552). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นันทน์รี เสียมใหม่. (2559). **ความต้องการของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนเกาะสีเฮอร์อำเภอเมืองจังหวัดภูเก็ต.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์. สาขาวิทยบริการภูเก็ต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทิพาพร ตันขศิริ. (2551). **ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยใน โรงเรียนนานาชาติจังหวัดเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พาทิพย์ ชมคำ. (2551). **การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พีรศักดิ์ หม่อมกันทา. (2553). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน บ้านแหลมโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2553). “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่3) พ.ศ. 2553” เล่มที่ 127 ตอนที่ 45ก.
- วันชัย คำลือ. (2551). **ความต้องการของผู้นำชุมชนที่มีต่อการจัดการศึกษาด้านอาชีพของกอง การศึกษาเทศบาลตำบลจันจว้าอำเภอแม่จันจังหวัดเชียงราย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. คณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2554). **แนวคิดและความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารยุทธศาสตร์ของ หน่วยงานภาครัฐ.** ในประมวลสาระชุดวิชาการบริหารยุทธศาสตร์ หน่วยที่ 1 หน้า 75- 79. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช: นนทบุรี.
- สุวิชา วิริยมานุวงศ์. (2554). **การวิจัยและพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการศึกษาเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ
โรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1
The Study of Relationship Between Transformational Leadership of
Administrators and Schools' Academic Administration In Buraphasuksa
Networks Under Nakhonpathom Primary Educational Service Area Office 1

จักรพรรดิ คองนะ^{*1}, ชัยวัฒน์ อุทัยแสน²

Jukkapat Kongna^{*1}, Chaiwat Uthaisen²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

²อาจารย์ที่ปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{*1}Master of Education Program Student, Faculty of Education, BangkokThonburi University.

²Advisor of Faculty of Education, BangkokThonburi University.

e-mail: baanbanana15@hotmail.com

Received: December, 3 2019

Revised: December, 21 2019

Accepted: December, 24 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 (2) การบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 (3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูผู้สอน ได้จากการสุ่มแบบชั้นภูมิ จำนวน 181 คน ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า (1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยเป็นรายด้านคือ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ และภาวะผู้นำแบบสั่งการ (2) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยเป็นรายด้าน คือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อยู่ และด้านการนิเทศการศึกษา (3) ความสัมพันธ์ระหว่าง

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย แยกเป็นรายด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ และภาวะผู้นำแบบสั่งการ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, การบริหารงานวิชาการ

ABSTRACT

The purposes of this research aims to study (1) the transformational leadership of administrators in Buraphasuksa networks (2) the Schools' academic administration in Buraphasuksa networks and (3) the relationship between transformational leadership of administrators and schools' academic administration in Buraphasuksa networks under Nakhonpathom Primary Educational Service Area Office 1.

The sample used in this study includes 181 teachers of Buraphasuksa networks under Nakhonpathom Primary Educational Service Area Office 1. The research instrument was a questionnaire with 5-point rating scales with IOC value of 0.60-1.00 and the reliability of the questionnaire of 0.943. The statistics used for analyzing the collected data were frequency, percentage, mean, standard deviation and Correlation Coefficient of Pearson.

The research results revealed that : (1) The transformational leadership of administrators in Buraphasuksa networks was overall at high level. The mean score listed in order from highest to lowest included Supportive Leadership, Participative Leadership, Achievement-Oriented Leadership and Directive Leadership. (2) Schools' academic administration in Buraphasuksa networks was overall at high level. The mean score listed in order from highest to lowest included the system's development of quality assurance in Education for school, the development of learning, the development of schools' curriculum and the school supervision. (3) The relationship between transformational leadership of administrators according to the aspects and schools' academic administration in Buraphasuksa networks under Nakhonpathom Primary Educational Service Area Office 1, overall was positive related at moderate level and listed in order from highest to lowest included Participative Leadership, Achievement-Oriented Leadership, Supportive Leadership and Directive Leadership.

Keywords: Transformational Leadership, Academic Administration

บทนำ

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานให้สัมฤทธิ์ผล ความสำเร็จของผลงาน มีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถของผู้บริหาร ภาวะผู้นำเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานนั้นมีลักษณะการปฏิบัติงานอย่างไร มีประสิทธิภาพเพียงใดผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะต้องใช้ความรู้ความสามารถในความเป็นผู้นำในการบริหารงาน เพื่อรวมพลัง และใช้ประโยชน์ของบุคลากรที่มีอยู่ให้ช่วยกันทำงาน ต้องรู้จักเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้เพราะหากภาวะผู้นำของผู้บริหารตรงกับความคาดหวังของผู้ร่วมงานมากเพียงใด ผลผลิตขององค์กรจะสูงมากเท่านั้น (Stogdill, 1974 : 311) ในการบริหารสถานศึกษา ผู้นำเป็นผู้ที่มีความสำคัญมาก ต่อการพัฒนาองค์กรให้บรรลุประสิทธิผล อย่างมีประสิทธิภาพ และเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ ซึ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งพฤติกรรม และเจตคติในการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา ทำให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ จึงจำเป็นที่ผู้บริหาร และครูจะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงวิธีการกระบวนการ วิสัยทัศน์ในการทำงาน ซึ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ประการ (Bass and Avolio, 1994) คือ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี (charismatic or idealized influence) 2) การสร้างแรงบันดาลใจ (inspirational motivation) 3. การกระตุ้นการใช้ปัญญา (intellectual stimulation) 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (individualized consideration) สามารถเห็นได้จากผู้นำที่มีคุณลักษณะ มีการกระตุ้นให้เกิดความสนใจในระหว่างผู้ร่วมงาน และผู้ตามให้มองงานของพวกเขาในแง่มุมต่าง ๆ ทำให้เกิดความตระหนัก รู้เรื่องภารกิจ (mission) และวิสัยทัศน์ (vision) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นที่สนใจของนักวิชาการทางการบริหารต่าง ๆ ทั้งในวงธุรกิจ อุตสาหกรรม รัฐบาล โรงพยาบาล และมีการเสนอว่าควรมีการพัฒนาผู้นำ ให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริงในสถานศึกษา (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, 2550 : 2)

การที่จะเปลี่ยนแปลงโรงเรียน ให้ไปในทิศทางที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการพัฒนาองค์กรหรือโรงเรียนนั้น ก็คือความสามารถของผู้บริหาร ในการริเริ่มกระบวนการทัศน์ใหม่ หรือเป้าหมายนั้น ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ (พิรพรรณ ทองปั้น, 2552 : 26) ดังนั้น ประสิทธิภาพของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารต้องทำให้เกิดขึ้น โดยพิจารณาจากความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (สมโชค โพธิ์งาม, 2550 31) สอดคล้องกับนิคม กันตะคะนันท์ (2548 : 48) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนเป็นความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานที่โรงเรียน สามารถดำเนินงานทั้งด้านการบริการ การจัดการเรียนการสอน จนทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยในระดับสูง

จากการประเมินผลการทดสอบระดับชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (NT) ปีการศึกษา 2560 (กระทรวงศึกษาธิการ:online) ของโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าปีการศึกษา 2559

อีกทั้งผลการทดสอบระดับชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (O-Net) ปีการศึกษา 2560 ก็มีค่าเฉลี่ยรวมทุกวิชา ต่ำกว่าปีการศึกษา 2559 (สถาบันทดสอบทางภาษาแห่งชาติ.: 2560)

จากปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา และความสำคัญของภาวะผู้นำดังกล่าว และทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำต่าง ๆ ของผู้บริหารถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ในการพัฒนาการเรียนการสอน จากบทบาทและความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิดต่าง ๆ โดยยึดตามแนวทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมาย (Path-Goal Theory) ของเฮาส์และมิทเชลล์ (House & Mitchell, 1974 : 81-97) แบ่งออกเป็น 4 ประเภท 1) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (Supportive Leadership) คล้ายกับพฤติกรรมมุ่งมิตรสัมพันธ์ ผู้นำจะเป็นมิตรกับผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน 2) ภาวะผู้นำแบบสั่งการ (Directive Leadership) คล้ายกับพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งกิจสัมพันธ์เป็นพฤติกรรมของผู้นำ ที่ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการใช้คำสั่งเกี่ยวกับการทำงาน แจ้งความคาดหวังให้ทราบ บอกวิธีทำงาน กำหนดเวลาทำงานสำเร็จให้ทราบ พร้อมกับกฎระเบียบต่าง ๆ ในการทำงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา 3) ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ (Achievement-Oriented Leadership) เป็นพฤติกรรมที่ผู้นำกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย สร้างมาตรฐานด้วยความเป็นเลิศสูงแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างความมั่นใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ทำงานได้มาตรฐานสูงได้สำเร็จ 4) ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม (Participative Leadership) เป็นผู้นำที่แสดงพฤติกรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยการขอคำปรึกษาก่อนที่จะตัดสินใจ มีการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจ ส่วนการบริหารงานวิชาการนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบหลักในการบริหารงานวิชาการ จากการสังเคราะห์กิจกรรมทางวิชาการที่สอดคล้องกับงานวิชาการ โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ถึงองค์ประกอบของงานวิชาการในสถานศึกษาตามบริบทของโรงเรียนได้ 4 องค์ประกอบหลักดังนี้ คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การนิเทศการศึกษา และ 4) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ : 2552) ซึ่งผู้วิจัยตั้งสมมติฐานในเบื้องต้นว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนปรับปรุง และพัฒนางานของผู้บริหารสถานศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สามารถนำพาองค์กรในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1

2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารงาน วิชาการโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1

วิธีการดำเนินวิจัย

ในการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวนโรงเรียน 181 คน ใช้แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ เป็นเครื่องมือหลักในการวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติอนุมาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) ของ ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาวะผู้นำ แบบสนับสนุน รองลงมาคือ ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ภาวะผู้นำแบบ สั่งการ

2. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) ของผู้บริหารกับการ บริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ระดับปานกลาง ($r_{xy}=0.60^{**}$)

4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงแบบสนับสนุนของผู้บริหารกับการบริหารงาน วิชาการโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่าความสัมพันธ์ในทางบวกระดับปานกลาง ($r_{xy}=0.44^{**}$)

5. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงแบบสั่งการของผู้บริหารกับการบริหารงาน วิชาการโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่าความสัมพันธ์ในทางบวกระดับน้อย ($r_{xy} =0.18^*$)

6. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงแบบมุ่งความสำเร็จของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่าความสัมพันธ์ในทางบวกระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.63^{**}$)

7. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงแบบให้มีส่วนร่วมของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่าความสัมพันธ์ในทางบวกระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.67^{**}$)

การอภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ และภาวะผู้นำแบบสั่งการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันมีการปรับโครงสร้างการบริหารงาน มีการปฏิรูปการศึกษา รวมถึงกระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล ผู้บริหารจึงเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย นโยบาย วางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา สอดคล้องกับศศิวิมล สุขทนารักษ์ (2554) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการทั้งปวง ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำ กล่าวคือ มีศิลปะของการโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นให้คล้อยตามวัตถุประสงค์ของตนเองสามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาตระหนักถึงความประสงค์ของตนเองที่ต้องการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตลอดจนทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชา เชื่อฟัง เคารพนับถือให้ความช่วยเหลือ มีอำนาจเหนือบุคคลอื่น มีความสามารถควบคุมเหตุการณ์ต่าง ๆ ภายในองค์กร อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณาทะพรสสิทธิ์ (2555) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบวิถีทาง-เป้าหมายของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำแบบวิถีทาง-เป้าหมายของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การบริหารงาน 4 ฝ่ายนั้น งานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของ การจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ : 2552) งานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของสถานศึกษา ความสำเร็จของสถานศึกษามักจะพิจารณาจากคุณภาพของผลผลิต คือ ตัวนักเรียน ดังนั้น คุณภาพของผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ สุพัตรา บุญปาน (2553) ที่ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสอนภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่าความสัมพันธ์ในทางบวกระดับปานกลาง สอดคล้องกับ วีรยุทธ ชาตกาญจน์ (2551) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุด ผู้บริหารมีอิทธิพลต่อทุก ๆ เรื่อง ทุก ๆ ด้าน ในสถานศึกษาที่จะประสบความสำเร็จมักจะมีผู้บริหารที่มีความสามารถ ในการนำก็จะส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรา พิงไพฑูรย์ (2555) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 เป็นไปในทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) ของผู้บริหารโรงเรียนแบบสนับสนุน มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน โดยภาพรวมเป็นไปในทางบวกระดับปานกลาง ($r_{xy}=0.44^{**}$) เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนแบบสนับสนุน เปิดโอกาสให้ครูได้พบ เพื่อปรึกษาหารือ เข้าใจความรู้สึก รับรู้ปัญหาต่าง ๆ เอาใจใส่และให้คำแนะนำ ช่วยเหลือครู ในการพัฒนาตนเอง และความก้าวหน้าในวิชาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรพรรณ ทองปั้น (2552) พบว่า ภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยรวมมีภาวะผู้นำแบบสนับสนุนและเป็นไปในทางบวก

5. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) ของผู้บริหารโรงเรียนแบบสั่งการ มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมเป็นไปในทางบวกระดับน้อย ($r_{xy} = 0.18^*$) เกือบจะมีความสัมพันธ์ไปในทางลบ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงแบบสั่งการกับการบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์กันในทางลบ ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า ภาวะผู้นำแบบสั่งการ เป็นรูปแบบผู้นำที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับงานเป็นหลัก เข้าควบคุม สั่งการ ผลักดันให้เกิดผล ควบคุมการตัดสินใจ แจกแจงบทบาท กำหนดกฎเกณฑ์ วิธีปฏิบัติงานและความคาดหวังที่ชัดเจน มีมาตรการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างเข้มงวด จะไม่ให้ความสำคัญด้านความสัมพันธ์กับสมาชิกในทีมมากนัก เหมาะกับสมาชิกในทีมที่มีความพร้อมน้อย มีข้อจำกัดด้านทักษะความสามารถ และยังขาดความมุ่งมั่นใส่ใจในงาน จึงต้องให้คำสั่งแนะขั้นตอนและวิธีการทำงานที่ชัดเจน ใกล้ชิด ดังเห็นได้จากครูผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 55.2 ที่มีประสบการณ์ทำงานไม่เกิน 10 ปี จึงยอมรับรูปแบบ

การบริหารแบบสั่งการ ตรงกับแนวคิดของ ดักลาส แมคเกรเกอร์ (Douglas Mc Gregor, 1960) ที่กล่าวถึง ทฤษฎี X (Theory X) ที่เห็นว่าโดยธรรมชาติของมนุษย์ที่แท้จริงนั้น มนุษย์ไม่ชอบทำงาน หากมีโอกาส หลีกเลียงได้ก็พยายามหลีกเลียง เห็นว่าวิธีที่จะทำให้มนุษย์ทำงานได้นั้น ต้องใช้วิธีบังคับ ควบคุม ช่มชู้ สั่งการ และลงโทษ เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ยังมีครูอีกจำนวนหนึ่งที่ยอมรับการสั่งงานโดยตรงจากผู้บริหาร สอดคล้องกับ ศศิวิมล สุขชนารักษ์ (2554) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในเขตอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแบบบงการ มีความสัมพันธ์ทางลบกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

6. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) ของผู้บริหารโรงเรียนแบบมุ่งความสำเร็จ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเป็นไปในทางบวกระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.63^{**}$) เนื่องจากผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย เน้นการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผล มีการแสวงหาแนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง มีความคาดหวังที่มีมาตรฐานสูงในความสำเร็จต่อการปฏิบัติงาน แสดงความมั่นใจว่าครูสามารถปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ นิรมล พันศรี (2559) ที่ศึกษาแบบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า แบบภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาได้ดีที่สุด

7. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) ของผู้บริหารโรงเรียนแบบให้มีส่วนร่วม โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเป็นไปในทางบวกระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.67^{**}$) ค่อนข้างสูง เนื่องจากผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วม ตัดสินใจร่วมกัน รับฟังความคิดเห็นของครู สนับสนุน และกระตุ้นให้ครูเกิดการอภิปราย เสนอแนะการปฏิบัติงาน ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันแก้ปัญหาอยู่เสมอ สอดคล้องกับ กัญญา เพ็ชรนอก (2556) ที่ศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมและภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (แบบวิถีทาง-เป้าหมาย) กับการบริหารงานวิชาการหรืองาน 4 ฝ่าย

2. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำแบบอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้บริหารในอนาคต

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้บริหารสามารถบริหารงานวิชาการ หรืองาน 4 ฝ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารต่อไป

บรรณานุกรม

กัญญา เพ็ชรนอก. (2556). การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

สถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาจะเข้เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **คู่มือครูการปฏิบัติงานข้าราชการครู.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

นิคม กันตะคะนันท์. (2548). **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูกับ**

ประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

(การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

นิรมล พันศรี. (2559). **แบบสภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร**

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3.

ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

พีรพรรณ ทองปั้น. (2552). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการ**

บริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์

ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ภัทรา พึ่งไพฑูริย์. (2555). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ**

ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีน เขต 1.

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.

วีรยุทธ ชาตะกาญจน์. (2551). **เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารศึกษามีอาชีพ.**

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศศิวิมล สุขทนารักษ์. (2554). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับ**

สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). **แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง. (2552-2559).**

กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานจำกัด.

- สมโชค โพธิ์งาม. (2550). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุพัตรา บุญปาน. (2553). **การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตพื้นที่การศึกษารุงเทพ เขต 3.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สุวรรณ เทพประสิทธิ์. (2555). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Stogdill, Ralph M. (1974). **Handbook of Leadership: A Study of Theory and Research.** New York: Mc Graw-Hill.
- Bass, Bernard M. and J. Avolio. (1994). **Improving Organizational Effectiveness Through Transformational Leadership.** Thousand Oaks : Sage Publications.
- House, R. J. & Mitchell, R.R. (1974). Path goal theory of leadership. **Journal of Contemporary Business.** 3,81-97.
- Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities.** Educational and Psychological Measurement. v. 30, 607-610.

ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร
Important Leadership Indicators of Secondary School Administrators
In Bangkok and Perimeter

ปิติกัทร ลือพงษ์

Pttipat Louepong

โรงเรียนสมุทรสาครวุฒิชัย จังหวัดสมุทรสาคร

Samut Sakhon Wutthichai School, Samut Sakhon Province

e-mail: luepongpat1911@gmail.com

Received: December, 4 2019

Revised: December, 24 2019

Accepted: December, 27 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทราบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างบุคลากรของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมืองสมุทรสาคร จำนวน 196 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติอนุมาน ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นบันได (Stepwise Multiple Regression)

ผลการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตดังกล่าว ได้แก่ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิต โดยทั้งหมดร่วมกันอธิบายภาวะผู้นำของผู้บริหารได้มากถึงร้อยละ 77 ($R^2 = 0.77$) โดยเฉพาะความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเพียงตัวบ่งชี้เดียวสามารถอธิบายภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนได้มากถึงร้อยละ 67

คำสำคัญ: ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของผู้บริหาร, โรงเรียนมัธยมศึกษา

ABSTRACT

The major purpose of this research was to investigate leadership indicators of the administrators in the secondary schools located in Bangkok and Perimeter. By using multi-stage random sampling, the study sample were the personnel working in the secondary schools in Samutsakorn District, totaling 196 persons. The research instrument used for

collecting the data was a questionnaire. The statistics used for analyzing the collected data included percentage, mean, standard deviation, and the inferential statistics Stepwise Multiple Regression.

The research finding revealed that important leadership indicators of secondary schools in Bangkok and Perimeter were job satisfaction, achieved motivation and mental health. All of these indicators explained the school administrator's leadership at 77%, ($R^2 = 0.77$), especially job satisfaction was the only indicator being able to explain the school administrator's leadership at 67% .

Keywords: Administrator's indicators leadership indicators, Secondary school

บทนำ

โรงเรียนถือเป็นหน่วยงานหนึ่งทางการศึกษาที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาคน ผลการจัดการศึกษาจะมีประสิทธิผลเพียงใดขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานตามภารกิจหลักของโรงเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กล่าวคือต้องสามารถทำให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ ทั้งในด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณลักษณะที่สังคมต้องการ โดยผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้ การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนถือเป็นผู้นำสูงสุดในการบริหารจัดการงานต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ตอบสนองต่อนโยบายทางการศึกษา รวมทั้งยังต้องเป็นผู้ตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในทุกเรื่อง หากผู้บริหารโรงเรียนตัดสินใจผิดพลาดก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อ การจัดการศึกษาของโรงเรียนไปด้วยจากการศึกษา พบว่า การที่ผู้บริหารจะปฏิบัติงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารจะต้องมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ตามสถานการณ์ที่บริหารในปัจจุบัน ซึ่งก็มีปัจจัยหรือตัวบ่งชี้สำคัญ ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยหลายประการ อาทิ ด้านการสนับสนุนทางสังคม (Magusson and Endler, 1989: 18-20) และด้านจิตลักษณะซึ่งอยู่ ภายใน ที่สำคัญ ๆ ประกอบด้วยด้าน 1) สติปัญญา 2) ประสบการณ์ทางสังคม 3) สุขภาพจิต 4) เหตุผลเชิง จริยธรรม 5) ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง 6) ความเชื่อในอำนาจตนหรืออัตมโนทัศน์ 7) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 8) ทศนคติคุณธรรมและค่านิยม และ 9) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2539 : 3-5) โดยจิตลักษณะเหล่านี้ จะเป็นสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมในการใช้อำนาจที่มีอิทธิพลต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์การบริหาร ซึ่งก็คือภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนนั่นเอง จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารการศึกษา เพราะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลผลิตของโรงเรียน ความพึงพอใจในงานของบุคลากร ตลอดจนความผูกพันที่มีต่อองค์กร ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานและการเรียนรู้ รวมทั้งยังสัมพันธ์เชิงบวกกับความเครียดในองค์กรอีกด้วย ดังนั้นการดำเนินการใด ๆ ก็ตามที่จะทำให้ผู้บริหารโรงเรียน

มีภาวะผู้นำสูงสุด ก็จะสามารถนำพาโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดด้วยเช่นกัน ซึ่งก็สอดคล้องกับข้อค้นพบของนักวิชาการหลายท่าน อาทิ บัณฑิต แทนพิทักษ์ (2540 : 55); ญัฐพงศ์ บุญยารมย์ (2554 : 107-111); และ สัมมา รณิธย์ (2554)

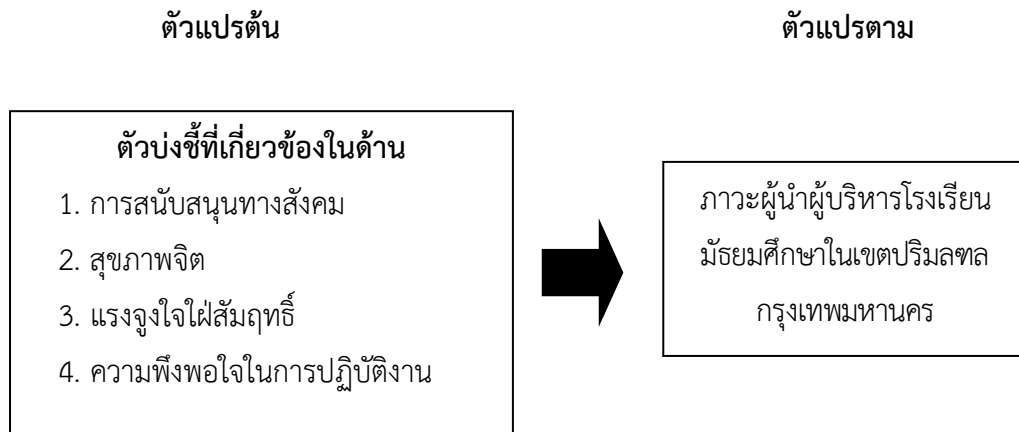
ผู้วิจัยมีความตระหนักและเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า การบริหารจัดการโรงเรียนต้องดำเนินการให้มีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งแน่นอนที่สุดจะต้องอาศัยผู้บริหารหรือนำของโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำเท่านั้น (Leadership) ดังนั้นจึงทำให้มีความสนใจที่จะศึกษาว่าตามกรอบแนวคิดที่ได้มาจากการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น เมื่อนำมาศึกษาในสถานการณ์ใหม่ที่ระบุนี้ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนโดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับกรุงเทพมหานคร จะเป็นอย่างไร และการที่เป็นเช่นนั้น มีปัจจัยหรือตัวชี้วัดทางด้านจิตลักษณะใดบ้าง เข้ามาเกี่ยวข้องส่งผลกับการแสดงพฤติกรรมการใช้อำนาจของผู้บริหาร โดยมีความคาดหวังว่าข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนในเขตเมือง เพราะข้อมูลนี้สามารถนำไปใช้เป็นกรอบและหรือรายละเอียดต่อยอดในการส่งเสริมสถานการณ์และจิตลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ให้มีภาวะผู้นำที่เข้มแข็งยิ่งขึ้นอันจะส่งผลโดยตรงต่อการบริหารสถานศึกษาหรือโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตเมือง รวมทั้งเป็นแนวทางให้แก่โรงเรียนอื่น ๆ ในบริบทเดียวกันได้นำไปปรับใช้ ทั้งนี้เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการโรงเรียนตามที่มุ่งหวังต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาและหาตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาตัวแปรหรือตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน เฉพาะในโรงเรียนที่อยู่ใกล้เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งสุ่มตัวอย่างได้บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 386 คน จากโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยโรงเรียนสมุทรสาครวุฒิชัย โรงเรียนพันท้ายนยสิงห์วิทยา และโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์สมุทรสาคร โดยเลือกศึกษาตัวบ่งชี้เป็นตัวแปรทางจิตวิทยา ตามแนวคิดของ Magusson and Endler (1989 : 18-20) และของ ดวงเดือน พันธุนาวิน (2539 : 3-5) ตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน ดังกรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อมุ่งอธิบายลักษณะของตัวแปรหลายตัว ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน (Correlational Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ในปีการศึกษา 2560 มีจำนวนทั้งสิ้น 386 คน จาก 5 โรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตใกล้เคียงกับกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย โรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย โรงเรียนสมุทรสาครวุฒิชัย โรงเรียนพันท้ายนงสิงห์วิทยา และโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ สมุทรสาคร โดยผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ซึ่งได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Yamene มีจำนวน 196 คน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน และจับฉลากได้โรงเรียนดังกล่าว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม มีทั้งหมด 3 ตอนด้วยกัน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม และความที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารโรงเรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ และเติมข้อความในช่องว่าง

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ ที่คาดว่าจะส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการแสดงภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น ดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง ระบุว่ารายการนั้น ๆ มีความเกี่ยวข้องกับผู้บริหารในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระบุว่ารายการนั้น ๆ มีความเกี่ยวข้องกับผู้บริหารในระดับมาก
- 3 หมายถึง ระบุว่ารายการนั้น ๆ มีความเกี่ยวข้องกับผู้บริหารในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระบุว่ารายการนั้น ๆ มีความเกี่ยวข้องกับผู้บริหารในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระบุว่ารายการนั้น ๆ มีความเกี่ยวข้องกับผู้บริหารในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมหรือภาวะผู้นำของผู้บริหารตามที่ได้ตอบรับรู้อได้ในประเด็นต่าง ๆ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

- 5 หมายถึง รับรู้ว่ารายการนั้น ๆ มีการแสดงพฤติกรรมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง รับรู้ว่ารายการนั้น ๆ มีการแสดงพฤติกรรมระดับมาก
- 3 หมายถึง รับรู้ว่ารายการนั้น ๆ มีการแสดงพฤติกรรมระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง รับรู้ว่ารายการนั้น ๆ มีการแสดงพฤติกรรมระดับน้อย
- 1 หมายถึง รับรู้ว่ารายการนั้น ๆ มีการแสดงพฤติกรรมระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องและพัฒนาเครื่องมือดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร งานวิจัย และบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามขั้นตอนทางวิชาการ เพื่อให้มีความเที่ยงตรงมากที่สุด โดยพิจารณาความตรงเฉพาะหน้าจากผู้เชี่ยวชาญ (Face to Face Validity) ความสอดคล้องของสาระที่สอบถาม (IOC : Item Objective Congruence) ซึ่งทุกข้อคำถามมีค่าสูงกว่า 0.5 รวมทั้งการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นในแต่ละด้านสูงกว่า 0.8

การวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังการนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และนำกลับมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายลักษณะต่าง ๆ ของตัวแปรที่ศึกษาโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ต่าง ๆ เพื่อพิจารณาว่าตัวแปรใดส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Movement Correlation Coefficient) และการเข้าสมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นบันได (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ตัวบ่งชี้ที่ผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการอยู่ อยู่ในระดับปานกลางหรือสูงกว่าเล็กน้อยเท่านั้นเรียงตามลำดับ คือ ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองนักเรียนหรือผู้นำชุมชนหรือชุมชน การเป็นคนอารมณ์ดี ร่าเริง สุขุม ไม่เครียด ทำให้รู้สึกสบายใจเมื่อร่วมทำงานด้วย การใช้ปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การแก้ปัญหาด้วยวิธีการแบบใหม่ ๆ การได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บริหารโรงเรียนอื่น ๆ การได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา และการได้รับผลตอบแทนจากการปฏิบัติงานจนเป็นที่พอใจ

2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในมัธยมศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยตัวบ่งชี้ 3 อันดับแรก ได้แก่ การแต่งกายสะอาด เรียบร้อย มีความเหมาะสม มีการวางแผนในการบริหารงานและมุ่งไปที่ผลสัมฤทธิ์ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ร่วมงานเพื่อแก้ปัญหาและความก้าวหน้าในหน่วยงานเสมอ

3. ตัวบ่งชี้ที่นำมาศึกษาทั้ง 4 ด้านมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในเชิงบวก ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงตามลำดับ คือ ด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน, แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์, สุขภาพจิต, และการสนับสนุนทางสังคม แต่ในจำนวนนี้มีเพียง 3 ตัวบ่งชี้เท่านั้น ที่ร่วมกันส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนได้มากถึงร้อยละ 77 โดยเฉพาะตัวบ่งชี้ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เพียงตัวบ่งชี้เดียว สามารถอธิบายความแปรปรวนได้สูงถึงร้อยละ 67 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สามารถอธิบายความแปรปรวนได้เพียงร้อยละ 6 ส่วนสุขภาพจิต สามารถอธิบายความแปรปรวนได้เพียงร้อยละ 4 ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นบันไดเพื่อค้นหาตัวบ่งชี้ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร

(n = 196)

ตัวพยากรณ์	R	R-square	R-square change	F	p
X ₄	.82	.67	-	388.56	.00
X ₄ , X ₃	.85	.73	.06	260.87	.00
X ₄ , X ₃ , X ₂	.88	.77	.04	208.07	.00

หมายเหตุ X₂ แทนตัวบ่งชี้ สุขภาพจิตของผู้บริหาร X₃ แทน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหาร X₄ แทนความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร

อภิปรายผล

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของโรงเรียนให้บรรลุผลตามตัวบ่งชี้ทั้ง 4 ที่นำมาศึกษานั้น พบว่าโรงเรียนมีการดำเนินการอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น โดยเฉพาะในด้านการสนับสนุนทางสังคม มีอยู่ในระดับสูงกว่าทุกด้าน รองลงมาคือปัจจัยด้านสุขภาพจิต และด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่วนในด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมีอยู่ในระดับมากค่อนข้างปานกลาง ดังนั้นหากเพิ่มความเข้มข้นในการดำเนินการตามตัวบ่งชี้ดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น ก็ย่อมจะเกิดผลผลดีต่อการบริหารโรงเรียนมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของหลายท่าน อาทิ Magusson and Endler (1989 : 18-20) และดวงเดือน พันธุมนาวิน (2541 : 105) ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน จึงควรมีการวิเคราะห์ในเชิงระบบตามแนวคิดของ SBM. (School Based Management) เพื่อย้อนกลับไปพิจารณาว่าผลที่เกิดขึ้น (Output/ outcome) เช่นนั้น แม้จะเป็นมุมมองตามการรับรู้ของบุคลากร ก็พอจะพิจารณาได้ว่ามีมูลเหตุจากปัจจัย (Input) หรือกระบวนการ (Process) ไດ สิ่งทีโรงเรียนดำเนินการได้คืออยู่แล้ว ก็ควรดำรงคงไว้และเร่งทำให้อีกยิ่งขึ้นต่อไปเพื่อให้เป็น Best Practice ส่วนรายการใดที่ยังดำเนินการได้ผลในระดับกลาง ๆ หรือไม่สูงมากก็ควรมีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ความเห็นของผู้เกี่ยวข้องรอบเป็นบวกยิ่งขึ้นไป อาทิ

1) ตัวบ่งชี้ด้านการสนับสนุนทางสังคม โดยรวมโรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์ด้วยในระดับมาก แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนได้รับการสนับสนุนในลักษณะต่าง ๆ จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโรงเรียน อาจเป็น บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวคิดของ House, Robert J. (1981) และ Israel, Babara A. (1985) และ Tiden and Weinert (1987 : 78) แต่ในขณะเดียวกันก็พบข้อมูลบางประเด็นที่ต้องตั้งเป็นข้อสังเกต อาทิ “ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองนักเรียนหรือผู้นำชุมชนหรือชุมชน” ที่มีอยู่ค่อนข้างต่ำ (ไปทางปานกลาง ($\bar{X} = 3.59$, $S.D. = 79$) แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนบางแห่งยังมีความสัมพันธ์ในระดับที่ไม่ค่อยจะดีนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีอายุมาก และเพิ่งเข้ามาทำหน้าที่ไม่นาน (ประมาณ 1-2 ปี) จึงควรที่ผู้บริหารต้องหาแนวทางว่า จะต้องทำกิจกรรมใดบ้าง เพื่อเพิ่มความสัมพันธ์ให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งก็น่าจะทำได้ ประสิทธิ์ เหยกกลิ่น (2527) ได้เสนอว่าผู้บริหารโรงเรียน (1) ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียน ผู้เรียน โดยเชิญผู้นำชุมชน เช่น พระภิกษุ ผู้ปกครอง นักเรียน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. อบจ. เทศบาล ฯลฯ มาร่วมดำเนินการ (2) สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้ชุมชนตระหนักว่ากระบวนการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของทุกคน การช่วยเหลือหรือการมีส่วนร่วมควรเกิดจากความศรัทธาและเต็มใจอย่างแท้จริง (3) เปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ถ่ายทอดภูมิความรู้” ในหลาย ๆ รูปแบบ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูชาวบ้าน เครือข่ายการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ทั้งภาครัฐและธุรกิจเอกชน (4) ให้ชุมชนช่วยควบคุมดูแลบุตรหลานของตนเอง ซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชน “ใช้ทฤษฎีทาสีบประรด” มิให้กระทำในสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ “ให้ชุมชนเป็นฐาน หรือครอบครัวเป็นฐาน สร้างเยาวชน (5) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ประชุมผู้ปกครอง จัดงานประจำปี จัดนิทรรศการ และแสดงผลงานนักเรียน ทั้ง 5 ประเด็นนี้ อย่าแยกส่วน ต้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กับวิถีชีวิตชุมชน ถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างโรงเรียนและชุมชนอย่างเสมอภาค และเกิดประโยชน์ร่วมกัน

2) ตัวบ่งชี้ด้านสุขภาพจิตของผู้บริหาร มี 2 รายการ ได้แก่ “ผู้บริหารเป็นคนอารมณ์ดี ร่าเริง แจ่มใส ทำให้รู้สึกสบายใจเมื่อร่วมทำงานด้วย” และ “ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีอารมณ์ขัน ร่าเริง คยสนุก ไม่ค่อยเครียด” ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาบางแห่งน่าจะมีสุขภาพจิตไม่ค่อยดีนัก จึงต้องหมั่นตรวจสอบตนเองว่าเป็นเช่นนั้นจริงหรือไม่ หากเป็นจริงก็ควรหาสาเหตุที่แท้จริงและพยายามปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งก็สามารถทำได้โดย หมั่นสร้างความภูมิใจในหน้าที่การงานของตนเอง เพื่อที่จะได้ทำงานนั้น ๆ อย่างมีความสุข มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ คิดริเริ่มงานใหม่ ๆ และหาวิธีการมาพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างสม่ำเสมอ หมั่นคิดสร้างสรรค์อะไรใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับงานที่ทำ ต้องสร้างมิตรในที่ทำงาน ไม่ใช่ตัวเองเป็นศูนย์กลางเป็นที่ตั้งไปทั้งหมด ต้องหัดฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเอื้ออาทร เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อคนรอบข้างบ้าง อย่าใช้ความรู้สึกตัวเองเป็นใหญ่ หรือใช้ตัวเองเป็นบรรทัดฐานในการตัดสินคนอื่นไปเสียหมด เพราะบางครั้งงานที่ทำกับสิ่งที่ผู้อื่นทำอาจจะไม่เหมือนกัน ควรจะทำงานของตนเองให้ดีที่สุด การมองโลกในแง่ดี เอาใจใส่คนรอบข้างจะทำให้ไม่รู้สึกที่ตัวเองไม่โดดเด่นเดียว ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้น่าอยู่ เพื่อช่วยให้ผ่อนคลายหายเครียด และไม่ปล่อยให้งานคั่งค้างสะสมมากเกินไป มีน้ำใจ

มีมารยาท พูดจาภาษาคน ไพเราะอ่อนหวาน หรือหาเหตุตลกมาช่วยคลายเครียดบ้าง เรื่องนี้สำคัญเพราะน้ำใจ และการพูดจาที่ดี ๆ ย่อมส่งผลถึงจิตใจคนที่ทำงาน ให้เกิดความอ่อนโยนเข้าหากัน และบางครั้งเรื่องตลกก็ช่วยละลายพฤติกรรมคนที่มาจากต่างที่ต่างพื้นฐานให้เข้าหากันได้รวดเร็วขึ้น เป็นประโยชน์ต่อการทำงานเป็นทีมอย่างยิ่ง (สุกิจ ศุภเจริญกิจ, 2559)

3) ตัวบ่งชี้ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผู้บริหารโดยรวมมีอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงาน ได้ให้การสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพและการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างแรงจูงใจที่พบว่า ผู้บังคับบัญชาจะต้องพยายามศึกษาความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานอยู่เสมอว่าแต่ละคนมีความต้องการสิ่งใด เพื่อว่าจะสามารถสนองความต้องการของเขาเหล่านั้นได้ถึงระดับที่พึงพอใจแล้ว ระดับขวัญกำลังใจที่ดีของบุคคลแต่ละกลุ่มบุคคลก็สูงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ เลิศศิลป์ รัตนมุสิก (2538 : 95) ได้ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก แต่ก็มี 2 รายการที่ผู้บริหารมีสูงกว่าระดับปานกลางเล็กน้อย ได้แก่ (1) “เมื่อมีปัญหาเฉพาะหน้าเกิดขึ้น ผู้บริหารจะใช้ปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา” และ (2) “ผู้บริหารใช้วิธีการแก้ปัญหาแบบใหม่ ๆ” แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาบางแห่งยังขาดปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ที่เกิดขึ้นและยังใช้วิธีการแก้ปัญหาแบบเก่า ทั้งนี้เพราะผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ และเพิ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้บริหารโรงเรียนมาเป็นเวลาเพียง 1 - 2 ปีเท่านั้น ยังมีประสบการณ์ และมีความรู้ที่น้อย จึงต้องมีการพัฒนาตนเองให้มากขึ้น โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือการเข้ารับการฝึกอบรม เข้าร่วมสัมมนา เป็นต้น

4) ตัวบ่งชี้ด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการทำงานได้ประสบความสำเร็จ การกระตุ้นให้เพื่อนร่วมงานพัฒนาความรู้อยู่เสมอและการได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในลักษณะงาน ส่งผลให้พฤติกรรมการทำงานสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ มาณี ไชยธีรานุวัฒน์ศิริ และคนอื่น ๆ (2524 : 21) พบว่า ลักษณะของงานที่ปฏิบัติมีผลตอบแทนความก้าวหน้าความสำเร็จสูงและตรงกับความรู้ความสามารถและความถนัดจะส่งผลให้พฤติกรรมการทำงานสูง แต่ก็มีอยู่บางรายการที่มีในระดับปานกลาง อาทิ อาทิ “การยอมรับนับถือจากผู้บริหารโรงเรียนอื่น ๆ” (2) “การยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน” และ (3) “ผลตอบแทนที่ได้รับจากการปฏิบัติงานจนเป็นที่พอใจ” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร บางส่วนยังไม่ได้รับการยอมรับเท่าที่ควร ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉิมา บำเพ็ญบุญ (2559) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ พนักงานกลุ่ม Gen Y โดยปัจจัยนี้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมาก

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในมัธยมศึกษาที่แสดงออกมาในระดับมากและสูงกว่ามีประมาณร้อยละ 60 และที่อยู่ในระดับต่ำกว่ามีประมาณร้อยละ 40 แสดงว่ายังสามารถปรับปรุงและพัฒนาได้อีก สำหรับรายการที่ผู้บริหารมีอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) “การแต่งกายสะอาด เรียบร้อยและมีความเหมาะสม” (2) “มีการวางแผนในการบริหารงานทุกงาน และมุ่งที่ผลสัมฤทธิ์”, และ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ร่วมงานเพื่อแก้ปัญหาและความก้าวหน้าในหน่วยงานเสมอ ส่วนรายการที่ผู้บริหาร

โรงเรียนมีการแสดงออกมาและสังเกตได้ในระดับที่ค่อนข้างมาทางปานกลาง 4 รายการ ได้แก่ (1) “ความเชื่อมั่นในตนเองกล้าเผชิญกับปัญหาและแก้ไขโดยสันติวิธี”, (2) “มีการอำนวยความสะดวกในด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ”, (3) “มีการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรเสมอ” และ, (4) “แสดงความห่วงใยและให้ความช่วยเหลือเมื่อบุคลากรประสบปัญหาหรือมีความเดือดร้อน” ซึ่งรายการต่าง ๆ ที่ผู้บริหารปฏิบัตินี้ เป็นคุณสมบัติของผู้บริหารที่จะต้องมียู่แล้ว สำหรับบางรายการที่ยังแสดงออกมาในระดับที่ไม่สูงมาก โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์กับบุคลากร เพราะการบริหารงานให้บรรลุผลต้องอาศัยกำลังคน หากกำลังคนยังมีขวัญกำลังใจในระดับไม่สูงเพียงพอ ก็จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานได้ ผู้บริหารจึงต้องมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรของโรงเรียนให้มาก ๆ โดยเฉพาะการใช้แรงจูงใจภายใน (Motivation Factors) เพื่อเป็นการกระตุ้นหรือจูงใจให้เกิดความพอใจในการทำงาน ซึ่งเรื่องนี้ก็ส่งผลต่อการปฏิบัติงานให้มีสัมฤทธิ์ผล

ตัวบ่งชี้หรือตัวแปรที่นำมาศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับตัวแปรเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนทรธีรณ แก้วกนก (2546:62) ที่ทำวิจัยในบริบทใกล้เคียงกัน และจากข้อค้นพบนี้ มีเพียง 3 ปัจจัยเท่านั้นที่ร่วมกันอธิบายหรือพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ได้มากถึงร้อยละ 77 ซึ่งถือว่าสูงมาก โดยเฉพาะปัจจัยแรก คือความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเพียงปัจจัยเดียวก็สามารถอธิบายภาวะผู้นำของผู้บริหารได้สูงถึงร้อยละ 67 ฮาร์เรลล์ (Harrell, 1972 : 260) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจในการปฏิบัติงานว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ และปัจจัยเหล่านั้นใช้เป็นเครื่องมือบ่งบอกปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งมีอยู่ 3 ปัจจัยคือ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านงาน และปัจจัยด้านการจัดการ ดังนั้นวิธีการที่จะทำให้ผู้บริหารเหล่านี้พัฒนาความพึงพอใจให้สูงขึ้นจึงควรเกี่ยวข้องกับปัจจัยดังกล่าว กล่าวคือในการแต่งตั้งผู้บริหารโรงเรียนในเขตเมืองซึ่งอยู่ใกล้ความเจริญในทุกด้าน ส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีบุคลากรและนักเรียนมาก ผู้บริหารโรงเรียนควรอยู่ในวัยทำงาน มีความรู้และประสบการณ์สูง มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งมั่นและมุ่งมั่นสัมพันธ์ รวมทั้งสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริหารเท่าทันกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่โดยรอบมีความคิดใหม่ ๆ และทำงานในเชิงรุก ให้ผลงานออกมาในเชิงประจักษ์ ก็จะทำให้เกิดการยอมรับจากทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน รายการที่มีปฏิสัมพันธ์ในระดับไม่สูงมากนัก : ปัจจัยการสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ รายการ “ระดับความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับผู้ปกครองนักเรียนหรือผู้นำชุมชนหรือชุมชน” แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาบางแห่ง ยังขาดอยู่ก็ควรหาทางทำให้ดีขึ้น ซึ่งก็มีวิธีการอยู่หลายวิธี เช่น การเชิญผู้ปกครองนักเรียนมาร่วมทำกิจกรรมกับโรงเรียน หรือ การให้การสนับสนุนและเข้าร่วมกิจกรรมกับงานของชุมชนทุกครั้งที่มีโอกาส หรือ การจัด

กิจกรรมบริการวิชาการให้แก่ชุมชน เพราะการทำสิ่งใด ๆ ก็ตามที่ชุมชนได้รับประโยชน์ หรือแม้แต่การอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นกันเอง ไม่ถือตัว ให้การยอมรับนับถือ ชยันลงชุมชน อย่างนี้ก็พอจะเป็นแนวทางสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชนได้

1.1 ปัจจัยด้านสุขภาพจิตของผู้บริหาร ในรายการ “ผู้บริหารดูเป็นคนอารมณ์ดี ร่าเริงแจ่มใส ทำให้รู้สึกสบายใจเมื่อร่วมทำงานด้วย” อย่างนี้แสดงว่ายังมีผู้บริหารโรงเรียนบางท่านที่บุคลากรมีความรู้สึกไม่อยากจะอยู่ใกล้หรือร่วมทำงานด้วย พิจารณาได้ว่าผู้บริหารมีคุณสมบัติทางจิตไม่ปกติ อาจเป็นคนมีอารมณ์ฉุนเฉียว ไม่ยิ้มแย้มแจ่มใส ดุด่าโดยไม่มีเหตุผล ทำอะไรตามอารมณ์ตนเอง อย่างนี้คงไม่ตีแนวในการบริหารงาน เพราะการทำงานต้องอาศัยคน หากคนมีความรู้สึกหรือเจตคติไม่ดีต่อผู้บริหาร ความสูงใจ ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานก็จะต่ำ ผลงานที่ออกมาก็จะต่ำตามไปด้วย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน หากตรวจสอบว่าตนเองเป็นเช่นนั้นจริง ก็ควรได้พิจารณาปรับปรุงและแก้ไข

1.2 ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่ในรายการ “เมื่อมีปัญหาเฉพาะหน้าเกิดขึ้น ผู้บริหารจะใช้ปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา”, “เมื่อวิธีการแก้ปัญหาแบบเดิมไม่ได้ผล ผู้บริหารของท่านจะหันไปใช้วิธีการแก้ปัญหาแบบใหม่ ๆ”. แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนบางท่านไม่ค่อยมีไหวพริบในการแก้ปัญหา หรือยังใช้วิธีการเดิม ๆ ในการแก้ปัญหา ซึ่งในการเป็นผู้บริหารยุคใหม่ หรือยุค Thailand 4.0 ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำตามสถานการณ์ เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจากสภาพความจริงที่พบว่าผู้บริหารเกือบร้อยละ 60 เป็นผู้มีอายุ 55 ปีขึ้นไปนั้น ถือว่าเป็นผู้มีอายุมาก อาจมีความคิดว่าอยู่ทำงานรอเกษียณอายุ ไม่ต้องกระตือรือร้น ไม่ต้องแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติม หากคิดอย่างนี้การจะบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิผลก็คงมีความเป็นไปได้น้อย วิธีแก้ก็อาจทำได้หลายประการ คือ ผู้มีอำนาจในการบรรจุแต่งตั้ง ควรแต่งตั้งผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ในระดับปริญญาเอก มีอายุอยู่ในช่วง 40 – 55 ปี มาเป็นผู้บริหารโรงเรียนในเขตเมือง หรือผู้บริหารที่มีอายุมาก มีภาวะผู้นำต่ำ ก็ควรส่งไปพัฒนาเพิ่มเติม โดยการศึกษาอบรมในหลักสูตรที่จัดขึ้นโดยเฉพาะ ซึ่งก็สอดคล้องกับปัจจัยด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ในรายการที่ว่า “ผู้บริหารได้รับการยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน” ซึ่งพิจารณาในทางตรงกันข้าม ก็คือ ผู้บริหารยังขาดการยอมรับนับถือจากบุคลากรนั่นเอง อาจมาจาก อายุ วุฒิการศึกษา ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์การทำงาน

2. จากการวิจัยครั้งนี้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลร่วมกันอธิบายหรือพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ได้สูงถึงร้อยละ 77 (R-Square = .77) คือ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิต ของผู้บริหารโรงเรียน ดังนั้นจึงมีข้อเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องว่า

2.1 ผู้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาสำหรับพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตเมือง ควรบรรจุสาระทางวิชาการ และปฏิบัติการ ใน 3 ปัจจัยดังกล่าวให้มากเป็นพิเศษ มากกว่าสาระด้านอื่น ๆ อาทิ หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นที่จัดโดยหน่วยงานพัฒนาหรือบังคับบัญชา

2.2 ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตเมือง ที่ประสงค์ให้โรงเรียนของตนเป็นโรงเรียนคุณภาพ ต้องตระหนักในเรื่องนี้ให้มาก ๆ โดยการตรวจสอบตนเองว่าใช้แบบภาวะผู้นำแบบใดในการบริหารจัดการ

โรงเรียน โดยต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน คือ ผู้นำ ผู้ตาม และสถานการณ์ รวมทั้งการบริหารตน บริหารคน และบริหารงาน ด้านการบริหารตนหรือผู้นำ จะปรับปรุงและพัฒนาได้ง่ายกว่าด้านอื่น ๆ เพราะ อยู่ที่ตัวผู้บริหารเอง หากได้มีการตรวจสอบและพบว่ายังขาดหรือมีจุดอ่อนอยู่ก็สามารถปรับปรุงและพัฒนา ได้ แต่อย่างไรก็ตามก็ควรได้พิจารณาองค์ประกอบอื่นด้วย เพราะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับภาวะผู้นำ เพียงแต่อาจทำได้ยากกว่า

2.3 ความพึงพอใจในการทำงาน มีความสัมพันธ์ในทางบวกค่อนข้างสูงกว่าทุกปัจจัย และเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ดังนั้นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งหรือพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ควรตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ ว่า จะหาแนวทางอย่างไร ในการทำให้ผู้บริหารมีความสุข และพึงพอใจในการทำงานในระดับสูงสุดเท่าที่จะทำได้ โดยมีข้อเสนอแนะให้ใช้ทฤษฎีของ Herzberg และ Maslow มาเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนา โดยมุ่งไปที่การกระตุ้นหรือจูงใจให้เกิดความพึงพอใจ นำมาบูรณาการกับการจูงใจด้วยปัจจัยสุขสภาวะอนามัย (Hygien Factor) หรืออาจ (1) สร้างแรงจูงใจโดยให้รางวัลตอบแทน เช่น ค่าตอบแทนเป็นตัวเงิน ขึ้นเงินเดือนปีละ 2 ขั้น ให้โบนัสพิเศษ เบี้ยขยันหรือเบี้ยประชุม หรือสร้างแรงจูงใจตอบแทนที่ไม่ใช่เงิน ได้แก่ การให้เครื่องอำนวยความสะดวก เช่น ห้องทำงานส่วนตัว ให้โอกาสไปศึกษา อบรมสัมมนา เพิ่มเติม และการยกย่องเชิดชูเกียรติ ประกาศนียบัตรต่าง ๆ เป็นต้น (2) สร้างแรงจูงใจด้วยการมอบหมายงานที่ท้าทายความสามารถ เหมาะสมกับวัย (3) สร้างแรงจูงใจด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในกลุ่มโรงเรียน (Participative Management) เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตเมืองที่อำเภออื่น หรือจังหวัดอื่น ๆ ที่มีความเจริญ หรืออยู่ในบริบทเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องของผลการวิจัย (Consensus) เพื่อจัดทำเป็นบรรทัดฐาน (Norm) นำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารบุคลากรระดับสูงของโรงเรียนในเขตเมือง รวมทั้งใช้เป็นเกณฑ์ในการพัฒนาตนเองของผู้บริหาร

2. ควรมีการศึกษาวิจัยตัวแปรปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติมจาก 4 ปัจจัยนี้ รวมทั้งปัจจัยสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์ในการบริหาร เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการวางแผนบรรจุ แต่งตั้งและพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนในเขตเมืองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เพียงบุคลากรกลุ่มเดียว หากมีการวิจัยในลักษณะนี้ ควรเพิ่มศึกษาจากกลุ่มอื่นด้วย เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชนที่อยู่โดยรอบโรงเรียน เพื่อใช้ถ่วงเฉลี่ยคำตอบ ไม่ให้เกิดความลำเอียง รวมทั้งการใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลก็เช่นเดียวกัน ที่ไม่ควรใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว อาจเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต หรือแบบสัมภาษณ์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2539). **ทฤษฎีต้นไม้อัจริยธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล ตำราชั้นสูง**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประสิทธิ์ เฝยกลิ่น. (2527). รูปแบบการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนสำหรับสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. *Suranaree Journal, Soc. Sci.* Vol. 8 No. 1; June 2014 (1-22).
- ณัฐพงศ์ บุญยารมย์. (2554). “ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน
วิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัด
นครพนม.” *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*. ปีที่ 1 ฉบับที่ 1, 2554: 107-111.
- บัณฑิต แทนพิทักษ์. (2540). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ อำนาจ ความศรัทธา และความ
พึงพอใจในงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- มาณี ไชยธีรานุกุลศิริ และคนอื่น ๆ. (2524). **บทบาทพระสงฆ์ : ศาสตร์และศิลป์ในการอบรมคุณธรรม
ของพระเถระภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. นครปฐม : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เลิศศิลป์ รัตนมุสิก. (2538). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการปฏิบัติตนอย่างมี
พรหมวิหารสี่ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร**.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สุกิจ ศุภกิจเจริญ. (2559). **เจตสิกอย่างสร้างความสำเร็จได้**. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์
พับลิชชิ่ง.
- สุนทรภรณ์ แก้วกนก. (2546). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- สัมมา รณิธย์. (2554). **การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร
มหาวิทยาลัยราชภัฏ**. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนสุนันทา.
- อัจจิมา บำเพ็ญบุญ. (2559). “ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ พนักงานกลุ่ม Gen Y
Factors Affecting Job Satisfaction to Gen Y.” *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 9 (2) ก.ค. - ธ.ค. 59: 239-252
- Harrell, Thomas Willard. (1972). *Industrial Psychology*. New York: Holt Rinehart and
Winston.
- House, Robert J. (1981). *A Path Goal Theory of Leader Effectiveness*. n.p: n.p.

Hoy, Wayne K, & Miskel, Cecil G. (2005). **Educational Administration**. (7thed). New York:McGraw-Hill.

Israel, Babara A. (1985). “Social Network and Social Support: Implications for Natural Helper nd Community Level Interventions”, in Health. Educ.Behav, (pp.66). 12, 1985.

Magusson and Endler. (1989). **Personality at the Crossroads: Current Issues in Interactionism Psychology**. New jersey: LEA Publisher.

Tiden and Weinert. (1987). **Social Support and the Chronically ill Individual**. New York: Nurse Res.

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มท่าจิ้งก่าหน้า
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2

Teacher's Participation in Academic Administration of School Teachers Thachin
Kaona Group Under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 2

เนตรนภา ภูสุภา^{*1}, นิตยา ศรีมกุฎพันธ์²

Netnapa Phusumpou^{*1}, Nitaya Srimakutphun²

^{*1}นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

²อาจารย์ที่ปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

^{*1}Master of Education Program Student, Faculty of Education, BangkokThonburi University.

²Advisor of Faculty of Education, BangkokThonburi University.

e-mail: nitayasatit@hotmail.com

Received: December, 3 2019

Revised: December, 15 2019

Accepted: December, 24 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มท่าจิ้งก่าหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนกลุ่มท่าจิ้งก่าหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักสูตรและ การนำไปใช้ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนกลุ่มท่าจิ้งก่าหน้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในโรงเรียน และขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การบริหารงานวิชาการของครู, การศึกษา

ABSTRACT

The purpose of this research was to study 1) participation in academic administration of teachers of Tha Chin Progressive School group. 2) to compare the participation in academic administration of teachers of the Tha Chin Progressive School group. Under the Office of Nakhon Pathom Primary Educational Service Area, Zone 2 by gender, educational background, work experience and school size.

The sample group used in this research was the teachers of Tha Chin Progressive School group. Under the Office of Nakhon Pathom Primary Educational Service Area 2, consisting of 80 people. The instrument used in this research was a questionnaire with 5 level estimation questionnaires. The statistics used for data analysis were Percentage, Mean and Standard Deviation. (Standard Deviation) T-test and One-way ANOVA.

The results of the research showed that 1) The participation in academic administration of teachers The Office of Nakhon Pathom Educational Service Area, Area 2, in overall, and each level was at a high level. In order of average scores from highest to lowest, namely curriculum and the application of teaching media. Teaching and learning And measurement and evaluation 2) comparing the participation in academic administration of teachers Tha Chin Advance School Group Source: Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office, Area 2: Classified by gender, educational background, school work experience And school size Overall and each aspect is not different.

Keywords: Academic Administration, Participation, Education

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษามีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบเป็นคนดีมีความสามารถและมีความสุข การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลจำเป็นต้องมีประสิทธิภาพ การกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และเป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งให้มีการจัดโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาของไทยมีเอกภาพเชิงนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติมีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาดังบทบัญญัติไว้ในมาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาทั้งด้านการบริหารวิชาการด้านการบริหารงบประมาณด้านการบริหารบุคลากรและด้านการบริหารทั่วไปอย่างทั่วถึง คณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

โดยตรงเพื่อให้การจัดการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษาเป็นไปอย่างมีเอกภาพกระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาไว้โดยมุ่งการจัดการศึกษาที่เป็นเลิศด้วยการทำให้โรงเรียนมีคุณภาพ การเรียนการสอนมีคุณภาพ ห้องเรียนมีคุณภาพและผู้เรียนมีคุณภาพได้มาตรฐานในระดับสากล แนวนโยบายและแนวปฏิบัติสำคัญที่สุดที่จะนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ กระทรวงศึกษาธิการ (2556 : 32) กำหนดไว้งานบริหารสถานศึกษาตามการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลได้ กำหนดขอบข่ายและภารกิจ การบริหารจัดการศึกษาไว้ 4 งาน คือ งานบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและงานบริหารทั่วไป ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีหน้าที่หลักในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ครอบคลุมงานทั้ง 4 งาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาและให้การศึกษามีประสิทธิภาพ คือมุ่งสร้างคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม มีความรู้มีความสามารถมีทักษะในการทำงานมีคุณธรรมจริยธรรมได้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ประกาศใช้ระเบียบว่าด้วยการจัดกลุ่มโรงเรียน พ.ศ. 2557 และจัดตั้งกลุ่มโรงเรียน มีผู้บริหารโรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียนเป็นคณะกรรมการโดยตำแหน่ง เพื่อให้บริหารการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ให้มีความคล่องตัวในระดับกลุ่มโรงเรียน และระดับสถานศึกษา เกิดการมีส่วนร่วม สร้างความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูล และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2, 2558 : 4)

การจัดการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มท่าจีนก้าวหน้า ได้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาหลาย ๆ ด้าน ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตามจากการบริหารงานที่ผ่านก็มักจะประสบปัญหาและมีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้อำนาจหน้าที่ตัดสินใจเองเป็นส่วนใหญ่ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารน้อยความสามารถในการโน้มน้าวผู้ใต้บังคับบัญชาตอบสนองความต้องการความสำเร็จของโรงเรียน อาจเป็นสาเหตุให้คุณภาพผู้เรียนที่ปรากฏอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2557 ซึ่งมีคะแนนระดับเขตพื้นที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเนื่องมาจากครูไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดหน้าที่และการมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ ความสามารถ ครูไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2, 2558 : 7)

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในองค์ประกอบ 4 ด้าน ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านการวัดและการประเมินผล ของครูในกลุ่มโรงเรียนท่าจีนก้าวหน้าเพื่อพัฒนา

การศึกษาของกลุ่มโรงเรียนท่าจีนก้าวหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2
ต่อไป

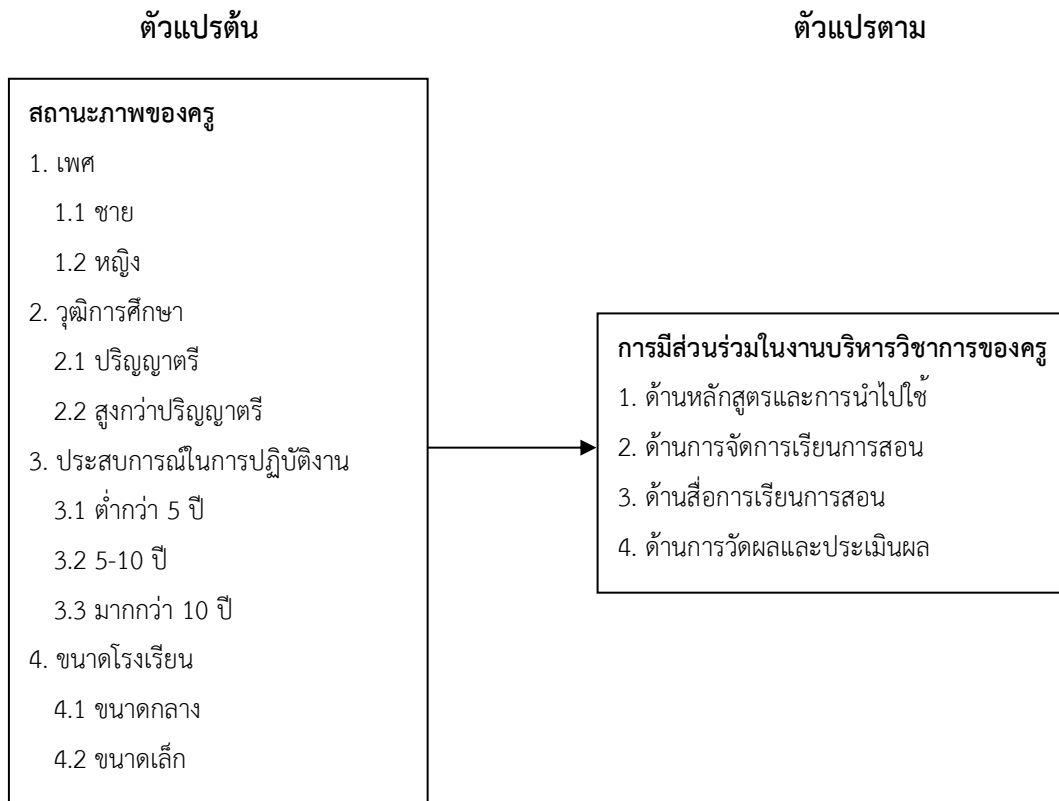
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มท่าจีนก้าวหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มท่าจีนก้าวหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครู ตามแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามขยายของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผล และประเมินผล โดยศึกษาเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน
2. **ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ ครูในโรงเรียนกลุ่มท่าจีนก้าวหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 102 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนกลุ่มท่าจีนก้าวหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ปีการศึกษา 2560 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 80 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เปรียบเทียบจากตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนกลุ่มทำเงินก้าวหน้าสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 102 คน โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan), 1970, p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 80 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในงานบริหารวิชาการของครู โรงเรียนกลุ่มทำเงินก้าวหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ซึ่งลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมมากที่สุด การมีส่วนร่วมมาก การมีส่วนร่วมปานกลาง การมีส่วนร่วมน้อย และการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่ออธิบายลักษณะของตัวแปร ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มทำจิ้งก่าหัวหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

2. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มทำจิ้งก่าหัวหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำแนกตามเพศของครู โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มทำจิ้งก่าหัวหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษารายด้านทุกด้านมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการวัดผลและประเมินผล มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มทำจิ้งก่าหัวหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มทำจิ้งก่าหัวหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มทำจิ้งก่าหัวหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานการวิจัย ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำมาแปลผลได้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มทำจิ้งก่าหัวหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนถือว่างานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียนจะต้องมีการกำกับอย่างใกล้ชิดเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงและขณะนี้ในยุคของการปฏิรูป

การศึกษา จึงทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนางานทางด้านวิชาการ และต้องส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาการงานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับอุทัย ชาลินี ฉายารัตน์ (2550 : 18) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการจัดเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของสถานศึกษาที่เป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษาเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียน ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นมืออย่างมีคุณภาพและประสิทธิผล พิทักษ์ เหมือนศาสตร์ (2553) ได้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดวิมุตยาราม สำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านการนิเทศภายใน 4) ด้านการวัดและประเมินผล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนวัดวิมุตยาราม สำนักงานเขตบางพลัด สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ และแบบตรวจสอบรายการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดวิมุตยาราม สำนักงานเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ครูมีส่วนร่วมมากที่สุด และด้านนิเทศภายในครูมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

2. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มท่าจันทน์ท่าหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญเพศชายกับเพศหญิงเท่าเทียมกัน เพศไม่ได้เป็นปัญหาหรืออุปสรรคในงานวิชาการ เพราะงานวิชาการใช้สติปัญญาความรู้ความเข้าใจความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันครูเพศชายและเพศหญิงได้รับการศึกษาอบรมสม่ำเสมอ จึงมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารได้มากขึ้นซึ่งมักจะเห็นเพศชายและเพศหญิงเข้ามามีส่วนร่วมในงานวิชาการอยู่เสมอ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับอรุณทัย สงศรี (2555 : 95) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของครูศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศของครู โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับ พรภิมล ศรีโสมสาร (2555 : 76) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของครู อำเภอบ้านฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามเพศของครู โดยรวมไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

3. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มท่าจันทน์ท่าหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำแนกวุฒิการศึกษา รายด้านทุกด้านมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการวัดผลและประเมินผล มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยครูที่จบการศึกษาปริญญาตรี สูงกว่าครูที่จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีวุฒิการศึกษาที่สูงจะให้ความสำคัญกับหลักสูตรเพราะหลักสูตรเป็นตัวกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรต้องให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น ต้องศึกษาความต้องการของชุมชน สภาพปัจจุบันและสิ่งที่สังคมต้องการให้เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับอิทธิเดช สิทธิจันทร์ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การมี

ส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเขตตำบลท่ากระดาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเขตตำบลท่ากระดาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ยกเว้นด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเขตตำบลท่ากระดาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2 จำแนกตามเพศของผู้สอน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ผลการประเมินการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเขตตำบลท่ากระดาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้และด้านการวัดผลประเมินผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการนิเทศภายในจำแนกตามประสบการณ์ทำงานของครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มท่าจันทน์ก้าวน้ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูที่มีประสบการณ์มากได้ปฏิบัติงานมานาน จึงได้ทราบปัญหาและเห็นการเปลี่ยนแปลงตลอดจนแนวทาง หรือวิธีการแก้ไขต่าง ๆ มาบ้างแล้ว ซึ่งเมื่อใดที่เกิดปัญหาซ้ำ ๆ กัน หรือเหตุการณ์ที่มีการส่งเสริมให้เกิดขึ้นก็สามารถปฏิบัติได้ทันที ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยจะมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม จึงมีความเข้าใจและมีแนวทางปฏิบัติมาเป็นอย่างดี เมื่อมีเหตุการณ์หรือมีปัญหาให้แก้ไข หรือได้รับการส่งเสริมให้ปฏิบัติงานก็สามารถปฏิบัติงานได้ทันทีเช่นกัน เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ครูที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับปาณิสรา เกิดมรดก (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า ครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองสระบุรีที่มีประเภทดำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การทำงานและมีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มท่าจันทน์ก้าวน้ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางมีการจัดการศึกษาใกล้เคียงกัน บทบาทหน้าควมรับผิดชอบเหมือนกัน ปฏิบัติงานอยู่ภายใต้ระเบียบกฎหมาย นโยบาย และแนวปฏิบัติเดียวกัน มีความรอบรู้ความต้องการพัฒนาตนเองต้องแข่งขันทำให้มีการมีส่วนร่วมของครูกับการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน ซึ่งสังคมในปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนั้น การปฏิสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนขนาดต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ดีในการแบ่งปันประสบการณ์ในการทำงานไม่ให้เกิดล้มล้ำกัน การพัฒนาโรงเรียนต้องยึดระเบียบการปฏิบัติงานเดียวกัน ดังนั้นการมีส่วนร่วมระหว่างครูในแต่ละโรงเรียน จึงยึดแนว

ปฏิบัติใกล้เคียงกันจึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับสิริพร ยงเพชร (2553) ศึกษา การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของข้าราชการครูของผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน และปานกลาง 3 ด้าน เรียงตามลำดับ ดังนี้ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ ส่วนการบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน จำแนกตามเพศ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการติดตามหลักสูตร เพื่อนำหลักสูตรมาพิจารณาปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพการดำเนินการของโรงเรียน วิเคราะห์และกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้หรือรายวิชาที่เป็นการประเมินตามสภาพจริง และให้ครูมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้การสอน โดยการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา รวมถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการให้บริการเยี่ยมสือ เพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือกสือสำเร็จรูปที่ผลิตได้มาตรฐานหรือร่วมกันผลิตสือให้มีประสิทธิภาพตามกระทรวงศึกษาธิการกำหนด และนำมาใช้ในการประกอบการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

1.2 การบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูต้องให้ความสำคัญ เอาใจใส่เร่งปรับปรุง พัฒนาการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทางเลือกในการตัดสินใจและแก้ปัญหา สามารถกำหนดนโยบายบนพื้นฐานของข้อมูลที่เชื่อถือได้และสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น ด้านส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรต้องสนับสนุนส่งเสริมให้ความรู้ด้านวิชาการ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้การจัดการศึกษาในสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงขึ้น และการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่นและองค์กรอื่น ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูต้องให้บริการทางวิชาการเพื่อส่งผลให้โรงเรียนได้รับการยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่ดำเนินภารกิจของโรงเรียนได้ผลและส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับมาตรฐานตามที่ต้องการ โดยทุกฝ่ายต้องมีความส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดการศึกษา รวมถึงสนับสนุนให้ชุมชนเรียนรู้ ศึกษาคุณงานด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาถ่ายทอดให้กับนักเรียนและชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความคิดเห็นของครู บุคลากร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุม อันจะนำไปสู่การหาแนวทางการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของครูกับความสำเร็จของการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

2.3 ควรศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

2.4 การรวบรวมข้อมูลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลในลักษณะของการสำรวจความคิดเห็น หากในโอกาสต่อไปควรใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลหลาย ๆ วิธีการ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรม เพื่อจะช่วยให้ข้อมูลที่ได้รับมีความสมบูรณ์มากขึ้นและสามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปปรับใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.

(2550). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 124 ตอนที่ 24 ก.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. (2558). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2555-2558**. นครปฐม: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2.

จิราพร พุทธชื่น. (2553). **การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของครูเทศบาล สังกัดเทศบาล เมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

พิเชษฐ์ วายุวรรณ. (2553). **การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชัยรัตน์ ลำภูทธิ. (2552). **สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในเครือบดินทรเดชา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.

- รัตนา อนันต์ชาติ. (2550). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา
ในอำเภอเมืองชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สันติ บุญภิรมย์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561).
กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2556). คำเฉพาะเกี่ยวกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม.
สืบค้นจาก <http://www.opdc.go.th/special.php>.

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองในการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ
เพื่อการสื่อสาร โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 4

Comparison of The Opinions of Teachers and Parents in Using Information
Technology for Communication at Thammasat Khlong Luang Withayakhom
Shcool Under the Secondary Educational Service Area Office 4

จันทรา แก่นจันทร์^{*1}, ลัดดาวัลย์ คงสมบูรณ์²

Juntra Kaenchant^{*1}, Laddawan Kongsomboon²

^{*}นักศึกษาระดับปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

²อาจารย์ที่ปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{*1}Master of Education Program Student, Faculty of Education, BangkokThonburi University.

²Advisor of Faculty of Education, BangkokThonburi University.

e-mail: laddawan.ksb@gmail.com

Received: December, 2 2019

Revised: December, 25 2019

Accepted: December, 27 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองในการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ ครูและผู้ปกครอง ปีการศึกษา 2561 จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t - test (Independent Sample))

ผลการวิจัย พบว่า 1) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารของครูและผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสื่อสารอย่างเปิดเผย การมีส่วนร่วมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร ความไว้วางใจซึ่งกันและกันในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารไปในทิศทางเดียวกัน และการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีสำหรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองนักเรียนต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ, การสื่อสาร

ABSTRACT

The research were to study and compare of the opinions of teachers and parents in Using Information Technology for Communication at Thammasat Khlong Luang Withayakhom School under the Secondary Educational Service Area Office 4 The population were teacher and parents total of 300 in academic year 2018. The instrument for collected data was five level rating scales questionnaires. Data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and t-test.

The result of research were found that : 1) The Using Information Technology and Communication by teachers at Thammasat Khlongluang Withayakhom School under the Secondary Educational Service Area Office 4 the overall level is very high, When considering with each aspect by the use of Information Technology and Communication openly, the participation in using Information Technology and Communication, the trust of using of Information Technology and Communication, the collaborative goal, and the interrelated. 2) Comparison the opinions of teachers and parents by Using Information Technology and Communication at Thammasat Khlongluang Withayakhom School under the Secondary Educational Service Area Office 4 The overall opinious were not different.

Keywords: Using Information Technology and Communication

บทนำ

นโยบายของรัฐบาลด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศได้กล่าวถึงบทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาการศึกษาของประเทศกำลังพัฒนา (The Role of ICT in Improving Education in Developing Nations) ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศ มีบทบาทสำคัญทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา ในการเพิ่มคุณภาพการศึกษาและการฝึกอบรมคน ประเทศไทยเองก็ให้ความสำคัญในการเพิ่มศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ขณะนี้ประเทศไทยเข้าสู่การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2552-2561 และเชื่อว่าจะสามารถประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เพื่อให้ประชาชนชาวไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ในการปฏิรูปการศึกษารอบสองโครงการเหล่านี้ได้ยึดแนวทาง 3 เสาหลัก ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การขยายโอกาส และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน รวมทั้งมี นโยบาย 4 ใหม่คือ สร้างคนไทยยุคใหม่ สร้างครูไทยยุคใหม่ สร้างสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ใหม่ และสร้างระบบบริหารจัดการใหม่โดยเน้นธรรมาภิบาล และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม ประเทศไทยได้วางแผนงานที่จะใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการเดินทางทางการศึกษา ให้เกิด

การพัฒนาอย่างต่อเนื่องและช่วยลดผลกระทบของโลก ในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ และวิกฤตทางการเงิน รวมทั้งเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในประเทศไทย (พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ, 2553 : 22)

โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการในโลกยุคไร้พรมแดนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยอย่างกว้างขวางและยังต้องมีการแข่งขันในระดับประเทศในด้านการค้า เศรษฐกิจและการเงินเป็นอย่างมาก ดังนั้นต้องปรับปรุงคุณภาพของประชากรให้มีทักษะและศักยภาพต่าง ๆ สูงขึ้นเพื่อให้มีพื้นฐานทางการคิด มีความสามารถในการจัดการทักษะในการดำเนินชีวิต การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ยังไม่มีข้อมูลชัดเจนว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ผู้ศึกษา จึงมีความประสงค์จะทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องสภาพการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เพื่อเป็นต้นแบบแนวทางการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับสถานศึกษาทั่วประเทศต่อไป ดังนั้น ผู้ศึกษาวิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารในโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการปรับปรุง พัฒนาการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปใช้ในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 4 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1,400 คน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนและผู้ปกครอง จำนวน 300 คน ซึ่งได้มาจากตารางของเครซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-608 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 43)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะบุคคล ได้แก่ ตำแหน่ง และ วุฒิการศึกษาสูงสุด เป็นแบบตรวจคำตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียน ธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

- 1) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารอย่างเปิดเผย
- 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารอย่างมีเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน
- 3) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีสำหรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร
- 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร
- 5) ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกันในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร

สรุปผลการวิจัย

ความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองนักเรียนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารในโรงเรียน ธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับจากน้อยไปมาก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีสำหรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารอย่างเปิดเผย การมีส่วนร่วมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร ความไว้วางใจซึ่งกันและกันในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารอย่างมีเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร อย่างเปิดเผย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูและผู้ปกครองนักเรียนสื่อสารเข้าใจตรงกัน รองลงมา คือ ครูและผู้ปกครองนักเรียนเปิดเผยข้อมูลนักเรียนอย่างตรงไปตรงมา ครูมีทักษะในการสื่อสารที่ดี ผู้ปกครองสามารถโต้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้ปกครองได้รับข้อมูลข่าวสารจากครูได้อย่างถูกต้องและทั่วถึง

2. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารอย่างมีเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอนโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน

เข้าใจในเป้าหมายของโรงเรียน ครูเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม ครูกำหนดเป้าหมายสำหรับการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้ปกครองนักเรียนสามารถร่วมปฏิบัติตามนโยบายของโรงเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนการสอน

3. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีสำหรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูและผู้ปกครองนักเรียนทำกิจกรรมร่วมกันได้อย่างมีความสุขรองลงมา ได้แก่ ครูเป็นแบบอย่างในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ครูมีความเข้าใจซึ่งกันและกันต่อผู้ปกครองนักเรียน ครูมีความสัมพันธ์อันดีต่อผู้ปกครองนักเรียน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีบรรยากาศการเรียนที่ดี เกื้อกูลกันระหว่างคณะบริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียน

4. การมีส่วนร่วมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ครูมีการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ปกครองนักเรียนในทุกกิจกรรมโดยไม่เลือกกลุ่มเลือกบุคคล รองลงมา ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานของโรงเรียน ครูและผู้ปกครองนักเรียนมีการช่วยเหลือกันและกันในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนในกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ครูและผู้ปกครองนักเรียนมีความร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็ม

5. ความไว้วางใจซึ่งกันและกันในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ผู้ปกครองนักเรียนมีความไว้วางใจ การดูแลของครูในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน รองลงมา คือ ครูสามารถเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับผู้ปกครองนักเรียนได้ ครูและผู้ปกครองนักเรียนสามารถปรึกษาปัญหาจากกิจกรรมของนักเรียนได้ ครูสามารถมั่นใจว่าผู้ปกครองนักเรียนสามารถดูแลและช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมทางการเรียนสำเร็จไปได้ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ คือ ผู้ปกครองนักเรียนมีความเชื่อมั่นในความสามารถของครูในการพัฒนาการเรียนการสอน

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองนักเรียนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารในโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีสำหรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารอย่างเปิดเผย การมีส่วนร่วมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร ความไว้วางใจซึ่งกันและกันในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร ไม่แตกต่างกัน แต่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารอย่างมีเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองนักเรียนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารในโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีสำหรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารอย่างเปิดเผย การมีส่วนร่วมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร ความไว้วางใจซึ่งกันและกันในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารอย่างมีเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน

ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บรรจง เชื้อนแก้ว (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่า โดยภาพรวมการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทุกแห่ง มีการบริหารงานทั้งแบบรวมศูนย์และกระจายศูนย์ ส่วนกระบวนการที่ใช้ในการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ (1) กระบวนการวางแผนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นกระบวนการในการจัดทำแผน กลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ของสถาบัน (2) กระบวนการจัด องค์การเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นกระบวนการในการจัดโครงสร้างองค์การให้ตอบสนองกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถาบัน (3) กระบวนการบูรณาการ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นกระบวนการในการสำรวจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใหม่ ๆ ที่สร้างโอกาสให้กับสถาบันและแก้ไขข้อจำกัดเดิมที่มีอยู่ และสามารถนำมาบูรณาการ เข้ากับระบบงานเดิม (4) กระบวนการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นกระบวนการในการพัฒนาผลการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร และนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผน ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 6 ตัวแปร ประกอบด้วย (1) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2) โครงสร้างองค์การเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (3) บทบาทของบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (4) กลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (5) วัฒนธรรมองค์การ (6) ภาวะผู้นำของผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร แต่ทั้งนี้กระบวนการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถาบันอุดมศึกษาไทย ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ได้แก่ กระบวนการวางแผนเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร กระบวนการจัดองค์การเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระบวนการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และกระบวนการควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ กลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 2) ปัจจัยรอง ประกอบด้วย เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร บทบาทของบุคลากร เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และวัฒนธรรมองค์การ 3) ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย

เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ได้จากการวิจัยนี้ คือ รูปแบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย ชื่อว่า ICTM/THAI-HEI Model

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้บริหารของนักเรียนในโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 4 พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สิริชัย ดีเลิศ (2558) ที่ได้สำรวจสถานภาพและความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการศึกษา พบว่า สถานภาพและความพร้อมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่ คือ การติดตามข้อมูลข่าวสารความรู้จากสิ่งพิมพ์ในห้องสมุดโรงเรียน ด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ของครู ส่วนใหญ่ใช้เพื่อจัดเก็บประมวลผล ด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ของนักเรียนส่วนใหญ่ใช้เพื่อการเรียนคอมพิวเตอร์ ด้านการใช้ระบบอินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย (School Net) โดยครูผู้สอนคอมพิวเตอร์ส่วนใหญ่จะใช้เพื่อค้นคว้าข้อมูล ส่วนนักเรียนจะใช้ในการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ ด้านการบำรุงรักษาเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เชื่อมต่อของโรงเรียนคือเมื่อเครื่องคอมพิวเตอร์ชำรุดส่วนใหญ่แก้ปัญหาโดยติดต่อร้านซ่อมส่วนด้านความพร้อมของการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ด้านความพร้อมของครูผู้สอน พบว่า ครูส่วนใหญ่เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์เบื้องต้นมีการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ในชั้นเรียน ส่วนใหญ่สอนไม่ครอบคลุมต่อออฟฟิศ นอกจากวิชาคอมพิวเตอร์แล้ววิชาที่กำหนดให้ใช้คอมพิวเตอร์มากที่สุดคือ ภาษาอังกฤษ ไม่แตกต่างกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรรณี สนวนเพลง (2552) และ กัมพล โพธิ์ระดก (2553) การประเมินประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพปัจจุบัน ประเมินประสิทธิภาพและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มาตรการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือผู้ที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมกับสถานศึกษาของภาครัฐและเอกชน ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พบว่า การนำนโยบายการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาไปปฏิบัติขั้นตอนการปฏิบัติที่สำคัญ ได้แก่ การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ การสำรวจความต้องการของบุคลากรกำหนดนโยบายและแผนการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ การฝึกอบรมบุคลากร การอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติ ปฏิบัติตามแผน และการประเมินผลตามแผนเป็นระยะ ๆ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือคอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ล้าสมัย มีความเร็วต่ำเกือบหมดสภาพ ขาดครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยตรงและงบประมาณมีไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการการวางแผนเชิงกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ และแผนการแก้ปัญหาไอซีทีของสถานศึกษา ได้แก่ ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้และความเชี่ยวชาญ โดยส่งเข้ารับการฝึกอบรม เสริมสร้างความพร้อมในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูและผู้ปกครองนักเรียนควรมีการกำหนดเป้าหมายสำหรับการเรียนการสอนอย่างชัดเจนและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินการไปได้อย่างเรียบร้อยและสมบูรณ์
2. สถานศึกษา ครูและผู้ปกครองนักเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ เพื่อให้ครูและผู้ปกครองนักเรียนได้มีส่วนร่วม เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารเพื่อการบริหาร เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร เช่น การสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้อ การจัดหาเทคโนโลยีจากชุมชนและหน่วยงานในท้องถิ่น และควรคัดเลือกบุคลากรที่มีความสามารถปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารในโรงเรียน นอกจากนี้โรงเรียนควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารดำเนินการ เกี่ยวกับการวางแผนและการรับนักเรียนเข้าเรียน หรือการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับสภาพความร่วมมือของชุมชนหรือภาคเอกชนที่มีส่วนสนับสนุนโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
2. ควรวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารของครูผู้สอน
3. ควรวิจัยรูปแบบของการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารในโรงเรียนมัธยมศึกษา
4. ควรศึกษาประสิทธิภาพของบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการจัดการเรียนการสอน

บรรณานุกรม

- กัมพล โพธิ์ระดก. (2553). การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชวน ภารังกุล. (2552). นวัตกรรมจัดการโรงเรียนชายแดนภูมิภาคตะวันตก. ปรินญาปรัชญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฐิตารีย์ วิลัยเลิศ. (2554). รูปแบบการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนในฝัน จังหวัดกาฬสินธุ์. ปรินญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บรรจง เชื้อนแก้ว. (2552). รูปแบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับ สถาบันอุดมศึกษาไทย. วิทยานิพนธ์ปรินญาปรัชญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พรรณณี สนวนเพลง. (2552). **เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมสำหรับการจัดการความรู้**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ. (2553). **ระบบไอซีทีและการจัดการยุคใหม่**. กรุงเทพฯ : วิตตี้กรุ๊ป.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (ม.ป.ป.). **เทคโนโลยีสารสนเทศ**, สืบค้นจาก <http://th.wikipedia.org>

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). **การจัดการเชิงกลยุทธ์และกรณีศึกษา**. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (ม.ป.ป.). **เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร**, สืบค้นจาก <https://seesacaps.wordpress.com>

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, **แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2554 -2556**, สืบค้นจาก

<http://image.slidesharecdn.com/ictmoe-140728050209-phapp02/95/ict-moe-master-plan-2554-2556-2-638.jpg?cb=1406523909>

สิริชัย ดีเลิศ. (2558). **ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ**. เอกสารประกอบการสอนคณะ วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Khene C Pade, Mallinson, B., & Sewry, D. (2011). "Sustainable rural ICT project management practice for developing countries: investigating the Dwesa and RUMEP projects," **Information Technology for development**. 17, 3: 187-212.

Abdul Razaque and others. (2013). "Information and Communication Technologies for Rural Development in Developing countries," **Journal of American Science**. 9,9: 83-88.

สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1
21St Century Competencies of School Administrators Affecting to School
Effectiveness Under The Nakhonpathom Primary Educational
Service Area Office 1

ปวีริศา มีศรี^{*1}, โอลัน กาญจนากาศ²

Pawarisa Meesri^{*1}, Olan Karnchanakas²

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี

²อาจารย์ที่ปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี

^{*1}Master of Education Program Student, Faculty of Education, BangkokThonburi University.

²Advisor of Faculty of Education, BangkokThonburi University.

e-mail: olando12888@yahoo.com

Received: December, 4 2019

Revised: December, 23 2019

Accepted: December, 27 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูของโรงเรียนในสังกัดดังกล่าว จำนวน 313 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นบันได

ผลการวิจัย พบว่า 1) สมรรถนะของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง การบริหารการเปลี่ยนแปลง การทำงานเป็นทีม และด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ส่วนประสิทธิผลของโรงเรียนที่นำมาศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่ด้าน ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของครู ความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียนความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ความพึงพอใจการทำงานของครู และด้านความสามารถ ในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากกระทบทั้งภายในและภายนอก 2) สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมีเพียง 3 สมรรถนะเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการพัฒนาตนเอง โดยทั้งหมดรวมกันส่งผลได้มากถึงร้อยละ 47 เฉพาะด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพียงสมรรถนะเดียวสามารถอธิบายได้มากถึงร้อยละ 39

คำสำคัญ: สมรรถนะ, ผู้บริหารสถานศึกษา, ประสิทธิภาพของโรงเรียน

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the competency of administrators affecting the effectiveness of schools under the Office of Nakhon Pathom Primary Educational Service Area 1, by studying with a sample group of 313 teachers of the schools under the jurisdiction of the office. From stratified random sampling the tool used for collecting data was a questionnaire. And analyze data with statistics such as percentage, mean, arithmetic Standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient. And stepwise multiple regression analysis.

The results showed that: 1) The competency of the executives Overall is at a high level. Including self-development competencies Change management Teamwork And in technology and communication as for the effectiveness of the schools being studied in general, it was also at the high level, including the ability to use media, innovation and technology of teachers, reading enthusiasm, and self-seeking of students. Ability to allocate resources efficiently Teachers' job satisfaction and their ability to change to internal and external environment. 2) The competency of the administrators affecting the effectiveness of the school. Only 3 competencies have a positive relationship with Statistical significance is change management. Teamwork And self-development All together, it can result in as much as 47 percent. In the area of change management, only one performance can be described as much as 39 percentage.

Keywords: Competencies, School administrators, School effectiveness

บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญและมีอำนาจสูงสุดเพราะเป็นผู้แปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ จึงต้องแสดงบทบาทความเป็นผู้นำที่มีสมรรถนะครอบคลุมองค์ประกอบต่าง ๆ กล่าวคือต้องมี 1) ความรู้: ความรู้เฉพาะด้านของผู้บริหาร เช่น ความรู้ด้านการบริหาร การศึกษา ความรู้ภาษาอังกฤษ ความรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยีและสารสนเทศ เป็นต้น 2) ทักษะ: สิ่งที่ผู้บริหารกระทำได้ดีและฝึกปฏิบัติเป็นประจำจนเกิดความชำนาญ/เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะทักษะสำหรับการแข่งขันในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการสร้างทีมงาน ทักษะ การเป็นผู้นำระดับโลก ความสามารถในการบริหารเวลาและความใส่ใจ เป็นต้น แบ่งเป็น 2 ด้านหลัก คือ ทักษะด้านการบริหารจัดการ และทักษะด้านเทคนิคเฉพาะงาน 3) คุณลักษณะ ส่วนบุคคล: บุคลิกลักษณะ ประจำตัวที่ติดตัวมาและไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร องค์ประกอบสมรรถนะทั้งสามกลุ่มนี้

เป็นลักษณะของผู้บริหารยุคใหม่และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีผลการบริหารงานโรงเรียนที่ดีกว่าหรือสูงกว่ามาตรฐาน (บรรลุ ชินน้ำพอง, 2556)

ประสิทธิผลของสถานศึกษา จากการศึกษาพบว่าขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ และปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้เกิดประสิทธิผลดังกล่าวก็คือพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่หลากหลาย ในฐานะที่ผู้วิจัยทำงานเกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา มีความตระหนักและให้ความสนใจในเรื่องนี้ จึงต้องการหาคำตอบว่า มีสมรรถนะของผู้บริหารใดบ้างที่จะส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา โดยคาดหวังว่าผลของการศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาได้ในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหาร และประสิทธิผลของการบริหาร ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

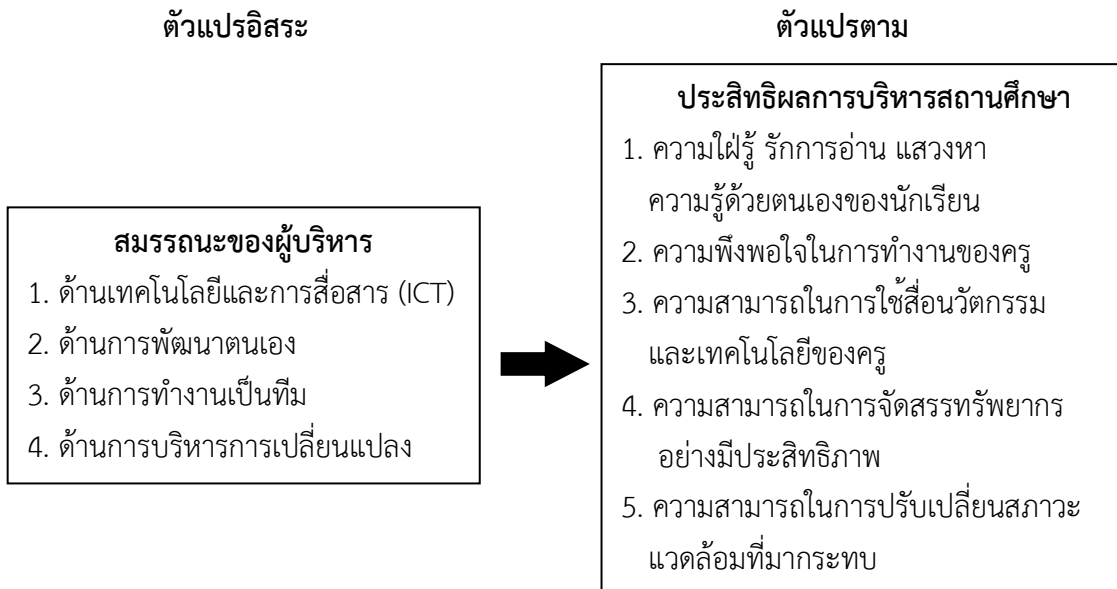
ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ ผู้วิจัยได้อาศัยสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) มาตรฐานวิชาชีพครูสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548 : 6-41) หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2547 : 40) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ (1) ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร (ICT) (2) ด้านการพัฒนาตนเอง (3) ด้านการทำงานเป็นทีม และ (4) ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง

ส่วนประสิทธิผลในการบริหารโรงเรียน ได้อาศัยกรอบแนวคิดของ ฮอยและเฟอร์กูสัน (Hoy and Ferguson, 1985) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ (1) ความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน (2) ความพึงพอใจในการทำงานของครู (3) ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของครู (4) ความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และ (5) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากกระทบทั้งภายในและภายนอก

2. ขอบเขตด้านประชากร ศึกษาทางอ้อมจากการรับรู้ของครูผู้สอนของโรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 121 แห่ง 1,689 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 313 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. แบบวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ในลักษณะของการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ครูของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวน 121 แห่ง มีครูทั้งหมด 1,689 คน ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มแบบชั้นภูมิ มาทำการศึกษา จำนวน 313 คน ซึ่งไม่ต่ำกว่าจำนวนขั้นต่ำที่ยอมรับได้จากตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของเคจซีและมอร์แกน

3. เครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับเพื่อสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยกำหนดคะแนนการตอบดังนี้

- 5 หมายถึง รับรู้ว่ารายการนั้น ๆ ผู้บริหารได้มีการปฏิบัติ ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง รับรู้ว่ารายการนั้น ๆ ผู้บริหารได้มีการปฏิบัติ ในระดับมาก
- 3 หมายถึง รับรู้ว่ารายการนั้น ๆ ผู้บริหารได้มีการปฏิบัติ ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง รับรู้ว่ารายการนั้น ๆ ผู้บริหารได้มีการปฏิบัติ ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง รับรู้ว่ารายการนั้น ๆ ผู้บริหารได้มีการปฏิบัติ ในระดับน้อยที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐาน ด้วยค่าร้อยละ และค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง รายการนั้น ๆ ผู้บริหารมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
 คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง รายการนั้น ๆ ผู้บริหารมีการปฏิบัติในระดับมาก
 คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง รายการนั้น ๆ ผู้บริหารมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง รายการนั้น ๆ ผู้บริหารมีการปฏิบัติในระดับน้อย
 คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง รายการนั้น ๆ ผู้บริหารมีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. สมรรถนะของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ที่นำมาศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมาก มากกว่าทุกด้าน รองลงมาคือ ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง ด้านการทำงานเป็นทีม และด้าน เทคโนโลยีและการสื่อสาร

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียนตามการรับรู้ของครูกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้าน ความสามารถในการใช้สื่อ และนวัตกรรมและเทคโนโลยีของครู อยู่ในระดับมากกว่าทุกด้าน รองลงมาคือ ด้านความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ด้านความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู และด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากกระทบทั้งภายในและภายนอก

3. สมรรถนะของผู้บริหารทุกด้าน มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับประสิทธิผลของโรงเรียนในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการพัฒนาตนเอง ยกเว้นด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร (ICT) และทั้งหมดร่วมกันส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลได้มากถึงร้อยละ 47 โดยเฉพาะการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพียงด้านเดียว สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลของโรงเรียนได้สูงถึง ร้อยละ 39

การอภิปรายผล

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ข้อมูลสารสนเทศนี้แสดงให้เห็นว่าสมรรถนะมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานขององค์กรและมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารงานบุคลากร ทำให้การดำเนินภารกิจบรรลุความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ตั้งนั้นการบริหารโรงเรียนในภารกิจต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิผล บุคคลที่เกี่ยวข้องจึงต้องพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นเหล่านี้ให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปารีฉัตร ช่อชิต (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ และเสนอว่าควรมีการพัฒนาใน 8 ด้าน

- 1) สมรรถนะหลัก ประกอบด้วย การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง และการทำงานเป็นทีม
- 2) สมรรถนะประจำสายงาน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัย การสื่อสารและจูงใจ

การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการมีวิสัยทัศน์ งานวิจัยของชาติรี โปธิกุล (2552) ก็ได้นำเสนอในลักษณะที่สอดคล้องกัน

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียนตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน โดยรวมและรายด้านก็ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นเดียวกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริฉัตร ช่อชิต (2559) ที่ได้ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา คือ โรงเรียนมีการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของครูอยู่ระดับมากที่สุด เนื่องจากการศึกษาในปัจจุบันมีการส่งเสริมการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนเพิ่มมากขึ้น มีการสนับสนุนจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางมาสู่โรงเรียนเพื่อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ จึงเป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้สืบค้นข้อมูลได้ด้วยตนเองตามความต้องการและความต้องการของแต่ละคน ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ส่วนโรงเรียนมีการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และครูผู้สอนเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานรวมทั้งสามารถปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากกระทบทั้งภายในและภายนอก

3. สมรรถนะของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียง 3 ด้านเท่านั้น คือ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยร่วมกันอธิบายหรือพยากรณ์ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ได้ร้อยละ 47 โดยเฉพาะด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพียงด้านเดียว สามารถอธิบายได้สูงถึงร้อยละ 39 ดังนั้น ตามนัยของผลการวิจัยนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีการตรวจสอบตนเอง และแสวงหาแนวทาง วิธีการต่าง ๆ ในการพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะด้านนี้เป็นลำดับแรกก่อน และควรมีในระดับที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะหากมีสมรรถนะมากขึ้น การบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพก็จะเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งในที่สุดแล้วจะส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของผู้เรียนนั่นเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ อินทร์น้อย (2553) รวมทั้งบรรลุ ชินน้ำพอง (2556) และยุกตนันท์ หวานฉ่ำ (2555)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษา ควรตรวจสอบตนเองว่าของท่านว่ามีสมรรถนะด้านใดบ้าง ถ้าด้านใดที่ยังมีไม่มากพอ ควรพัฒนาให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำการบริหารการเปลี่ยนแปลงมาใช้ในการพัฒนาระบบโรงเรียนให้มากขึ้นเนื่องจากประสบการณ์การทำงานเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการบริหารการเปลี่ยนแปลง จึงควรมีส่งเสริมการฝึกอบรมทักษะที่จำเป็นกับการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนให้แก่บุคลากรทุกคน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการวิจัยในลักษณะนี้ในครั้งต่อไป ควรเพิ่มกลุ่มอื่นเข้ามาศึกษาด้วย เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองที่อยู่โดยรอบ เพื่อถ่วงเฉลี่ยคำตอบ ไม่ให้เกิดความ

ลำเอียง รวมทั้งการใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลก็เช่นเดียวกัน ที่ไม่ควรใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว อาจเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต หรือแบบสัมภาษณ์ เป็นต้น

สถิติหลักที่หาคำตอบของการวิจัยครั้งนี้ คือ Stepwise Multiple Regression หากเพิ่มเติมโดยทำ Path Analysis ก็จะทำให้ทราบว่าตัวแปรที่ส่งผลนั้น ตัวแปรใดส่งผลโดยตรง ส่งผลทางอ้อม เกี่ยวข้องกับตัวแปรอื่นใดบ้าง ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปปรับใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ อินทร์น้อย. (2553). **กระบวนการการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ชาติรี โพธิกุล. (2552). **สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุพรรณบุรี เขต 2 ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา.** ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปาริฉัตร ช่อชิต. (2559). **สมรรถนะผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษมัธยมศึกษา เขต 8.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บรรลุ ชินน้ำพอง. (2556). **สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ. (2555). **การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน. (2545). **สมรรถนะผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.** ม.ป.ท.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). **มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- Hoy, Wayne K. & Furguson, Judith. (1985). **Theoretical framework and exploration.** Texas: Business Publication.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34

Factors Affecting Professional Learning Community in Schools

Under the Office of Secondary Education Service Area 34

ฉัตรชัย ศรีกุลพันธ์

Chatchai Sririkulpun

สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

Educational Administration in Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus

e-mail: sirikulpan@gmail.com

Received: December, 3 2019

Revised: December, 24 2019

Accepted: December, 27 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาระดับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 2) เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของครูที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34

กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 จำนวน 152 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ แบบสอบถามปัจจัยการมีส่วนร่วม และแบบสอบถามชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .86 และ .92 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ enter

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ 1) ระดับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางอาชีพ มี 5 ปัจจัย ได้แก่ (1) การจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง (2) การให้ข้อมูลข่าวสาร (3) การกระตุ้นโดยผู้บริหาร (4) การจูงใจด้วยรางวัลตอบแทน และ (5) การให้อิสระในการดำเนินงาน ส่วนปัจจัยที่ไม่พบว่ามีอิทธิพลมี 2 ปัจจัย ได้แก่ (1) การอำนวยความสะดวก และ (2) การกระตุ้นโดยผู้บริหาร

คำสำคัญ: ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the level of Professional Learning Community in school under the Office of Secondary Educational Service Area 34 2) to study the factors of teacher participation that affect the Professional Learning Community in schools. The samples in this study were 152 teachers in the schools under the Office of Educational Service Area 34, selected by stratified random sampling. The instrument used were two 5 level rating scale questionnaires the participation scale, and the Professional Learning Community scale, with alpha coefficient equal to .86 and .92 respectively. The statistics used for data analysis were the mean, percentage, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient, and multiple regression analysis with enter method.

The results of the research are as follows. 1) The level of Professional Learning Community in schools Under the Office of Secondary Education Service Area 34, all aspects were at a high level. 2) Factors affecting the Professional Learning Community in schools Under the Office of Secondary Educational Service Area 34, found that there are 5 factors which are (1) Continuous activities, (2) Providing information, (3) Motivation by administrators, (4) Incentives with rewards, and (5) Giving independence in operations. As for the factors which were not found to be influential, there are 2 factors which are (1) Facilitation, and (2) Motivation by administrators.

Keywords: Professional Learning Community

บทนำ

การศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด ในการพัฒนาสังคมให้คนซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม เป็นคนมีคุณภาพ คุณธรรม กล่าวคือ การศึกษาช่วยสร้างจิตสำนึกในการเป็นมนุษย์ มีจิตวิญญาณของผู้มีอารยธรรมทางปัญญาและความงดงามทางจิตใจ การศึกษาสร้างให้คนมีความรู้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ มีความอดทนในการต่อสู้กับอุปสรรคของชีวิต การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกวัย (สุนทร โคตรบรรเทา, 2551)

ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา พบว่า ครูมีบทบาทสำคัญมากในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในทุกด้าน แต่การพัฒนาผู้เรียนย่อมมีข้อจำกัดในหลายด้านตามตัวบุคคล ซึ่งครูไม่สามารถพัฒนานักเรียนให้เต็มที่หากขาดการร่วมมือและความสามัคคีของครูภายในโรงเรียน เพราะนอกจาก

ในด้านการเรียนการสอนของครูแต่ละคนแล้ว ครูทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการหาแนวทางวางแผนการดำเนินงาน ช่วยกันดำเนินงานจนเสร็จสิ้นกระบวนการ (สมหมาย ปะบุตร, 2558)

กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญของกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพซึ่งได้ PLC มีพัฒนาการมาจากกลยุทธ์ระดับองค์กรที่มุ่งเน้นให้องค์กรมีการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเริ่มพัฒนาจากแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้และปรับประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและการเรียนรู้ร่วมกันในทางวิชาชีพที่มีหน้างานสำคัญ คือ ความรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันเป็นสำคัญจากการศึกษาหลายโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา ดำเนินการในรูปแบบ PLC พบว่า เกิดผลดีทางวิชาชีพครู และผู้เรียนที่มุ่งพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ (กุลธิดา พุ่งคาโน, 2561)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งมีที่มาจากทฤษฎีพหุปัญญาของ Gardner ที่ได้กล่าวถึง ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้ว่า “How students learn in a holistic & natural way” (Gardner, H, 1983) ซึ่งหมายความว่า นักเรียนเรียนรู้ในวิถีทางที่เป็นองค์รวมและธรรมชาติอย่างไร นอกจากนี้แล้ว สถิติปัญญาของนักเรียนถูกเปิดไว้เพื่อการเรียนรู้และครูต้องพัฒนาโอกาสที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้สืบเสาะและคิด (ครูสมาร์ทตอบคอม, 2562)

Rosenholtz (1989) ได้ทำการวิจัยพบว่า “ครูที่มีความรู้สึกว่า ตนเองมีความสามารถมักจะปรับปรุงตนเอง ยอมรับพฤติกรรมใหม่ ๆ และพยายามพัฒนาวิชาชีพของตนเอง Darling Hammond & Bransford (2005) ได้พยายามพัฒนามาตรฐานระดับชาติของครูที่สะท้อนผลถึงสิ่งที่ครูต้องการในการสอนนักเรียนที่มีความหลากหลาย งานวิจัยของพวกเขาชี้ให้เห็นว่า “ยิ่งเรารู้จักนักเรียนมากเท่าไรเราก็ยิ่งสามารถแทรกแซงการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น” นอกจากนี้แล้วในงานวิจัยยังเน้นว่า นักเรียนที่ครูต้องรู้จักมีความต้องการครูที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีนวัตกรรม

สภาพปัญหาของเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักเรียนมีผลการทดสอบระดับชาติอยู่ในระดับปานกลาง จะมีสูงเป็นบางกลุ่มซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นโรงเรียนใหญ่ ๆ ซึ่งมีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่แล้วจะมีผลการทดสอบระดับชาติต่ำกว่าเกณฑ์ จึงเป็นปัญหาสำหรับผู้บริหารที่จะต้องคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อนำมาทำให้ผลการทดสอบหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นดีขึ้นในปี 2560 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 มีจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 41 โรงเรียน เป็นโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ 33 โรงเรียน และอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน 8 โรงเรียน มีจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา ในปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 2,739 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34, 2556) ที่ต้องรับการเข้าร่วมการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพทั้งสิ้น 3,097 คน ซึ่งในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 จังหวัดเชียงใหม่ ได้ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในเรื่องของการอบรม PLC เพื่อเป็นการสนองนโยบายและเพื่อพัฒนาครูให้มีคุณภาพตรงตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ ดังนั้นครูทุกคนจึงจำเป็นต้องมีชั่วโมงปฏิบัติงานในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้ครบตามที่กำหนด

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่านโยบายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในระบบการศึกษาไทย ที่เป็นการรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลังร่วมทำ และเรียนรู้ร่วมกันของครู และผู้บริหารในโรงเรียน บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร โดยการทำงานแบบมีส่วนร่วม เรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำร่วมกันเป็นผู้คิด ชี้แนะซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน รวมทั้งผู้บริหารจะต้องให้การดูแลและสนับสนุนสู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเองสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างความสุขในการทำงานร่วมกันของสมาชิกในโรงเรียนอีกด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของครูที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 เพื่อจะได้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของครูว่าอยู่ระดับใด และมีปัจจัยอะไรบ้างที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนและมีความสัมพันธ์แบบใด เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้ดำเนินการในโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของครูที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. การจัดกิจกรรม (Activities) หรือโครงการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่โรงเรียนและครูอาจารย์ กิจกรรมมีความหลากหลาย เป็นกิจกรรมที่ให้ความรู้แก่ครู อาจารย์ และนักเรียนได้รับข้อมูลจากทุกฝ่ายด้วย โดยมีความเหมาะสมกับแต่ละโอกาส (พิสิฐ ศุภกริชพงศ์, 2546) เช่น โครงการด้านเทคโนโลยีการเรียนการสอนสมัยใหม่ การประยุกต์เพื่อใช้ในการเรียนการสอน การทำวิจัยชั้นเรียน (Hopkins, 2014) การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน (เอกนถนบางท่าไม้, 2558) เป็นต้น
2. การสื่อสาร (Communication) โดยใช้การสื่อสารสองทาง (Two – way Communication) สลับกันไปมาระหว่างสองฝ่ายคือ ผู้บริหาร และ ครู อาจารย์ เพื่อให้เข้าใจกันถูกต้องตรงกัน ในรูปของการแลกเปลี่ยนข้อมูล การให้คำแนะนำปรึกษา โดย ผู้บริหารเป็นผู้ ให้ข้อมูลแก่ครู อาจารย์อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย ด้วยสื่อหลากหลายรูปแบบ รวมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะจากครู อาจารย์ เพื่อเปิดโอกาสให้ครู อาจารย์ได้พูดคุยซักถามได้โดยตรง แฉงผลที่เกิดขึ้นให้ครูอาจารย์รับทราบอย่างสม่ำเสมอ(กาญจนา แก้วเทพ, 2545; รัฐ กัณภัย และ ธรรมนิตย์ วราภรณ์, 2558)
3. การสนับสนุน ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก (Facilitation) แก่ครู อาจารย์โดยสถานศึกษาดำเนินการจัดหาสรรพทรัพยากร เช่น งบประมาณ ทรัพยากรบุคคล อาคารสถานที่ เครื่องมือและอุปกรณ์

ต่าง ๆ ให้ครู อาจารย์ดำเนินกิจกรรมได้อย่างสะดวก รวดเร็วและบรรลุเป้าหมาย ตลอดจนให้คำแนะนำปรึกษา เมื่อครู อาจารย์พบปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม (เทพศักดิ์ บุญรัตน์, 2547)

4. ภาวะผู้นำ (Leadership) โรงเรียนขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ กระตุ้น ชักจูงโน้มน้าวใจให้ครู อาจารย์ เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมและเข้าร่วมกิจกรรม โรงเรียนอยู่เสมอ ซึ่งผู้บริหารต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกครูอาจารย์ให้การยอมรับนับถือ มีเวลาสำหรับสถานศึกษาอย่างเพียงพอ สามารถจูงใจให้ครู อาจารย์เข้าร่วมกิจกรรมของชาวชุมชนด้วยความเต็มใจ เป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย เข้าใจปัญหาของชุมชนและเข้าใจสังคมรวมถึงวัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นอย่างดี (Frontier, Steve., 1999; พิมพ์ลภัสพงศกรรังศิลป์., 2557)

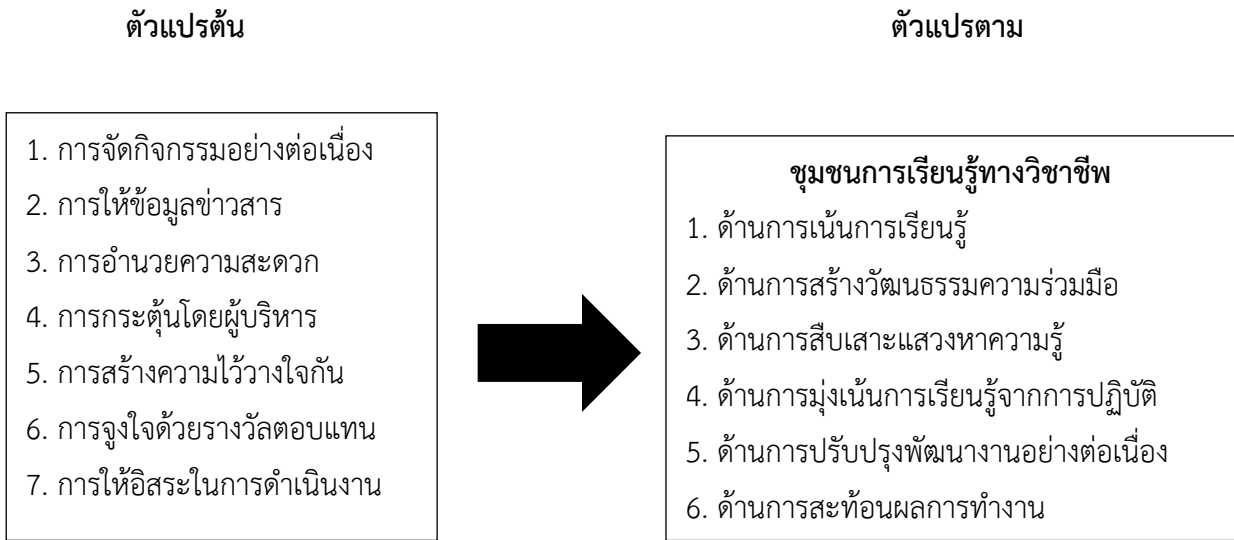
5. การจูงใจ (Motivation) ซึ่งโรงเรียนให้ในสิ่งที่ครู อาจารย์ต้องการหรือคาดหวัง เพื่อให้ครู อาจารย์เรียนรู้ว่าหากมีส่วนร่วมแล้วจะได้รับสิ่งที่ตนต้องการแล้วครู อาจารย์ก็จะมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง โดย โรงเรียนให้รางวัลแก่ครู อาจารย์ทั้งรางวัลตอบแทนภายนอก เช่น ทำให้ครู อาจารย์มีรายได้เพิ่มขึ้น สะดวกสบายขึ้นได้รวมกลุ่มหรือมีเพื่อนมากขึ้น และรางวัลตอบแทนภายใน เช่น ความภาคภูมิใจที่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน รู้สึกว่าตนเองมีส่วนทำให้โรงเรียนของตนพัฒนาให้ดีขึ้น (Tijunaitiene Rigita and Balciunas Sigitas., 2010)

6. สร้างความไว้วางใจระหว่างครู อาจารย์ด้วยกัน (Trust) โดยโรงเรียนทำให้ครู อาจารย์ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เอื้ออาทร เห็นใจกัน มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่คิดเห็นแตกต่างจากตน ร่วมกันแก้ไขปัญหาของโรงเรียนด้วยความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และพร้อมให้ความช่วยเหลือกันด้วยความเต็มใจ (Laurian, Lucie. , 2009)

7. การให้อิสระแก่ครู อาจารย์ (Autonomy) คือ โรงเรียนเปิดโอกาสครู อาจารย์ตัดสินใจเองว่าจะดำเนินการหรือไม่ดำเนินการโครงการใด กำหนดเป้าหมายของแต่ละโครงการกันเอง สามารถดำเนินโครงการด้วยตนเอง รับผิดชอบให้โครงการสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้วัดผลสำเร็จของโครงการกันเอง แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบหรือแบ่งงานกันเองและร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกันเอง (Arntein, Herry, R. S., 1969)

ผลจากการศึกษาสามารถนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ประจำปีการศึกษา 2562

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในปีการศึกษา 2562 จำนวน 180 คน โดยกำหนด ขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ของKrejcie, & Morgan(1970) สุ่มตัวอย่างโดยใช้ การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียน ขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ จากนั้นคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของครู และสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางเลขสุ่มให้ได้จำนวนครบตามสัดส่วนที่กำหนด

ตัวแปรที่ทำการศึกษา

1. ตัวแปรพยากรณ์ (Predictor Variable) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กรอบแนวคิดการวิจัยจากการศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 7 ปัจจัย คือ

- 1.1 การจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง (x_1)
- 1.2 การให้ข้อมูลข่าวสาร (x_2)
- 1.3 การอำนวยความสะดวก (x_3)
- 1.4 การกระตุ้นโดยผู้บริหาร (x_4)
- 1.5 การสร้างความไว้วางใจกัน (x_5)
- 1.6 การจูงใจด้วยรางวัลตอบแทน (x_6)

1.7 การให้อิสระในการดำเนินงาน (x_7)

2. ตัวแปรเกณฑ์ (Criterion Variable) ตามแนวคิดของ DuFour & Eaker (1998) คือ องค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการเน้นการเรียนรู้ (y_1)

2.2 ด้านการสร้างวัฒนธรรมความร่วมมือ (y_2)

2.3 ด้านการสืบเสาะแสวงหาความรู้ (y_3)

2.4 ด้านการมุ่งเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (y_4)

2.5 ด้านการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (y_5)

2.6 ด้านการสะท้อนผลการทำงาน (y_6)

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยพัฒนาจากการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยการมีส่วนร่วมของครู 7 ปัจจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 29 ข้อ แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่น (Alpha coefficient) เท่ากับ .86

ตอนที่ 3 แบบสอบถามชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน 6 ด้าน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 36 ข้อ แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่น (Alpha coefficient) เท่ากับ .92

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับครูในโรงเรียนจากนั้นส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างและขอความอนุเคราะห์ส่งคืนทางไปรษณีย์ภายใน 1 สัปดาห์ จากนั้นผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม หลังจากส่งแบบสอบถามครบกำหนด 1 สัปดาห์ โดยได้แบบสอบถามคืนจำนวนทั้งสิ้น 342 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์หา ค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้วิธีแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครู และตอนที่ 3 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2556)
3. วิเคราะห์ข้อมูลหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วแปลความหมาย (สุชุม มูลเมือง, 2560) โดยมีทิศทางความสัมพันธ์ คือ มีความสัมพันธ์ในทางบวก แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน มีความสัมพันธ์ในทางลบ แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงข้าม
4. วิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของครู โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบคัดเลือกเข้า (Enter Multiple Regression Analysis) (สุชุม มูลเมือง, 2560)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สภาพของชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ

ตัวแปรชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเน้นการเรียนรู้ (y1)	3.41	0.791	มาก
2. ด้านการสร้างวัฒนธรรมความร่วมมือ (y2)	3.39	0.789	มาก
3. ด้านการสืบเสาะแสวงหาความรู้ (y3)	3.42	0.792	มาก
4. ด้านการมุ่งเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (y4)	3.52	0.79	มาก
5. ด้านการปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง (y5)	3.44	0.829	มาก
6. ด้านการสะท้อนผลการทำงาน (y6)	3.41	0.826	มาก
โดยรวม	3.45	0.806	มาก

ผลการวิเคราะห์สภาพชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดเชียงใหม่ และ แม่ฮ่องสอนพบว่า โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายด้านแล้วก็พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยที่ด้านการมุ่งเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติมีการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และด้านการสะท้อนผลการทำงาน ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ enter

	Y ₁		Y ₂		Y ₃		Y ₄		Y ₅		Y ₆	
	b	β	b	β	b	β	b	β	b	β	b	β
intercept	.70**		.90**		.69**		1.23**		1.29**		1.12**	
x ₁	.11	.12	.16*	.17	.33**	.34	.31**	.32	.22**	.22	.20*	.20
x ₂	.09	.09	.12	.13	.03	.03	.19*	.20	.05	.05	-.16	-.16
x ₃	-.11	-.12	.05	.05	-.15	-.17	-.10	-.11	-.11	-1.2	.05	.06
x ₄	.29**	.32	.03	.03	.12	.13	.04	.04	.27**	.28	.23**	.24
x ₅	-.03	-.03	-.01	-.01	.10	.10	-.03	-.03	-.02	-.02	.13	.14
x ₆	.21**	.21	.24**	.24	.32**	.33	.22*	.23	.27**	.27	.00	.00
x ₇	.22**	.23	.14	.15	.04	.04	.02	.02	-.06	-.06	.21**	.22
R ²	.50**		.39**		.50**		.34**		.31**		.34**	

B คือค่า ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนดิบ b คือค่า ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน
R² คือค่าสัมประสิทธิ์การอธิบาย *p<.05, **p<.01

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางอาชีพ พบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อด้านที่ 1 ด้านการเน้นการเรียนรู้ ได้แก่ ปัจจัยการกระตุ้นโดยผู้บริหาร ปัจจัยการจูงใจด้วยรางวัลตอบแทน และการให้อิสระในการดำเนินงาน และปัจจัยทั้ง 7 ร่วมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการเน้นการเรียนรู้ได้ร้อยละ 50 (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อด้านที่ 2 การให้ข้อมูลข่าวสารได้แก่ การจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และปัจจัยการจูงใจด้วยรางวัลตอบแทน และปัจจัยทั้ง 7 ร่วมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการเน้นการเรียนรู้ได้ร้อยละ 39 (3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อด้านที่ 3 ด้านการสืบเสาะแสวงหาความรู้ได้แก่ ปัจจัยการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และปัจจัยการจูงใจด้วยรางวัลตอบแทน และปัจจัยทั้ง 7 ร่วมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการสืบเสาะแสวงหาความรู้ได้ร้อยละ 50 (4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อด้านที่ 4 ด้านการมุ่งเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติได้แก่ ปัจจัยการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยการให้ข้อมูลข่าวสารและปัจจัยการจูงใจด้วยรางวัลตอบแทน และปัจจัยทั้ง 7 ร่วมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการมุ่งเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติได้ร้อยละ 34 (5) ปัจจัยที่ส่งผลต่อด้านที่ 5 ด้านการสืบเสาะแสวงหาความรู้ได้แก่ ปัจจัยการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยด้านการกระตุ้นโดยผู้บริหาร และปัจจัยการจูงใจด้วยรางวัลตอบแทน และปัจจัยทั้ง 7 ร่วมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการสืบเสาะแสวงหาความรู้ได้ร้อยละ 31 (6) ปัจจัยที่ส่งผลต่อด้านที่ 6 ด้านการสะท้อนผลการทำงานได้แก่ ปัจจัยการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยการกระตุ้นโดยผู้บริหารและปัจจัยการให้อิสระในการดำเนินงานและปัจจัยทั้ง 7 ร่วมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการสืบเสาะแสวงหาความรู้ได้ร้อยละ 34

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบดังกล่าวผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำไปสู่การอภิปราย ดังนี้

1. จากข้อค้นพบที่ว่าสภาพการปฏิบัติตามนโยบายในเรื่องชุมชนการเรียนรู้ทางอาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 อยู่ในระดับมากและใกล้เคียงกันในทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมา (ไศภิดา คล้ายหนองสรวง, 2558; วราภรณ์ พระเมืองคง และคณะ, 2562) ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จของนโยบายชุมชนการเรียนรู้ทางอาชีพของในระดับหนึ่ง อย่างน้อยก็ในเรื่องการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

2. การที่พบว่าปัจจัยบางตัวที่กำหนดไว้ในสมมติฐานแต่ไม่พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปัจจัยการอำนวยความสะดวก (x_3) และปัจจัยการสร้างควมไว้วางใจกัน (x_5) ซึ่งขัดแย้งกับทฤษฎี (กาญจนา แก้วเทพ, 2545; รัฐ กันภัย และ ธรรมนิตย์ วราภรณ์, 2558; เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์, 2547; Tijunaitiene Rigita and Balciunas Sigitas., 2010) ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากบริบทที่แตกต่างกัน หรืออาจจะเนื่องจากกาเปลี่ยนแปลงในเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องก็ได้ ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องค้นหากันต่อไป

3. จากข้อค้นพบที่ว่าปัจจัยการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง (x_1) และ ปัจจัยการจูงใจด้วยรางวัลตอบแทน (x_6) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางอาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขต 34 เกือบทุกด้าน แสดงถึงซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบที่ผ่านมา (พิสิฐ ศุภรีย์พงศ์, 2546; เอกนถนบางท่าไม้, 2558) จะเห็นว่าผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมที่เห็นได้ชัดและสามารถได้อย่างเป็นรูปธรรมที่จะส่งผลต่อการนำนโยบายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาการไปสู่การปฏิบัติก็คือการการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งเป็นเงื่อนไข หรือมาตรการสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมัธยมศึกษา เขต 17, 2560) นอกจากนี้ยังเป็นการยืนยันทฤษฎีแรงจูงใจในการทำงานที่ว่า ในการปฏิบัติงาน ทุกสาขาอาชีพ ผู้ปฏิบัติงานย่อมหวังผลสำเร็จของงาน ความสำเร็จในหน้าที่ แนนอน หากงานนั้นต้องอาศัยทีมงาน ร่วมมือ ร่วมใจในการทำงาน หัวหน้าทีมต้องสร้างแรงจูงใจ (Motivation) แม้ว่ารางวัลหรือผลตอบแทนนั้นอาจไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปรางวัลที่เป็นเงินทองเสมอไป แต่อาจจะอยู่ในรูปแบบการได้รับการยอมรับในสังคม หรือการเติบโตในหน้าที่การงาน เป็นต้น (Herzberg, Frederick And Others, 1959)

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำผลการศึกษาวิจัยไปกำหนดนโยบายแผนงานในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา หรือนำไปเป็นแนวทางในการต่อยอดการอบรม โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่อง การปฏิบัติกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา

2. จากการที่พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การอธิบาย (Coefficient of determination) ได้สูงสุดเพียง .50 หรือร้อยละ 50 ของความแปรปรวนของตัวแปรตามหรือเพียงครึ่งเดียวเท่านั้น จึงควรได้มีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในประเด็นอื่น ๆ อีก

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. (2545). **เมื่อสื่อสองและสร้างวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศาลาแดง.
- กุลธิดา พุงคาโน. (2561). “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพบริบท คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.” **วารสารวิจัย ราไพพรรณ**. 12(1), 79-89.
- ครูสมาร์ตดอตคอม. (2562). **นวัตกรรม PLC ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การทำงานเป็นทีมของครู ผู้บริหาร นักการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียน**. Retrieved from KRU: <http://www.krusmart.com/plc-professional-learning-community/>
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2551). **การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย**. กภาพสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์. (2547). “KPI & Balance Scorecard กับการบริหารงานภาครัฐ.” **วารสารการจัดการสมัยใหม่**. 2(2), 1-14.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์. (2557). **การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา บ้านโคกไคร จังหวัดพังงา**. *Veridian E-Journal, SU*. 7(3), 650-665.
- พิสิฐ ศุภரியพงศ์. (2546). **เทคนิคการมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือ**. ในคู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (pp. 149–163). กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี.
- รัฐ กัญญา และ ธรรมนิตย์ วราภรณ์. (2558). **การรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดภาคตะวันตกตอนล่าง**. *Veridian E-Journal, SU*. 8(1), 220–238.
- วราภรณ์ พระเมืองคง และคณะ. (2562). “ปัจจัยการมีส่วนร่วมของครูที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20.” **วารสารวิชาการ ศึกษาศาสตร์**. 20(1), 72-86.
- ไศภิดา คล้ายหนองสรวง. (2558). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3**. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมหมาย ปะบุตร. (2558). **ตำราหลักการศึกษา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34. (2556). **สารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2556**. เชียงใหม่: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มัธยมศึกษา เขต 17. (2560). **แนวทางการขับเคลื่อน PLC
สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน Thailand 4.0 สพม.17.** จันทบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 17.
- สุขุม มูลเมือง. (2560). **สถิติเพื่อการวิจัยทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2551). **หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- เอกกฤษ บางท่าไม้. (2558). **การศึกษาสภาพการเรียนรู้การสอนในการส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ต
เชิงสร้างสรรค์ สำหรับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา.** Veridian E-Journal, Slipakorn University,
1241-1259.
- Arntein, Herry, R. S. (1969). **A Ladder of Citizen Participation.** JAIP 35(4), 216 – 224.
- Darling-Hammond, L., & Bransford, J. (2005). **Preparing teachers for a changing world:
What teachers should learn and be able to do.** San Francisco CA: John Wiley & Sons.
- Darling-Hammond, L., Bullmaster, M. L., & Cobb, V. L. (1995). **Rethinking teacher
leadership through professional development.** The Elementary School Journal,
96(1), 87–106.
- DuFour, R., & Eaker, R. (1998). **Professional learning communities at work: Best practices
for enhancing student achievement.** Bloomington IN: Solution Tree.
- Frontier, Steve. (1999). **Community Leadership: Inside and Out. The Voice for
Adventure Education, 1- 4.**
- Gardner, H. (1983). **Frames of mind: The theory of multiple intelligences.** New York:
Basic Book.
- Herzberg, Frederick And Others. (1959). **The Motivation to Work.** New York: John Wiley and Sons.
- Hopkins, D. (2014). **A Teacher's Guide to Classroom Research is a great one-stop guide
for student or qualified teachers looking to undertake classroom research.**
London: McGraw-Hill Education (UK).
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities.**
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- Laurian, Lucie. (2009). **Trust in Planning: Theoretical and Practical Considerations for
Participatory and Deliberative Planning.** Planning Theory & Practice 10(3), 369–391.
- Rosenholtz, S. J. (1989). **Teachers' workplace: The social organization of school.**
New York: Longman.
- TijunaitieneRigita and BalciunasSigitas. (2010). **Individualistic Motivation of Citizens
Participating in Civil Society Organization.** Engineering Economics 21(4), 408–416.